

Cyngor Gwynedd

DATGANIAD O'R CYFRIFON 2021/22

Adran Cyllid
www.gwynedd.llyw.cymru

MYNEGAI

	Tudalen
Adroddiad Naratif	2 - 7
Datganiad Cyfrifoldebau	8
Dadansoddiad Gwariant ac Ariannu	9
Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	10
Datganiad o'r Symudiad Mewn Reserfau	11
Y Fantolen	12
Datganiad Llif Arian	13
Nodiadau i'r Cyfrifon	14 – 89
Atodiad A – Y Gronfa Degwm	90
Atodiad B – Cronfa Ymddiriedolaeth FMG Morgan	91
Atodiad C – Datganiad Llywodraethu Blynyddol	92 - 114
Adroddiad yr Archwilydd	115 - 117
Geirfa	118 - 119

ADRODDIAD NARATIF

Rhagarweiniad

Mae cyfrifon Cyngor Gwynedd am 2021/22 wedi'u cyflwyno yma ar dudalennau 9 i 89.

Mae'r Cyfrifon yn cynnwys:

- **Dadansoddiad Gwariant ac Ariannu** – Er nad yw'n ddatganiad statudol, mae'n dangos sut mae gwariant blynyddol yn cael ei wario a'i ariannu o adnoddau (grantiau llywodraeth, treth cyngor a trethi busnes) gan awdurdodau lleol o'i gymharu â'r adnoddau sy'n cael eu defnyddio neu eu hennill gan Awdurdodau yn unol â threfn cyfrifo cyffredinol arferol.
- **Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr** - Hwn yw prif gyfrif refeniw'r Cyngor. Dengys y datganiad hwn y gost gyfrifyddol yn y flwyddyn o ddarparu gwasanaethau yn unol â pholisïau cyfrifeg cyffredinol derbyniol, yn hytrach na'r swm i'w ariannu o drethiant. Mae awdurdodau yn codi trethiant i gyflenwi gwariant yn unol â rheoliadau; gall hyn fod yn wahanol i'r gost gyfrifyddol. Dangosir y sefyllfa trethiant yn y Datganiad o'r Symudiad Mewn Reserfau.
- **Datganiad o'r Symudiad Mewn Reserfau** - Dengys y datganiad hwn y symudiad o fewn y flwyddyn mewn gwahanol reserfau a ddelir gan yr Awdurdod, wedi eu dadansoddi yn 'reserfau defnyddiadwy' a 'reserfau na ellir eu defnyddio'. Mae sefyllfa trethiant yn cael ei adlewyrchu yn y Datganiad o'r Symudiad Mewn Reserfau.
- **Y Fantolen** - Sydd yn datgan sefyllfa ariannol y Cyngor ar 31 Mawrth 2022.
- **Y Datganiad Llif Arian** - Mae'r datganiad yma'n crynhoi llif yr arian i mewn ac allan o'r Cyngor yn ystod 2021/22 at ddibenion refeniw a chyfalaf.
- **Cyfrifon Cronfa'r Degwm a Chronfa Ymddiriedolaeth FMG Morgan.**

Mae'r cyfrifon wedi eu paratoi ar sail busnes gweithredol a cefnogir y cyfrifon hyn gan yr Adroddiad Naratif yma, y Polisiau Cyfrifo ac amrywiol nodiadau i'r cyfrifon.

Gweledigaeth a Blaenoriaethau Gwynedd

Mae gweledigaeth a blaenoriaethau'r Cyngor wedi eu cynnwys yng Nghynllun Cyngor Gwynedd a gafodd ei adolygu ym mis Mawrth 2021. Mae'r Cynllun yn cefnogi gweledigaeth y Cyngor, sef, gweld pob cymuned yng Ngwynedd yn ffynnu, a'n bod fel pobl yn :

- Mwynhau bywyd hapus, iach a diogel,
- Derbyn addysg o'r radd flaenaf fydd yn caniatáu i ni wneud yr hyn y dymunwn ei wneud,
- Ennill cyflog digonol i fedru cynnal ein hunain a'n teuluoedd,
- Cael byw mewn cartrefi o ansawdd o fewn ein cymunedau,
- Cael byw mewn cymdeithas naturiol Gymraeg,
- Cael byw gydag urddas ac yn annibynnol gyhyd ag sy'n bosibl,
- Cael manteisio ar harddwch naturiol y Sir.

Yn unol â gofynion Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 mae'r Cyngor wedi mabwysiadu'r uchod fel ein Amcanion Llesiant.

Mae yna ddwy brif ran i Gynllun y Cyngor, sef Blaenoriaethau Gwella sy'n disgrifio'r prif feysydd rhoddir sylw iddynt yn ystod y flwyddyn, ynghyd â'n saith Amcan Llesiant a'r Cynlluniau Adrannol sy'n disgrifio holl waith dydd i ddydd y Cyngor. Unwaith eto yn ystod 2021/22 mae effaith pandemig Covid-19 wedi cael effaith ar waith Cyngor Gwynedd, fel ar pob awdurdod lleol arall. Mae manylion Cynllun y Cyngor ynghyd ag ein hymateb i'r pandemig ar gael yn: [https://www.gwynedd.llyw.cymru/cy/Cyngor/Strategaethau-a-pholis%
c3%afau/Cynlluniau-corrfforaethol-a-strategaethau/Cynllun-Cyngor-Gwynedd-2018-23.aspx](https://www.gwynedd.llyw.cymru/cy/Cyngor/Strategaethau-a-pholis%c3%afau/Cynlluniau-corrfforaethol-a-strategaethau/Cynllun-Cyngor-Gwynedd-2018-23.aspx)

Strategaeth Ariannol

Mae Strategaeth Ariannol y Cyngor a Chyllideb 2021/22 a fabwysiadwyd gan y Cyngor yn ei gyfarfod ar 4 Mawrth 2021 yn gosod y sylfaen ar gyfer medru cyflawni'r blaenoriaethau gwella, tra'n ceisio dygmod hefyd gyda'r cynnydd parhaus yn y galw am ein gwasanaethau. Yn anorfod, mae'r Strategaeth Ariannol yn ddibynol ar y blaenoriaethau. Mae'r strategaeth ar gael yn:

<https://www.gwynedd.llyw.cymru/cy/Cyngor/Strategaethau-a-pholisïau/Cyllid/Strategaeth-ariannol.aspx>

Yn 2021/22 gwelwyd cynnydd mewn grant Cyngor Gwynedd gan Lywodraeth Cymru oedd yn ddigonol i gwrdd â chwyddiant ond ddim yn ddigonol i gwrdd hefyd â'r galw am wasanaethau. Serch hynny, rydym wedi bod yn lled lwyddiannus yn cadw effaith yr arbedion ar drigolion Gwynedd i'r lleiafswm posib. Felly, bydd y sefyllfa ariannol yn parhau i osod cryn her i ni wrth gynllunio ein gwasanaethau i'r dyfodol. Byddwn felly yn parhau efo'r gwaith o sicrhau ein bod yn gwireddu'r arbedion effeithlonrwydd hynny sydd wedi eu cymeradwyo eisoes a sicrhau ein bod yn cynllunio ar gyfer y dyfodol er mwyn isafu unrhyw doriadau i wasanaethau.

Mae'r newidiadau yn sgil pandemig Covid-19 wedi effeithio sefyllfa ariannol y Cyngor. Mae Gwynedd fel awdurdodau lleol eraill Cymru wedi cyd-weithio'n agos gyda Llywodraeth Cymru er mwyn ymdopi gyda'r sefyllfa. Derbyniwyd arian ychwanegol yn 2021/22 gan Lywodraeth Cymru er mwyn cwrdd gyda chostau ychwanegol yn deillio o effaith Covid-19 a digolledu'r Cyngor am golled incwm yn ystod yr argyfwng. Yn ogystal derbyniwyd grantiau sylweddol eraill ar ddiwedd y flwyddyn ariannol oherwydd ardrawiad Covid-19.

Tybir na fydd effaith cyfredol y pandemig yn effeithio'n sylweddol ar werth asedau ac ymrwymadau'r Cyngor. Fodd bynnag mae'r sefyllfa economaidd fyd eang wedi profi i gael effaith a bu'n rhaid ail brisio mwy o asedau nag a gynllunwyd oherwydd y cynnydd mewn costau. Mi fydd angen adolygu'r tybiaethau yn rheolaidd.

Mesur Perfformiad

Mae Fframwaith Rheoli Perfformiad y Cyngor yn gylch sy'n cefnogi cynllunio, rheoli ac adrodd ar berfformiad ein gwasanaethau, er mwyn sicrhau y gorau ar gyfer pobl Gwynedd heddiw ac yfory. Mae Adroddiad Perfformiad Blynyddol Cyngor Gwynedd yn adrodd ar ein llwyddiant i gyflawni ein blaenoriaethau gwella ac hefyd darparu gwybodaeth ar berfformiad adrannau'r Cyngor a sut maent yn cynorthwyo pobl Gwynedd. Mae'r adroddiad ar gael yn:

<https://www.gwynedd.llyw.cymru/cy/Cyngor/Perfformiad-a-gwariant/Perfformiad-y-Cyngor/Mesur-Perfformiad.aspx>

Perfformiad Ariannol 2021/22

- Er gwaethaf argyfwng Covid-19 a'r gofynion parhaus i gyflawni arbedion heriol, mae sefyllfa ariannol derfynol adrannau'r Cyngor am 2021/22 yn cadarnhau y bu rheolaeth ariannol effeithiol. Adroddwyd ar sefyllfa alldro ariannol 2021/22 i'r Cabinet yn ei gyfarfod ar 14 Mehefin 2022. Cymeradwyodd aelodau'r Cabinet danwariant net gwasanaethau o £791k am y flwyddyn.
- Mae effaith ariannol Covid-19 wedi bod yn sylweddol i'r Cyngor. Gyda £16m wedi ei dderbyn o'r Gronfa Caledi erbyn diwedd y flwyddyn, sydd yn gyfuniad o gostau ychwanegol o £14m a cholledion incwm o £2m.
- O ganlyniad i dderbyniad nifer o grantiau sylweddol cysylltiedig â Covid-19 a grantiau eraill yn hwyr yn y flwyddyn ariannol, golyga hyn fod sefyllfa ariannol 2021/22 wedi ei drawsnewid erbyn diwedd y flwyddyn, gyda'r grantiau yn cynnwys grantiau i gyllidebau ysgolion, ychwanegiad Grant Llywodraeth Cyffredinol ac ôl-groniad Treth Cyngor.
- Ar ddiwedd y flwyddyn ariannol 2021/22, mae pwysau sylweddol yn parhau yn yr Adran Priffyrdd a Bwrdeistrefol, ond fod mwyafrif yr adrannau a nifer o benawdau corfforaethol wedi gweithredu o fewn yr adnoddau sydd ar gael.
- Dengys y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar dudalen 10 fod gwariant refeniw gros y Cyngor ar lefel 'Cost Gwasanaethau' yn £467m yn ystod 2021/22, gyda'r sefyllfa net yn £288m.
- Bu i sefyllfa ariannol 2021/22 gael ei chymryd i ystyriaeth yn y broses o sefydlu cyllideb 2022/23.

TABL I - Crynodeb o'r Gymhariaeth rhwng y Gyllideb a'r Gwir Sefyllfa (Net)

Mae cyllideb net y Cyngor yn cael ei gyllido gan dreth y cyngor, grantiau cyffredinol y llywodraeth a threthi annomestig cenedlaethol yn bennaf ac yn £300m ar gyfer 2021/22.

Mae Tabl I yn cynnwys cymhariaeth perfformiad cyllidebol ar lefel crynhoad, a ceir gwybodaeth bellach yn Nhabl 2.

	Cyllideb	Gwir	Gwahaniaeth
	£'000	£'000	£'000
Gwariant Net ar Weithgareddau	294,732	299,413	4,681
Swm Adrannol i'w gario ymlaen ar ddiwedd blwyddyn	0	791	791
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	294,732	300,204	5,472
Ariannwyd gan -			
Incwm y Dreth Cyngor	(99,939)	(100,516)	(577)
Grantiau a Chyfraniadau Refeniw	0	(916)	(916)
Cyfran o'r Trethi Annomestig Cenedlaethol	(41,974)	(41,974)	0
Grantiau Llywodraeth Cyffredinol	(152,819)	(155,298)	(2,479)
Cyfraniad o Falans y Gronfa Gyffredinol	0	(1,500)	(1,500)
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	0	0	0

Mae'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr a'r Datganiad o'r Symudiad Mewn Reserfau ar dudalennau 10 a 11 yn darparu dadansoddiad o'r symudiadau yn y flwyddyn.

TABL 2 - Symudiad Trawsddodiad rhwng 'Crynodeb o'r Gymhariaeth rhwng y Gyllideb a'r Gwir Sefyllfa (Net)' (Tabl 1) i'r fformat Incwm a Gwariant sydd yn adlewyrchu'r Strwythur Rheolaethol Adrannol.

Adran	Adroddiad Perfformiad (Alldro)	Addasiad Trawsddodiad	Gwariant Net i'w Ariannu gan falansau'r Gronfa Gyffredinol	Addasiadau rhwng y sail Ariannu a'r sail Cyfrifo	Datganiad Incwm a Gwariant
	£'000				
Addysg	93,738	(7,606)	86,132	11,841	97,973
Cefnogaeth Gorfforaethol	7,114	(76)	7,038	1,778	8,816
Cyllid	6,323	(203)	6,120	3,028	9,148
Economi a Chymuned	3,853	(1,168)	2,685	3,920	6,605
Oedolion, Iechyd a Llesiant	57,705	(472)	57,233	7,757	64,990
Plant a Chefnogi Teuluoedd	19,123	(231)	18,892	2,792	21,684
Prifffyrdd a Bwrdeistrefol (yn cynnwys Cefnffyrdd)	25,107	(427)	24,680	12,141	36,821
Amgylchedd	3,109	(165)	2,944	5,143	8,087
Tai ac Eiddo	3,449	(389)	3,060	4,606	7,666
Tim Rheoli Corfforaethol a Chyfreithiol	1,810	(11)	1,799	336	2,135
Ymgynghoriaeth Gwynedd	(216)	0	(216)	1,716	1,500
Corfforaethol	40,072	(21,840)	18,232	2,910	21,142
Cost Gwasanaethau	261,187	(32,588)	228,599	57,968	286,567
Eraill (Yn cynnwys Addasiad Canolog a Chorfforaethol)	39,017	32,588	71,605	(57,968)	13,637
Cyfanswm	300,204	0	300,204	0	300,204

Addasiad Trawsddodiad - Mae'r addasiadau yn y golofn trawsddodiad yn cyfeirio at y cyfraniad net i ac o reserfau.

• Eitemau Materol o Incwm a Gwariant

Mae'r eitemau perthnasol yn cynnwys:

- £165m yn y maes pensiwn, sef yr ailfesuriad blynyddol o'r ymrwymiad buddion pensiwn diffiniedig net yn y maes pensiynau, yn unol ag asesiad Actiwari Cronfa Bensiwn Gwynedd (Nodyn 23.5).
- Yn dilyn ailbriso rhan o bortffolio tir ac adeiladau'r Cyngor (sydd bellach yn dilyn rhaglen dreigl), gwarged net yn deillio o ailbriso asedau sefydlog i'r Reserf Ailbriso yn £28m (Nodyn 23.1) a chost ailbriso a'r amhariad i'r Gwasanaethau yn £2m (Nodyn 15).
- Derbyniad grantiau penodol ynghyd â gwariant ychwanegol a cholled incwm perthnasol i Covid-19 sydd wedi ei ddigolledu gan Lywodraeth Cymru gwerth £16.1m i Wynedd yn 2021/22 (Nodyn 32).

• Materion Eraill

- Mae risgiau ariannol gyda sefyllfa'r economi byd-eang ac mae'r Awdurdod wedi cymryd yr amgylchiadau i ystyriaeth yn ei gynlluniau ariannol, gan gadw lefel darbodus o reserfau.
- Ansicrwydd economaidd yn parhau yn sgil terfynu aelodaeth y DU o'r Undeb Ewropeaidd a gall hyn effeithio rhai ffactorau a phenderfyniadau cyllidol gan yr Awdurdod.
- Mae'r argyfwng Covid-19 cyfredol yn parhau yn her ariannol i'r Cyngor yn y tymor byr a chanolig.

Gwariant Cyfalaf yn 2021/22

Yn 2021/22 gwariodd y Cyngor £37m ar gynlluniau cyfalaf. Dengys y tabl canlynol fanylion y gwariant yma ynghyd â'r modd y cafodd ei ariannu.

TABL 3 - CRYNODEB O WARIANT CYFALAF A'I ARIANNU

2020/21 £'000		2021/22 £'000
7,464	Addysg	7,521
3,468	Amgylchedd	10,288
161	Cefnogaeth Gorfforaethol	60
749	Cyllid	598
1,175	Economi a Chymuned	2,882
4,689	Tai ac Eiddo	4,444
1,914	Oedolion, Iechyd a Llesiant	1,378
744	Plant a Chefnogi Teuluoedd	1,468
4,798	Priffyrdd a Bwrdeistrefol	8,045
2,505	Ymgynghoriaeth Gwynedd	370
27,667		37,054
	ARIANNWYD GAN -	
4,128	Benthyciadau	2,985
22,264	Grantiau a Chyfraniadau	33,990
43	Derbyniadau Cyfalaf	79
1,232	Refeniw a Chronfeydd Eraill	0
27,667		37,054

- Cynhwysir Gwariant Refeniw wedi ei Ariannu o Gyfalaf drwy Statud o £7.1m yn y tabl uchod. Ad-dalwyd y gwariant yma i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn ystod y flwyddyn. Cyfanswm ychwanegiadau Asedau Anghyfredol ac Asedau ar Gael i'w Gwerthu oedd £30.5m fel y dangosir yn Nodyn 15 a 20.
- Roedd Dyled Benthyciadau'r Cyngor ar 31 Mawrth 2022 yn £103.9m – lleihad o £6.3m (o £110.2m) yn ystod y flwyddyn. Gwnaethpwyd ad-daliadau o £6.6m yn unol â thelerau'r benthyciadau unigol.

Darpariaethau ac Arian wrth Gefn

Yn ychwanegol at y Balans Cyffredinol heb ei glustnodi o £7.9m, roedd gan y Cyngor ddarpariaethau o £8.7m, reserfau eraill a glustnodwyd o £106m a balansau ysgolion o £16.7m. Cyfanswm y rhain oedd £139.3m. Ceir manylion yn y Fantolen, Datganiad o'r Symudiad Mewn Reserfau a Nodyn 10 a 22.

Adolygwyd digonolrwydd cronfeydd penodol a darpariaethau'r Cyngor gan y Pennaeth Cyllid wrth gau'r cyfrifon eleni, yn unol â'r polisi a gymeradwywyd. Llwyddodd yr adolygiad i gynaeafu £851k o adnoddau, a cymeradwyodd y Cabinet (yn ei gyfarfod ar 14 Mehefin 2022) i'w ddefnyddio i gynorthwyo i gyllido sefyllfa gorwariant yn yr Adran Priffyrdd a Bwrdeistrefol a dychwelyd elfen i falansau cyffredinol y Cyngor.

Yn ystod y flwyddyn, cymeradwyodd y Cabinet i wneud defnydd o £2m o falansau cyffredinol y Cyngor er mwyn cyfrannu tuag at Strategaeth Ddigidol Ysgolion Gwynedd.

Covid-19 a Grantiau'r Llywodraeth

Oherwydd ardrawiad Covid-19, gwelwyd parhad grantiau a chymorth ariannol ar gael gan y Llywodraeth. Fel sydd wedi ei nodi yn flaenorol, rhwng digolledu'r Cyngor am wariant ychwanegol, Saib Swyddi a cholled incwm, bu i'r Cyngor dderbyn £16m o gymorth gan y Llywodraeth yn ystod 2021/22. Gweler ddadansoddiad yn adroddiad all-dro referniw i'r Cabinet 14 Mehefin 2022.

Rhaglen ar gyfer Y Cabinet ar Dydd Mawrth, 14eg Mehefin, 2022, 1.00 y.h. (llyw.cymru)

Mae grantiau eraill wedi ein galluogi i dalu costau ychwanegol cysylltiedig â'r pandemig ar gyfer gwasanaethau sy'n cael eu comisiynu gan gynnwys y Sector Gofal. Hefyd, gofynnwyd i ni weinyddu nifer o grantiau neu gymorth ariannol ar ran Llywodraeth Cymru, gan gynnwys dosbarthiad grantiau i fusnesau y sir yn ystod y cyfnodau clo, taliadau i weithwyr gofal, Taliadau Hunan Ynysu, Taliadau arian cinio a tanwydd gaeaf (Nodyn 28).

Cronfa Bensiwn

Mae gan y Cyngor (fel cyflogwr) ymrwymiad net yn deillio o'u cyfran o asedau ac ymrwymadau Cronfa Bensiwn Gwynedd, sydd wedi ei gyfrifo yn unol â Safonau Cyfrifo Rhyngwladol 19. Mae'r Fantolen yn cynnwys asesiad gan Actiwari y Gronfa, Hymans Robertson, o gyfran y Cyngor o ymrwymiad y Gronfa Bensiwn. Mae'r ymrwymiad net yma wedi lleihau £122m i £242m yn 2021/22. Gweler Nodyn 38 am wybodaeth bellach.

Sefyllfa ar un pwynt mewn amser yw'r ymrwymiad pensiwn net. Gall prisiau'r farchnad gynyddu neu leihau yn sylweddol yn y tymor byr ac felly nid oes modd meintoli'r effaith tymor hir bydd symudiad o'r fath yma ym mhrisiau'r farchnad yn ei gael ar y Gronfa Bensiwn. Cafodd prisiad diwethaf ei gynnal ar 31 Mawrth 2019, gyda'r nesaf ar gyfer cyfrifon 2022/23 yn seiliedig ar 31 Mawrth 2022.

Llywodraethu

Mae Cyngor Gwynedd yn gyfrifol am sicrhau bod trefniadau llywodraethu cadarn yn bodoli, er hwyluso gweithrediad effeithiol ei swyddogaethau, sy'n cynnwys trefniadau ar gyfer rheoli risg. Mae gwybodaeth bellach wedi ei gynnwys o fewn y Datganiad Llywodraethu Blyneddol.

Polisiau Cyfrifo

Mae'r polisiau cyfrifo presennol y Cyngor wedi eu haddasu i adlewyrchu cyfarwyddiadau CIPFA yn y Côd Ymarfer ar Gyfrifo ar gyfer Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2021/22.

Newidiadau mewn Polisiau Cyfrifeg ac i'r Datganiad o'r Cyfrifon

Mae polisiau cyfrifo presennol y Cyngor wedi eu haddasu i adlewyrchu y newidiadau sydd yn ofynnol yn unol ag arferion cyfrifo cywir yn unig, yn dilyn addasiadau sydd yn weithredol ar gyfer y flwyddyn ariannol 2021/22 i Gôd Ymarfer ar Gyfrifo ar gyfer Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig.

Gwybodaeth Bellach

Mae Datganiad o'r Cyfrifon ar gael ar wefan Cyngor Gwynedd sef www.gwynedd.llyw.cymru.

Ceir gwybodaeth bellach am y cyfrifon gan:

Ffion Madog Evans
Uwch Reolwr Cyllid
01286 679133

neu

Sian Pugh
Cyfrifydd Grwp – Corfforaethol a Phrosiectau
01286 679134

Adran Cyllid
Cyngor Gwynedd
Swyddfa'r Cyngor
Caernarfon
Gwynedd
LL55 1SH

Mae hyn yn rhan o bolisi'r Cyngor i ddarparu gwybodaeth lawn am weithgareddau'r Cyngor. Yn ychwanegol, mae gan aelodau'r cyhoedd sydd yn dymuno, hawl statudol i arolygu'r cyfrifon cyn cwblheir yr archwiliad. Hysbysir argaeledd y cyfrifon i'w harolygu ar wefan y Cyngor ar yr adeg briodol.

CYNGOR GWYNEDD

DATGANIAD O'R CYFRIFON

DATGANIAD O GYFRIFOLDEBAU AM Y DATGANIAD O'R CYFRIFON

CYFRIFOLDEB Y CYNGOR

Mae'n ofynnol ar Gyngor Gwynedd i wneud trefniadau ar gyfer iawn weinyddiad o'i faterion ariannol ac i sicrhau y rhoddir cyfrifoldeb am weinyddu'r materion hynny i un o'i swyddogion. Yng Nghyngor Gwynedd, y Pennaeth Cyllid yw'r "Swyddog Adran 151" hwnnw. Cyfrifoldeb y Cyngor hefyd yw rheoli ei weithgareddau er mwyn sicrhau defnydd effeithiol, effeithlon ac economaidd o'i adnoddau, gwarchod ei asedau, a chymeradwyo'r Datganiad o'r Cyfrifon.

Cadeirydd Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu

26 Ionawr 2023

CYFRIFOLDEB Y PENNAETH CYLLID

Y Pennaeth Cyllid sy'n gyfrifol am baratoi Datganiad Cyfrifon y Cyngor yn unol â'r ymarfer priodol fel a osodir allan yn y *Côd Ymarfer CIPFA/LASAAC ar Gyfrifo ar gyfer Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig* (y "Côd").

Wrth baratoi'r Datganiad o'r Cyfrifon, mae'r Pennaeth Cyllid wedi dewis polisiau cyfrifo priodol gan eu defnyddio'n gyson; wedi ffurfio barnau a gwneud amcangyfrifon a oedd yn rhesymol a darbodus ac yn cydymffurfio â'r Côd.

Hefyd, mae'r Pennaeth Cyllid wedi cadw cofnodion cyfrifo priodol a chyfamserol, ac wedi cymryd camau rhesymol i ddarganfod a gwarchod rhag twyll ac unrhyw anghysondebau eraill.

TYSTYSGRIF Y SWYDDOG CYLLIDOL CYFRIFOL

Tystiaf fod y Datganiad o'r Cyfrifon wedi ei baratoi yn unol â'r trefniadau uchod. Mae'r Datganiad yn cyflwyno darlun cywir a theg o sefyllfa ariannol Cyngor Gwynedd ar 31 Mawrth 2022, ac incwm a gwariant y Cyngor am y flwyddyn a ddaeth i ben bryd hynny.

Dewi Aeron Morgan CPFA
Pennaeth Cyllid, Cyngor Gwynedd

19 Ionawr 2023

DADANSODDIAD GWARIANT AC ARIANNU

Mae'r Dadansoddiad Gwariant ac Ariannu yn dangos sut mae gwariant blynyddol yn cael ei wario a'i ariannu o adnoddau (grantiau llywodraeth, treth cyngor a threthi busnes) gan awdurdodau lleol o'i gymharu â'r adnoddau sy'n cael eu defnyddio neu eu hennill gan awdurdodau yn unol â threfn cyfrifo cyffredinol arferol. Mae hefyd yn dangos sut mae'r gwariant yn cael ei ddyrannu i bwrpas gwneud penderfyniadau rhwng adrannau y Cyngor. Mae incwm a gwariant sydd fel arfer yn cael ei gyfrifo yn unol â threfn cyfrifo cyffredinol arferol yn cael ei gyflwyno yn fanylach yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

DADANSODDIAD GWARIANT AC ARIANNU						
2020/21				2021/22		
Gwariant Net i'w Ariannu gan falansau'r Gronfa Gyffredinol £'000	Addasiadau rhwng y sail Cyfrifo a'r sail Ariannu (gweler Nodyn 8 a 9) £'000	Gwariant Net yn y Datganiad Gwariant ac Incwm Cynhwysfawr £'000		Gwariant Net i'w Ariannu gan falansau'r Gronfa Gyffredinol £'000	Addasiadau rhwng y sail Cyfrifo a'r sail Ariannu (gweler Nodyn 8 a 9) £'000	Gwariant Net yn y Datganiad Gwariant ac Incwm Cynhwysfawr £'000
84,230	8,837	93,067	Addysg	86,132	11,841	97,973
7,141	750	7,891	Cefnogaeth Gorfforaethol	7,038	1,778	8,816
5,738	1,393	7,131	Cyllid	6,120	3,028	9,148
3,240	3,062	6,302	Economi a Chymuned	2,685	3,920	6,605
53,842	4,036	57,878	Oedolion, Iechyd a Llesiant	57,233	7,757	64,990
18,604	1,142	19,746	Plant a Chefnogi Teuluoedd	18,892	2,792	21,684
21,030	7,023	28,053	Prifffyrdd a Bwrdeistrefol (yn cynnwys Cefnffyrdd*)	24,680	12,141	36,821
3,138	4,081	7,219	Amgylchedd	2,944	5,143	8,087
2,957	2,661	5,618	Tai ac Eiddo	3,060	4,606	7,666
1,515	119	1,634	Tim Rheoli Corfforaethol a Chyfreithiol	1,799	336	2,135
(298)	911	613	Ymgynghoriaeth Gwynedd	(216)	1,716	1,500
12,048	(494)	11,554	Corfforaethol	18,232	2,910	21,142
213,185	33,521	246,706	Cost Gwasanaethau	228,599	57,968	286,567
25,037	(152)	24,885	Gwariant Gweithredol Arall	26,175	503	26,678
14,450	(2,608)	11,842	Gwariant ac Incwm Ariannu a Buddsoddi	12,842	281	13,123
(281,141)	(21,577)	(302,718)	Treth ac Incwm Grant Amhenodol	(298,704)	(32,983)	(331,687)
(28,469)	9,184	(19,285)	(Gwarged)/Diffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau	(31,088)	25,769	(5,319)
(71,090)			Balans Agoriadol y Gronfa Gyffredinol	(99,559)		
(28,469)			(Gwarged)/Diffyg ar y Gronfa Gyffredinol yn y flwyddyn	(31,088)		
(99,559)			Balans Cau y Gronfa Gyffredinol	(130,647)		

* Cefnffyrdd - Addasiadau perthnasol i Asiantaeth Cefnffyrdd Gogledd a Chanolbarth Cymru

DATGANIAD INCWM A GWARIANT CYNHWYSFAWR

Dengys y datganiad hwn y gost gyfrifyddol yn y flwyddyn o ddarparu gwasanaethau yn unol â pholisiau cyfrifeg gyffredinol dderbyniol, yn hytrach na'r swm i'w ariannu o drethiant. Mae Awdurdodau yn codi trethiant i gyflenwi gwariant yn unol â rheoliadau; gall hyn fod yn wahanol i'r gost gyfrifyddol. Dengys y sefyllfa trethiant yn y Dadansoddiad Gwariant ac Ariannu ac yn y Datganiad o'r Symudiad Mewn Reserfau.

2020/21			Nodyn	2021/22		
Gwariant Gros £'000	Incwm Gros £'000	Gwariant Net £'000		Gwariant Gros £'000	Incwm Gros £'000	Gwariant Net £'000
120,052	(26,985)	93,067	Addysg	134,893	(36,920)	97,973
10,059	(2,168)	7,891	Cefnogaeth Gorfforaethol	10,049	(1,233)	8,816
11,120	(3,989)	7,131	Cyllid	12,953	(3,805)	9,148
13,765	(7,463)	6,302	Economi a Chymuned	16,710	(10,105)	6,605
88,223	(30,345)	57,878	Oedolion, Iechyd a Llesiant	99,517	(34,527)	64,990
33,312	(13,566)	19,746	Plant a Chefnogi Teuluoedd	37,402	(15,718)	21,684
49,250	(21,197)	28,053	Prifffyrdd a Bwrdeistrefol (yn cynnwys Cefnffyrdd*)	55,380	(18,559)	36,821
18,458	(11,239)	7,219	Amgylchedd	19,683	(11,596)	8,087
15,410	(9,792)	5,618	Tai ac Eiddo	19,867	(12,201)	7,666
2,083	(449)	1,634	Tim Rheoli Corfforaethol a Chyfreithiol	3,006	(871)	2,135
6,190	(5,577)	613	Ymgynghoriaeth Gwynedd	7,373	(5,873)	1,500
43,992	(32,438)	11,554	Corfforaethol	48,618	(27,476)	21,142
411,914	(165,208)	246,706	Cost Gwasanaethau	465,451	(178,884)	286,567
25,037	(152)	24,885	Gwariant Gweithredol Arall	11 26,678	0	26,678
12,270	(428)	11,842	Gwariant ac Incwm Ariannu a Buddsoddi	12 13,679	(556)	13,123
0	(302,718)	(302,718)	Treth ac Incwm Grant Amhenodol	13 0	(331,687)	(331,687)
449,221	(468,506)	(19,285)	(Gwarged)/Diffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau	505,808	(511,127)	(5,319)
		(28,482)	(Gwarged)/Diffyg yn deillio o ailbriso Asedau Sefydlog	23.1		(27,886)
		(655)	(Gwarged)/Diffyg yn deillio o ailbriso Offerynnau Ariannol	23.3		(930)
		100,979	Ailfesuriad o'r buddion pensiwn diffiniedig net ymrwymadau/(asedau)	23.5		(165,463)
		71,842	(Incwm) a Gwariant Cynhwysfawr Arall			(194,279)
		52,557	Cyfanswm (Incwm) a Gwariant Cynhwysfawr			(199,598)

* Cefnffyrdd - Addasiadau perthnasol i Asiantaeth Cefnffyrdd Gogledd a Chanolbarth Cymru

DATGANIAD O'R SYMUDIAD MEWN RESERFAU

Dengys y Datganiad o'r Symudiadau Mewn Reserfau y symudiad o ddechrau'r flwyddyn i'r diwedd mewn gwahanol reserfau a ddelir gan yr Awdurdod, wedi eu dadansoddi i 'reserfau defnyddiadwy' (h.y. y rhai hynny sy'n gymwysedig i ariannu gwariant neu leihau trethiant lleol) a 'reserfau na ellir eu defnyddio'. Mae'r Datganiad yn dangos sut mae'r symudiadau yn y flwyddyn yn reserfau'r Awdurdod yn cael eu torri lawr rhwng enillion a cholledion yn unol ag ymarferion cyfrifo sy'n gyffredinol gydnabyddedig. A hefyd yn dangos yr addasiadau statudol sy'n ofynnol i ddychwelyd at y swm godir ar y dreth cyngor ar gyfer y flwyddyn. Mae'r llinell Cynnydd/Gostyngiad Net yn dangos symudiadau statudol y Gronfa Gyffredinol yn y flwyddyn yn dilyn yr addasiadau hyn.

		<i>Gwybodaeth ychwanegol</i>			Datganiad o'r Symudiad Mewn Reserfau					
Nodyn		Balans Cronfa Gyffredinol heb glustnodi	Reserfau Cronfa Gyffredinol a Glustnodwyd	Cyfanswm Balansau Ysgolion	Balans Cronfa Gyffredinol	Reserf Derbyniadau Cyfalaf	Grantiau Cyfalaf heb eu defnyddio	Cyfanswm Reserfau Defnyddiadwy	Reserfau na ellir eu defnyddio	Cyfanswm Reserfau'r Awdurdod
		£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
	Balans 31 Mawrth 2020 a ddygwyd ymlaen	(7,572)	(59,185)	(4,333)	(71,090)	(2,211)	(4,725)	(78,026)	(34,970)	(112,996)
	<u>Symudiad mewn reserfau yn 2020/21</u>									
	Cyfanswm Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(19,285)	0	0	(19,285)	0	0	(19,285)	71,842	52,557
	Addasiadau rhwng sail cyfrifo a sail ariannu dan y rheoliadau	(9,184)	0	0	(9,184)	(162)	(1,261)	(10,607)	10,607	0
	(Cynnydd)/Gostyngiad yn 2020/21	(28,469)	0	0	(28,469)	(162)	(1,261)	(29,892)	82,449	52,557
	<i>Trosglwyddiadau i/o Reserfau a Glustnodwyd</i>	26,629	(20,209)	(6,420)	0	0	0	0	0	0
	<i>(Cynnydd)/Gostyngiad yn 2020/21 (yn dangos Trosglwyddiadau i Reserfau a Glustnodwyd)</i>	(1,840)	(20,209)	(6,420)	(28,469)	(162)	(1,261)	(29,892)	82,449	52,557
	Balans 31 Mawrth 2021 a ddygwyd ymlaen	(9,412)	(79,394)	(10,753)	(99,559)	(2,373)	(5,986)	(107,918)	47,479	(60,439)
	<u>Symudiad mewn reserfau yn 2021/22</u>									
	Addasiad i'r balans agoriadol	0	0	0	0	0	0	0	112	112
	Cyfanswm Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(5,319)	0	0	(5,319)	0	0	(5,319)	(194,279)	(199,598)
	Addasiadau rhwng sail cyfrifo a sail ariannu dan y rheoliadau	(25,769)	0	0	(25,769)	(206)	(3,381)	(29,356)	29,356	0
	(Cynnydd)/Gostyngiad yn 2021/22	(31,088)	0	0	(31,088)	(206)	(3,381)	(34,675)	(164,811)	(199,486)
	<i>Trosglwyddiadau i/o Reserfau a Glustnodwyd</i>	32,588	(26,646)	(5,942)	0	0	0	0	0	0
	<i>(Cynnydd)/Gostyngiad yn 2021/22 (yn dangos Trosglwyddiadau i Reserfau a Glustnodwyd)</i>	1,500	(26,646)	(5,942)	(31,088)	(206)	(3,381)	(34,675)	(164,811)	(199,486)
	Balans 31 Mawrth 2022 a ddygwyd ymlaen	(7,912)	(106,040)	(16,695)	(130,647)	(2,579)	(9,367)	(142,593)	(117,332)	(259,925)

Y FANTOLEN

Dengys y Fantolen werth asedau ac ymrwymïadau'r Awdurdod ar ddyddiad y Fantolen. Mae asedau net yr Awdurdod (asedau llai ymrwymïadau) yn cyfateb i'r reserfau a ddelir gan yr Awdurdod. Adroddir ar y reserfau mewn dau gategori. Y categori cyntaf o reserfau yw'r reserfau defnyddiadwy, h.y. y reserfau hynny y gall yr Awdurdod eu defnyddio i ddarparu gwasanaethau, yn amodol ar yr angen i gadw lefel ddoeth o reserfau ac unrhyw gyfyngiad statudol o'u defnydd (er enghraifft, y Reserf Derbyniadau Cyfalaf a ddefnyddir i gyllido gwariant cyfalaf neu ad-dalu dyled yn unig). Yr ail gategori o reserfau yw'r rhai hynny na all yr Awdurdod eu defnyddio i ddarparu gwasanaethau. Mae'r categori yma o reserfau yn cynnwys reserfau gydag elw a cholledion heb eu gwireddu (er enghraifft, y Reserf Ailbriso), ble nad yw'r symiau ar gael i'w defnyddio i ddarparu gwasanaethau dim ond pan werthir yr asedau yn unig; a reserfau gyda gwahaniaethau amseriad fel y dangosir ar linell 'Addasiadau rhwng sail cyfrifo a sail ariannu yn unol â rheoliadau' o'r Datganiad o'r Symudiad mewn Reserfau.

Wedi ailddatgan 1 Ebrill 2020	Wedi ailddatgan 31 Mawrth 2021		Nodyn	31 Mawrth 2022
	£'000			£'000
461,009	493,791	Eiddo, Offer a Chyfarpar	15	531,843
60	60	Asedau Treftadaeth		60
165	165	Eiddo Buddsoddi	16	165
1,960	2,183	Asedau Gweddilliol	15	2,257
17	17	Buddsoddiadau Tymor Hir	17	17
3,948	4,371	Dyledwyr Tymor Hir	17	3,989
467,159	500,587	Asedau Tymor Hir		538,331
11,259	34,918	Buddsoddiadau Tymor Byr	17	79,859
73	73	Asedau ar gael i'w Gwerthu	20	0
1,367	1,948	Stoc		2,293
76,415	84,232	Dyledwyr Tymor Byr	18	107,045
14,900	28,618	Arian a Chyfwertioedd Arian	19	18,068
104,014	149,789	Asedau Cyfredol		207,265
(14,238)	(6,084)	Gorddrafft Banc	19	(21,700)
(21,112)	(7,090)	Benthyciadau Tymor Byr	17	(2,055)
(61,249)	(92,155)	Credydwyr Tymor Byr	21	(95,058)
(304)	(315)	Darpariaethau Tymor Byr	22	(316)
(1,443)	(6,585)	Derbyniadau Grantiau Cyfalaf a Refeniw o Flaen Llaw	32	(10,540)
(98,346)	(112,229)	Ymrwymïadau Cyfredol		(129,669)
(7,850)	(7,752)	Darpariaethau Tymor Hir	22	(8,388)
(104,346)	(103,110)	Benthyciadau Tymor Hir	17	(101,807)
(244,644)	(363,852)	Ymrwymïad Pensiwn	38	(242,165)
(1,540)	(1,370)	Ymrwymïadau Prydlesau Cyllidol	35	(1,189)
(1,451)	(1,624)	Derbyniadau Grantiau Cyfalaf a Refeniw o Flaen Llaw	32	(2,453)
(359,831)	(477,708)	Ymrwymïadau Tymor Hir		(356,002)
112,996	60,439	Asedau Net		259,925
(78,026)	(107,918)	Reserfau Defnyddiadwy		(142,593)
(34,970)	47,479	Reserfau na ellir eu defnyddio	23	(117,332)
(112,996)	(60,439)	Cyfanswm Reserfau		(259,925)

DATGANIAD LLIF ARIAN

Dengys y Datganiad Llif Arian y newidiadau mewn arian a chyferthoedd arian yr Awdurdod yn ystod y cyfnod adrodd. Trwy rannu'r llif arian yn weithgareddau gweithredu, buddsoddi ac ariannu, dengys y datganiad sut mae'r Awdurdod yn cynhyrchu a defnyddio arian a chyferthoedd arian. Mae cyfanswm y llif arian net o weithgareddau gweithredu yn ddangosydd allweddol o faint o weithgareddau'r Awdurdod a ariennir trwy incwm grant a threthiant neu gan dderbynyddion y gwasanaethau a ddarperir gan yr Awdurdod. Mae'r Gweithgareddau Buddsoddi yn cynrychioli'r all-lif arian a wnaed am adnoddau y bwriedir eu defnyddio i gyfrannu tuag at ddarpariad gwasanaethau'r Awdurdod yn y dyfodol. Mae'r llif arian a gyfyd o Weithgareddau Ariannu yn ddefnyddiol i ragweld yr hawl sydd gan ddarparwyr cyfalaf (h.y. benthyciadau) ar lif arian yr Awdurdod yn y dyfodol.

2020/21 £'000		Nodyn	2021/22 £'000
(19,285)	(Gwarged)/Diffyg Net ar Ddarpariaeth Gwasanaethau		(5,319)
(70,381)	Addasiadau i'r gwarged neu ddiffyg net ar ddarparu gwasanaethau am symudiadau anariannol	24a	(56,773)
222	Addasiadau am eitemau cynwysedig yn y gwarged neu ddiffyg net ar ddarparu gwasanaethau sydd yn weithgareddau buddsoddi neu ariannu	24b	307
(89,444)	Llif Arian Net o Weithgareddau Gweithredu		(61,785)
52,154	Gweithgareddau Buddsoddi	25	81,443
15,418	Gweithgareddau Ariannu	26a	6,508
(21,872)	(Cynnydd)/Ileihad net mewn arian a chyferthoedd arian		26,166
(662)	Arian a chyferthoedd arian ar ddechrau'r cyfnod adrodd	19	(22,534)
(22,534)	Arian a chyferthoedd arian ar ddiwedd y cyfnod adrodd	19	3,632

NODIADAU I'R CYFRIFON

NODYN I - POLISI'AU CYFRIFO

I.1 Egwyddorion Cyffredinol

Mae'r Datganiad o'r Cyfrifon yn crynhoi trafodion yr Awdurdod yn y flwyddyn ariannol 2021/22 a'r sefyllfa ar ddiwedd y flwyddyn honno, sef 31 Mawrth 2022. Mae'r Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2014 (fel y'i diwygiwyd) yn ei gwneud yn ofynnol i'r Awdurdod baratoi Datganiad o'r Cyfrifon yn flynyddol, a hynny yn unol ag arferion cyfrifo cywir. Mae'r arferion hyn wedi eu cynnwys yn bennaf yn y *Côd Ymarfer ar Gyfrifo ar gyfer Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2021/22* ac yn cael eu cefnogi gan Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol (SAARh).

Confensiwn cost hanesyddol yw'r egwyddor cyfrifo sydd wedi ei fabwysiadu'n bennaf yn y Datganiad o'r Cyfrifon, wedi'i addasu gan ailbrisiad rhai categorïau o asedau anghyfredol ac offerynnau ariannol. Mae y cyfrifon wedi eu paratoi ar sail busnes gweithredol.

Mewn perthynas â pholisi yn ymwneud a chyfalafu gwariant, ein hymarferiad yw gweithredu ar sail natur y gwariant yn hytrach na lefel penodol o wariant.

I.2 Croniadau Incwm a Gwariant

Cyfrifir am weithgareddau yn y flwyddyn y maent yn digwydd, nid pan wneir neu dderbynnir taliadau arian parod.

- Bydd y referniw o gytundebau gyda derbynwyr gwasanaeth, boed am wasanaeth neu nwyddau, yn cael ei adnabod pan fydd y gwasanaeth neu'r nwyddau yn cael eu trosglwyddo i dderbynydd y gwasanaeth yn unol â'r rhwymedigaethau perfformiad y cytundeb.
- Bydd cyflenwadau yn cael eu trin fel gwariant fel maent yn cael eu treulio – pan fydd bwllch rhwng y dyddiad mae'r cyflenwadau wedi eu derbyn a'u treulio, byddant yn cael eu dal fel stoc ar y Fantolen.
- Bydd treuliau, mewn cysylltiad â'r gwasanaeth a dderbyniwyd (gan gynnwys gwasanaeth gan weithwyr cyflogedig) yn cael eu cofnodi fel gwariant pan fydd y gwasanaeth wedi ei dderbyn yn hytrach na pan fydd y taliad yn cael ei wneud.
- Bydd llog sy'n cael ei dderbyn o fuddsoddiadau a'r llog sydd yn daladwy ar fenthyciadau yn cael ei gyfrifo yn ôl eu trefn fel incwm a gwariant ar sail cyfradd llog effeithiol yr offeryn ariannol yn hytrach nag i'r llif arian sydd wedi ei bennu gan y cytundeb.
- Ble mae referniw a gwariant wedi eu hadnabod ond nid yw'r arian wedi ei dderbyn neu ei dalu, bydd rhaid creu dyledwr neu gredydwr am y symiau perthnasol ar y Fantolen. Ble mae tebygolrwydd o beidio casglu'r ddyled, bydd rhaid lleihau gwerth y dyledion a chodi tâl ar referniw yn gwariant ac incwm ariannu a buddsoddi am yr incwm sydd yn annhebygol o gael ei gasglu.

I.3 Arian a Chyferthoedd Arian

Caiff unrhyw fuddsoddiadau tymor byr sydd gan yr Awdurdod, y mae modd eu troi'n arian yn rhwydd, a gyda risg isel o newid yn eu gwerth, eu categoreiddio fel cyferthoedd arian a'u cynnwys fel Arian a Chyferthoedd Arian ar y Fantolen. Adnau tymor byr gyda sefydliadau ariannol sydd ar gael ar unwaith ar ddyddiad y Fantolen yw'r buddsoddiadau a gynhwysir yn y diffiniad hwn.

I.4 Asedau Dibynol / Ymrwymadau Dibynol

Ceir ased dibynol pan fo digwyddiad sy'n rhoi ased posib i'r Awdurdod ble bydd ei fodolaeth ond yn cael ei gadarnhau gan ddigwyddiad neu fel arall o ddigwyddiadau ansicr i'r dyfodol sydd ddim yn gyfan gwbl o fewn rheolaeth yr Awdurdod.

Ceir ymrwymiad dibynol pan fo digwyddiad sy'n arwain at rwymedigaeth posib ar ran yr Awdurdod ble bydd ei fodolaeth yn cael ei gadarnhau gan ddigwyddiad neu fel arall o ddigwyddiadau ansicr i'r dyfodol sydd ddim yn gyfan gwbl o fewn rheolaeth yr Awdurdod. Ceir ymrwymiad dibynol yn ogystal pan fod amgylchiadau y gwneir darpariaeth amdanynt fel arfer, ond unai, nid yw'n debygol y bydd angen all-lif o adnoddau, neu, ni ellir mesur maint y rhwymedigaeth yn ddibynadwy.

Nid yw asedau ac ymrwymadau dibynol yn cael eu datgan ar y Fantolen, ond yn hytrach o fewn y nodyn Ymrwymadau Dibynol ac Asedau Dibynol yn y cyfrifon.

NODYN I - POLISI'AU CYFRIFO (parhad)

1.5 Corfforaethol

Mae'r pennawd Corfforaethol yn cynnwys eitemau yn ymwneud â ffurfio polisiâu corfforaethol a gweithgareddau aelodau, a chostau sydd yn gysylltiedig â rhedeg yr Awdurdod.

1.6 Buddiannau Gweithwyr

1.6.1 Buddion sy'n Daladwy yn Ystod Cyflogaeth

Buddion tymor byr yw'r rhai hynny sydd yn ddyledus o fewn 12 mis i ddiwedd y flwyddyn. Maent yn cynnwys buddion megis cyflogau, tâl gwyliau a thâl salwch i weithwyr cyfredol ac maent yn cael eu hadnabod fel cost am wasanaethau yn y flwyddyn y mae'r gweithwyr yn gwasanaethu'r Awdurdod. Gwneir cronriad ar gyfer cost hawl gwyliau (neu unrhyw amser i ffwrdd o'r gwaith e.e. amser wedi ei gronni) sydd yn ddyledus i'r gweithwyr ond sydd heb ei gymryd cyn diwedd y flwyddyn ac yn cael ei gario drosodd i'r flwyddyn ariannol nesaf. Mae cost y cronriad yn mynd yn erbyn Gwarged neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau, ond wedyn yn cael ei wrth-droi drwy'r Datganiad o'r Symudiad mewn Reserfau i'r cyfrif absenoldebau croniedig fel bod cost y buddion gwyliau yn mynd yn erbyn y flwyddyn ariannol y cymerir y gwyliau.

1.6.2 Buddion Terfynu Cyflogaeth

Mae buddion terfynu cyflogaeth yn daladwy o ganlyniad i benderfyniad gan yr Awdurdod i derfynu cyflogaeth swyddog cyn y dyddiad ymddeol arferol neu o ganlyniad i benderfyniad swyddog i dderbyn diswyddiad yn wirfoddol ac fe'u codir ar sail addasiad cronriad yn erbyn y gwasanaeth priodol neu, lle mae'n berthnasol, i'r llinell Gwasanaethau Corfforaethol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr unai pan na all yr Awdurdod dynnu'r cynnig o'r buddion hynny yn ôl neu pan fo'r Awdurdod yn cydnabod cost o ail-strwythuro, p'run bynnag sydd gyntaf.

Pan fo buddion terfynu cyflogaeth yn cynnwys ychwanegiadau i bensiynau mae'r ddarpariaeth statudol yn golygu y dylai Cronfa'r Cyngor dderbyn y gost sydd yn daladwy gan yr Awdurdod i'r gronfa bensiwn neu i'r pensiyner yn y flwyddyn, yn hytrach na'r swm sydd wedi ei gyfrifo yn unol â'r safonau cyfrifeg berthnasol. Yn y Datganiad o'r Symudiad mewn Reserfau mae angen neilltuo symiau i ac o'r gronfa bensiwn er mwyn diddymu'r credydau a'r debydau damcaniaethol am fuddion terfynu pensiwn ychwanegol a rhoi'r debydau am yr arian a dalwyd i'r Gronfa Bensiwn a'r pensiyner ac unrhyw symiau taladwy ond sydd heb eu talu at ddiwedd y flwyddyn yn eu lle.

1.6.3 Buddion Ôl-gyflogaeth

Mae gweithwyr yr Awdurdod yn aelodau o ddau gynllun pensiwn:

- Y Cynllun Pensiwn Athrawon, a weinyddir gan Capita Teachers' Pensions ar ran Adran Addysg Llywodraeth San Steffan.
- Y Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol, a weinyddir gan Gronfa Bensiwn Gwynedd yng Nghyngor Gwynedd.

Mae'r ddau gynllun yn darparu buddion diffiniedig i'w haelodau (pensiynau a lym-symiau ymddeoliad) sydd wedi eu henniill yn ystod eu hamser gyda'r Awdurdod.

Fodd bynnag, mae trefniadau'r cynllun athrawon yn golygu nad yw ymrwymadau'r buddion hynny yn cael eu hadnabod i'r Awdurdod. Mae'r cynllun felly yn cael ei gyfrifo fel petai yn gynllun cyfraniadau diffiniedig ac nid yw ymrwymadau ar gyfer taliadau yn y dyfodol yn cael eu cydnabod yn y Fantolen. Mae'r llinellau Addysg a Plant a Chefnogi Teuluoedd yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn cynnwys cost cyfraniadau'r cyflogwr sy'n daladwy i'r Cynllun Pensiwn Athrawon yn y flwyddyn.

1.6.4 Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol

Mae gan bob aelod arall o'r staff, yn amodol ar rai meini prawf, yr hawl i fod yn aelod o'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol. Mae'r costau pensiwn a godir ar gyfrifon yr Awdurdod ar gyfer y dosbarth yma o weithwyr yn cael eu pennu gan weinyddwyr y gronfa ac yn cynrychioli cyfran sefydlog o gyfraniad y gweithwyr i'r cynllun.

Mae'r Cynllun Llywodraeth Leol yn cael ei drin fel cynllun budd diffiniedig.

Mae ymrwymadau Cronfa Bensiwn Gwynedd sydd i'w priodoli i'r Awdurdod yn cael eu cynnwys yn y Fantolen ar sail actiwaraid drwy'r dull rhagamcanu unedau h.y. asesiad o daliadau fydd yn cael eu gwneud yn y dyfodol mewn perthynas â buddion ymddeol a enillwyd hyd yn hyn gan y gweithwyr, yn seiliedig ar gyfradd marwolaeth, cyfradd trosiant gweithwyr a.y.b. yn ogystal â thafuniad enillion ar gyfer gweithwyr cyfredol.

NODYN I – POLISIAU CYFRIFO (parhad)

Gostyngir yr ymrwymiadau i'w gwerth ar sail prisiau cyfredol, gan ddefnyddio graddfa disgownt o 2.7% wedi ei gyfrifo fel cyfartaledd cymhwysol 'spot yields' ar fondiau corfforaethol o werth AA.

Mae asedau Cronfa Bensiwn Gwynedd sydd i'w priodoli i'r Awdurdod yn cael eu cynnwys yn y Fantolen ar sail gwerth teg a benderfynir gan Actiwari'r Gronfa.

Dadansoddir y newid yn ymrwymiad net pensiynau i'r cydrannau canlynol:

Cost gwasanaeth yn cynnwys:

- Cost gwasanaeth cyfredol – y cynnydd mewn ymrwymiadau o ganlyniad i flynyddoedd o wasanaeth a enillwyd eleni - dyrennir yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr i'r gwasanaethau lle roedd y gweithwyr yn gweithio.
- Cost gwasanaeth y gorffennol – mae'r cynnydd mewn ymrwymiadau yn deillio o benderfyniadau yn y flwyddyn gyfredol ble mae eu heffaith yn gysylltiedig â'r blynyddoedd o wasanaeth a enillwyd mewn blynyddoedd cynharach – mae'n cael ei ddebydu i'r Gwarged neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel rhan o gostau Corfforaethol.
- Llog net ar yr ymrwymiad/(ased) buddion pensiwn diffiniedig net, h.y. y gost llog net i'r Awdurdod - y newid yn ystod y cyfnod yn yr ymrwymiad/(ased) buddion pensiwn diffiniedig net sy'n codi o dreigliad amser sy'n mynd yn erbyn llinell Gwariant ac Incwm Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr - mae hyn yn cael ei gyfrifo ar sail gweithredu'r gyfradd ddisgownt sy'n cael ei ddefnyddio i fesur yr ymrwymiad buddion diffiniedig ar gychwyn y cyfnod i'r ymrwymiad/(ased) buddion pensiwn diffiniedig net ar gychwyn y cyfnod - gan gymryd i ystyriaeth unrhyw newidiadau yn yr ymrwymiad/(ased) buddion pensiwn diffiniedig net yn ystod y cyfnod o ganlyniad i gyfraniadau a thaliadau budd.

Ailfesuriadau yn cynnwys:

- Enillion ar asedau'r cynllun - gan eithrio symiau sy'n gynwysedig yn llog net ar yr ymrwymiad/(ased) buddion pensiwn diffiniedig net - yn cael eu debydu i'r Reserf Pensiynau fel Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall.
- Enillion a cholledion actiwaraidd - newidiadau i'r ymrwymiad pensiwn net oherwydd nad yw'r digwyddiadau yn cyd-fynd â'r rhagdybiaethau a wnaethpwyd yn y prisiad actiwaraidd diwethaf neu am nad yw'r actiwari wedi diweddarau ei ragdybiaethau - yn cael eu debydu i'r Reserf Pensiwn fel Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall.
- Cyfraniadau a delir i Gronfa Bensiwn Gwynedd - arian a delir fel cyfraniadau'r cyflogwr i'r gronfa pensiwn ar gyfer setliad ymrwymiadau sydd ddim yn cael eu cyfrifo fel traul.

Gyda buddion ymddeol, mae'n ofynnol, yn unol â darpariaethau statudol, i Gronfa'r Cyngor dderbyn cost y swm sy'n daladwy gan yr Awdurdod i'r gronfa pensiwn neu'n uniongyrchol i'r pensiynwyr yn ystod y flwyddyn, yn hytrach na'r swm a gyfrifir yn ôl y safonau cyfrifeg perthnasol. Yn y Datganiad o'r Symudiad mewn Reserfau, mae hyn yn golygu bod angen neilltuo arian i neu allan o'r Reserf Pensiwn er mwyn diddymu'r credydau a'r debydau damcaniaethol ar gyfer buddion ymddeol a rhoi'r debydau am arian a dalwyd i'r gronfa pensiwn a phensiynwyr ac unrhyw symiau sy'n daladwy ond sydd heb eu talu at ddiwedd y flwyddyn. Mae'r balans negyddol sydd yn deillio o hyn yn y Reserf Pensiwn yn fesur o effaith buddiol i Gronfa'r Cyngor o orfod trin buddion ymddeol ar sail llif arian yn hytrach na thros y cyfnod y mae'r gweithwyr yn derbyn y budd.

Mae'r Safon Cyfrifeg Rhyngwladol (SCRh) 19 yn rheoli sut y dylid trin a datgelu'r ymrwymiadau tymor hir sy'n bodoli mewn perthynas â chostau pensiwn. Mae'n ofynnol i gynghorau lleol Cymru a Lloegr baratoi eu datganiadau ariannol yn unol â gofynion SCRh 19.

NODYN I – POLISIAU CYFRIFO (parhad)

1.6.5 Buddion Dewisol

Mae gan yr Awdurdod hefyd bwerau cyfyngedig i wneud dyfarniadau dewisol mewn achosion o ymddeoliadau cynnar. Bydd unrhyw ymrwymiadau sydd yn deillio o ddyfarniad o'r fath i unrhyw aelod o staff (yn cynnwys athrawon) yn cael eu cronni yn y flwyddyn y cymerwyd y penderfyniad i wneud y dyfarniad gan ddefnyddio'r un polisiau â'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol i gyfrifo amdanynt.

1.7 Digwyddiadau Wedi'r Cyfnod Adrodd

Digwyddiadau ôl-fantolen yw'r digwyddiadau hynny, ffafriol ac anffafriol, sy'n digwydd rhwng diwedd y cyfnod adrodd a'r dyddiad pan awdurdodir cyhoeddiad y Datganiad o'r Cyfrifon. Gellir adnabod dau fath o ddigwyddiad:

- y rhai hynny sy'n darparu tystiolaeth o amgylchiadau a oedd yn bodoli ar ddiwedd y cyfnod adrodd – caiff y Datganiad o'r Cyfrifon ei addasu i adlewyrchu digwyddiadau o'r fath; a
- y rhai hynny sy'n dynodi amgylchiadau a gododd ar ôl y cyfnod adrodd – ni chaiff y Datganiad o'r Cyfrifon ei addasu i adlewyrchu digwyddiadau o'r fath, ond os ystyrir y byddai'n cael effaith materol, yna byddai natur y digwyddiadau ynghyd ag amcangyfrif o'r effaith ariannol yn cael ei ddatgelu yn y nodiadau.

Nid yw unrhyw ddigwyddiadau sy'n digwydd wedi'r dyddiad awdurdodi cyhoeddiad yn cael eu hadlewyrchu yn y Datganiad o'r Cyfrifon.

1.8 Addasiadau Cyfnod Blaenorol, Newidiadau i Bolisiau Cyfrifo, Amcangyfrifon a Gwallau

Gall yr angen i wneud addasiadau cyfnod blaenorol godi o ganlyniad i newid mewn polisiau cyfrifo neu i gywiro gwall sylweddol. Cyfrifir am newidiadau mewn amcangyfrifon cyfrifeg yn rhagolygol, h.y. yn y flwyddyn gyfredol a'r blynyddoedd i ddod a effeithir gan y newid, ac felly ni wneir addasiad cyfnod blaenorol.

Yr unig dro y gwneir newidiadau i bolisiau cyfrifo yw pan mae'n ofynnol gan ymarferion cyfrifo priodol neu fod y newid yn darparu gwybodaeth fwy dibynadwy neu berthnasol am effaith trafodion, digwyddiadau eraill ac amodau ar sefyllfa ariannol neu berfformiad ariannol yr Awdurdod. Pan wneir newid, cyfrifir amdano yn ôl-weithredol (oni bai y nodir yn wahanol) trwy addasu balans agoriadol a ffigyrau cymharol y cyfnod blaenorol fel pe bai'r polisi wedi bodoli erioed.

Caiff gwallau materol a ddarganfyddir mewn ffigyrau cyfnodau blaenorol eu cywiro'n ôl-weithredol trwy addasu balans agoriadol a ffigyrau cymharol y cyfnod blaenorol.

1.9 Offerynnau Ariannol

Ymrwymiadau Ariannol

Cydnabyddir ymrwymiadau ariannol ar y Fantolen pan ddaw'r Awdurdod yn rhan o gytundeb i ddarparu offerynnau ariannol. Maent yn cael eu mesur ar eu gwerth teg yn y lle cyntaf ac yn cael eu cario ar eu cost amorteiddiedig. Mae'r llog taladwy blynyddol sydd yn cael ei gynnwys ar y llinell Gwariant ac Incwm Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn seiliedig ar werth cario yr ymrwymiad, wedi ei luosi gyda chyfradd llog effeithiol yr offeryn. Y cyfradd llog effeithiol yw'r gyfradd sydd yn disgowntio taliadau arian parod amcangyfrifedig y dyfodol dros oes yr offeryn i'r swm y cafodd ei gydnabod yn wreiddiol.

Ar gyfer y rhan fwyaf o fenthyciadau sydd gan yr Awdurdod, golyga hyn mai'r swm a gyflwynir yn y Fantolen yw'r prifswm ad-daladwy sydd yn weddill (ynghyd â llog cronedig); a'r llog a gaiff ei ddatgan yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yw'r swm sy'n daladwy am y flwyddyn yn unol â chytundeb y benthyciad.

Mewn achosion lle codwyd premiymau a disgownts ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, mae rheoliadau yn caniatáu i'r effaith ar Falans y Gronfa Gyffredinol gael ei rannu dros y blynyddoedd i ddod. Mae gan yr Awdurdod bolisi o rannu'r enillion neu golledion dros y tymor sydd yn weddill ar y benthyciad ble'r oedd y premiwm yn daladwy neu'r gostyngiad yn dderbyniadwy pan fyddai'n cael ei ad-dalu. Mae cysoni'r swm a godir ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr â'r tâl net sy'n ofynnol yn erbyn Balans y Gronfa Gyffredinol yn cael ei reoli trwy drosolwyddiad i neu o'r Cyfrif Addasiadau Offerynnau Ariannol yn y Datganiad Symudiad mewn Reserfau.

Asedau Ariannol

Dosbarthir asedau ariannol yn unol â dull dosbarthu a mesur sy'n adlewyrchu'r model busnes ar gyfer dal yr asedau ariannol a'u nodweddion llif arian. Mae'r Awdurdod yn dal asedau ariannol wedi eu mesur ar:

- gost amorteiddiedig, a

NODYN I – POLISIAU CYFRIFO (parhad)

- gwerth teg drwy elw a cholled, a
- gwerth teg drwy incwm cynhwysfawr arall. Mae angen polisi ar wahân ble mae Awdurdod yn dal asedau ariannol ar werth teg drwy incwm a gwariant arall.

Model busnes yr Awdurdod yw i ddal buddsoddiadau i gasglu llif arian cytundebol. Mae offerynnau ariannol felly yn cael eu dosbarthu fel cost amorteiddiedig, ag eithrio rheiny nad yw eu taliadau cytundebol yn daliad o brifswm a llog yn unig (h.y ble nad yw llif arian ar ffurf offeryn dyled sylfaenol).

Asedau Ariannol wedi eu Mesur ar Gost Amorteiddiedig

Cydnabyddir asedau ariannol ar y Fantolen pan ddaw'r Awdurdod yn rhan o gytundeb i ddarparu offerynnau ariannol. Maent yn cael eu mesur ar eu gwerth teg yn y lle cyntaf ac yn cael eu cario ar eu cost amorteiddiedig. Bydd credyd blynyddol i linell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr am y llog a dderbynnir yn seiliedig ar werth cario yr ased wedi ei luosi gyda chyfradd llog effeithiol yr offeryn. Ar gyfer y rhan fwyaf o'r asedau sydd gan yr Awdurdod, golyga hyn mai'r swm a gyflwynir yn y Fantolen yw'r prifswm derbyniadwy sydd yn weddill (yn ogystal â'r llog cronedig) gyda'r llog sy'n dderbyniadwy am y flwyddyn yn unol â chytundeb y benthyciad yn cael ei gredu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Bydd unrhyw enillion a cholledion sydd yn codi wrth ddad-gydnabod ased yn cael eu credu neu eu debydu i'r llinell Gwariant ac Incwm Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Model Colled Credyd Disgwyliedig

Mae'r Awdurdod yn cydnabod colledion credyd disgwyliedig ar ei holl asedau ariannol a ddelir ar gostau wedi'u hamorteiddio, unai ar sail 12 mis neu oes. Mae'r model colled credyd disgwyliedig hefyd yn gymwys i symiau derbyniadwy ar brydles ac asedau contract. Dim ond colledion oes a gydnabyddir ar gyfer symiau masnach derbyniadwy a ddelir gan yr Awdurdod. Cyfrifir colledion amhariad i adlewyrchu'r posibilrwydd na fydd y llif arian yn digwydd yn y dyfodol o ganlyniad i'r benthyciwr yn diffyg dalu ei ymrwymiad.

Asedau Ariannol a Fesurir ar Werth Teg Drwy Incwm Cynhwysfawr Arall

Caiff asedau ariannol a fesurir ar WTICA eu cydnabod ar y fantolen pan ddaw'r Awdurdod yn rhan o ddarpariaethau cytundebol offerynnau ariannol ac yn cael eu mesur yn y lle cyntaf a'u cario ar werth teg. Cydnabyddir enillion a cholledion gwerth teg wrth iddynt godi mewn incwm cynhwysfawr arall.

Asedau Ariannol wedi eu Mesur ar Werth Teg Drwy Elw a Cholled

Cydnabyddir asedau ariannol sydd wedi eu mesur ar werth teg drwy elw a cholled ar y Fantolen pan ddaw'r Awdurdod yn rhan o gytundeb i ddarparu offerynnau ariannol. Maent yn cael eu mesur ar eu gwerth teg yn y lle cyntaf a'u cario ar werth teg. Cydnabyddir enillion a cholledion gwerth teg wrth iddynt gyrraedd y Gwarged neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau.

Mesuriad Gwerth Teg o Asedau Ariannol

Gwerth teg ased yw'r pris a fyddai'n cael ei dderbyn i werthu ased mewn trafodiad trefnus rhwng cyfranogwyr y farchnad ar y dyddiad mesur. Mae mesuriad gwerth teg asedau ariannol yr Awdurdod yn seiliedig ar y technegau canlynol:

- Offerynnau sydd â phris marchnad wedi ei ddyfynnu – pris y farchnad
- Offerynnau eraill gyda thaliadau sefydlog a phendant – dadansoddiad llif arian gostyngol

Mae'r mewnbwnnau i'r technegau mesur wedi eu categoreiddio yn unol â'r tri lefel isod;

- Mewnbwn Lefel 1 – prisiau a ddyfynnwyd (heb eu haddasu) mewn marchnadoedd actif am asedau yr un fath y gall yr Awdurdod gael mynediad atynt ar y dyddiad mesur.
- Mewnbwn Lefel 2 – mewnbwn heblaw am brisiau a ddyfynnwyd sy'n gynnwysiedig o fewn Mewnbwn Lefel 1 sy'n weladwy ar gyfer yr ased, naill ai'n uniongyrchol neu'n anuniongyrchol.
- Mewnbwn Lefel 3 – mewnbwn anweladwy i'r ased.

NODYN I – POLISIAU CYFRIFO (parhad)

Bydd unrhyw enillion a cholledion sydd yn codi wrth ddad-gydnabod ased yn cael eu credydu neu eu debydu i'r llinell Gwariant ac Incwm Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Mae mesuriad ein hasedau a ddelir ar WTICA yn bris cais uned ar y dyddiad mesur.

1.10 Grantiau'r Llywodraeth a Chyfraniadau Eraill

Mae grantiau a chyfraniadau sy'n ymwneud â gwariant cyfalaf a refeniw yn cael eu cyfrifo ar sail gronadol, ac yn cael eu cydnabod ar unwaith fel incwm i'r gwasanaeth perthnasol o fewn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, oni bai bod amod ynghlwm wrth y grant neu gyfraniad nad yw'r Awdurdod wedi ei fodloni.

Oherwydd gofynion y gyfundrefn rheoli cyfalaf i ariannu gwariant cyfalaf fel rhan o'r Gofyn Cyllido Cyfalaf, nid yw'r grantiau a chyfraniadau sy'n ariannu gwariant cyfalaf sydd wedi eu credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn wir incwm. Felly, mae'r Awdurdod yn cyfrifo'r symiau hyn fel a ganlyn:

- Os yw grant neu gyfraniad cyfalaf wedi ei dderbyn, a bod amodau'n parhau heb eu bodloni ar ddyddiad y Fantolen, yna caiff y grant ei gydnabod fel Derbyniadau Grantiau Cyfalaf o flaen llaw ar y Fantolen. Unwaith mae'r amod wedi ei fodloni, yna caiff y grant neu gyfraniad ei drosglwyddo i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.
- Os yw grant neu gyfraniad cyfalaf wedi ei adnabod fel incwm yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, a bod y gwariant sydd i'w ariannu o'r grant neu gyfraniad hwnnw wedi ei wneud ar ddyddiad y fantolen, yna caiff y grant neu gyfraniad ei drosglwyddo o'r Gronfa Gyffredinol i'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf, i adlewyrchu dyrannu adnoddau cyfalaf i ariannu gwariant. Adroddir y trosglwyddiad hwn yn y Datganiad o'r Symudiad mewn Reserfau.

1.11 Asedau Treftadaeth

Asedau diriaethol yw asedau treftadaeth gyda rhinweddau hanesyddol, artistig, gwyddonol, technolegol, geoffisegol neu amgylcheddol, ac a ddelir gan y Cyngor yn bennaf er diben gwybodaeth addysgol neu gyfraniad i ddiwylliant. Dyma'r categorïau o asedau treftadaeth sydd wedi eu hadnabod gan y Cyngor:

- Llundiau a Phaentiadau
- Teyrndylsau Dinesig
- Casgliadau Llyfrgell/Archifau
- Casgliadau Amgueddfeydd ac Oriolau
- Adeiladau Hanesyddol a Henebion Cofrestredig
- Parciau a Gwarchodfeydd Natur Leol

Defnyddiodd y Cyngor brisiwr allanol (cwmni Bonhams) i ddarparu amcangyfrifon o brisiadau o'i deyrndylsau dinesig a'i luniau a phaentiadau. Er mwyn cysondeb, mae'r Cyngor wedi gweithredu ar sail yr un trothwy de minimis i ddibenion prisio Asedau Treftadaeth ag i weddill ei asedau tymor hir - gweler polisi 1.17.

Mae'r Cyngor yn ystyried bod gan yr asedau treftadaeth hyn oes amhenderfynadwy a gwerth gweddilliol uchel; ac o'r herwydd, nid yw'r Cyngor yn ei ystyried yn briodol i ddibrisio'r asedau. Bydd yr asedau treftadaeth a gynhwysir yn y cyfrifon yn cael eu hasesu'n flynyddol am unrhyw amhariad – gweler polisi 1.17.

1.12 Stoc a Chontractau Tymor Hir

Dylai stociau a gwaith mewn llaw ymddangos ar y Fantolen ar sail yr isaf o gost a gwir werth, yn unol â darpariaethau'r Côt Ymarfer. Oherwydd ymarferoldeb prif systemau stoc y Cyngor, mae mwyafrif y stoc yn ymddangos yn y cyfrifon ar sail cost gyfartalog. Nid yw'r gwahaniaeth o'r sail prisio yn faterol.

Mae contractau tymor hir yn cael eu cyfrifo ar sail o godi'r gwarged neu'r diffyg ar y Ddarpariaeth o Wasanaethau gyda'r ystyriaeth yn cael ei ddyrannu i'r rhwymedigaethau perfformiad bodlonwyd ar sail y nwyddau neu'r gwasanaethau a drosglwyddwyd i dderbynydd y gwasanaeth yn ystod y flwyddyn ariannol.

1.13 Eiddo Buddsoddi

Eiddo buddsoddi yw'r rhai hynny a ddefnyddir ar gyfer ennill rhent ac/neu adbrisiant cyfalaf yn unig. Nid yw'n cwrdd â'r diffiniad os defnyddir yr eiddo mewn unrhyw ffordd i hwyluso darpariaeth gwasanaethau neu gynhyrchu nwyddau neu os yw ar gael i'w werthu. Caiff yr eiddo yma eu prisio ar sail gwerth teg. Mae'r gwerthoedd wedi eu seilio ar dechnegau penodol, ac mae'r mewnbynau i'r technegau mesur yma wedi eu categoreiddio yn unol â thair lefel. Lefel

NODYN I – POLISIAU CYFRIFO (parhad)

3 yw holl fewnbynnau yr Awdurdod (mewnbynnau anweladwy ar gyfer yr ased). Mae hyn oherwydd lefel yr addasiad sydd ei angen ar gyfer yr holl dystiolaeth sydd yn deillio o natur unigryw yr asedau, a phrinder trafodion y farchnad berthnasol.

1.14 Prydlesau

Caiff prydlesau eu hystyried yn brydlesi cyllidol pan fo telerau trosglwyddiad y brydles a'r holl risgiau a buddion sy'n deillio o berchnogaeth o'r eiddo, offer neu gyfarpar yn trosglwyddo i'r prydlesai. Caiff bob prydles arall eu hystyried yn brydlesau gweithredol.

Yr Awdurdod fel Prydlesai:

Caiff symiau a ddelir dan brydlesi cyllidol eu hadnabod yn wreiddiol, ar ddechrau'r brydles, ar werth teg (neu, os yn is, gwerth presennol y lleiafswm taliadau prydles), gydag ymrwymiad cyfatebol am rwymedigaeth y brydles i'r prydleswr. Caiff taliadau'r brydles eu dosrannu rhwng cost ariannol (i'w gynnwys yn llinell Gwariant ac Incwm Ariannu a Buddsoddi o'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr) a chost a roir yn erbyn ymrwymiad y brydles i'w leihau. Caiff yr ased perthnasol ei drin yn unol â'r polisiau arferol, a chaiff ei ddibrisio fel sy'n briodol.

Caiff taliadau prydlesau gweithredol eu dangos yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel cost i'r gwasanaeth perthnasol ar sail dibrisiad llinol dros gyfnod y brydles.

Yr Awdurdod fel Prydleswr:

Ble mae'r Awdurdod yn caniatáu prydles gyllidol ar eiddo, mae'r ased perthnasol yn cael ei ysgrifennu allan o'r Fantolen fel gwarediad, sydd i'w gynnwys yn y llinell Gwariant Gweithredol Arall yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Nid yw gwerth y gwarediad a ysgrifennir allan yn gost a roir yn erbyn treth y cyngor, gan fod cost asedau tymor hir yn cael eu darparu o dan drefniadau gwahanol ar gyfer ariannu cyfalaf. Mae'r symiau felly yn cael eu priodoli i'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf o'r Balans Cronfa Gyffredinol drwy'r Datganiad o'r Symudiadau Mewn Reserfau.

Caiff incwm rhent o eiddo sydd wedi ei ganiatáu trwy brydles weithredol ei gydnabod ar sail linol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, a chaiff yr ased ei ddangos ar y Fantolen.

1.15 Asedau Gweddilliol

Caiff Asedau Gweddilliol yr Awdurdod eu dangos ar wahân ar y Fantolen. Gwerth teg yr asedau hyn sy'n cael ei ddangos, sy'n seiliedig ar werth y farchnad. Mae'r gwerthoedd wedi eu seilio ar dechnegau penodol, ac mae'r mewnbynnau i'r technegau mesur yma wedi eu categoreiddio yn unol â thri lefel. Lefel 3 yw holl fewnbynnau'r Awdurdod (mewnbynnau anweladwy ar gyfer yr ased). Mae hyn oherwydd lefel yr addasiad sydd ei angen ar gyfer yr holl dystiolaeth sydd yn deillio o unigrywiaeth yr asedau, a phrinder trafodion y farchnad berthnasol.

1.16 Gorbenion a Chostau Gwasanaethau Cefnogol

Mae rhai costau gorbenion a gwasanaethau cefnogol yn cael eu dosrannu i'r gwasanaethau priodol yn unol â threfniadau'r Cyngor ar gyfer atebolrwydd a pherfformiad ariannol.

1.17 Asedau Tymor Hir

Adolygir gwerth asedau'r Cyngor a gofnodir ar fas data'r Gwasanaeth Eiddo o leiaf bob pum mlynedd. Ers y flwyddyn ariannol 2015/16, mae'r Awdurdod wedi sefydlu rhaglen dreigl ar gyfer ailbrisiu gwahanol gategorïau o'r asedau yma yn flynyddol, gydag ailbrisiad fel arfer yn effeithiol ar 31 Mawrth pob blwyddyn. Mae hyn yn unol â'r Côt a'r Datganiadau Egwyddorion Prisio Asedau a Nodiadau Arweiniad a gyhoeddwyd gan Sefydliad Brenhinol y Syrfewyr Siartredig.

Dangosir Tir ac Adeiladau ar sail gwerth teg neu gost ail-adeiladu dibrisiedig (CAD) ar gyfer eiddo arbenigol.

Dangosir Eiddo Buddsoddi ar sail gwerth teg.

Defnyddir cost hanesyddol a ddibrisiwyd ar gyfer Cerbydau, Offer, Dodrefn a Chyfarpar.

Mae Asedau is adeiladwaith a chymunedol yn ymddangos ar gost hanesyddol a ddibrisiwyd.

Cynhwysir Asedau heb eu cwblhau ar sail cost hanesyddol tan gwblheir y gwaith, pan eu prisir yn unol â'r polisiau cyfrifo a'u trosglwyddo i'r categorï asedau perthnasol.

NODYN I – POLISIAU CYFRIFO (parhad)

Defnyddir isafswm at ddibenion prisio o £20,000 ar gyfer Tir ac Adeiladau Gweithredol y Cyngor a £5,000 ar gyfer eitemau unigol o Gerbydau, Offer, Dodrefn a Chyfarpar.

Fe ychwanegir gwariant ar asedau newydd a chyfredol yn flynyddol, gan wedyn ystyried os ydy'r gwariant yma wedi cynhyrchu cynnydd mewn gwerth i'r ased. Os oes cynnydd mae hyn yn cael ei adlewyrchu drwy'r Reserf Ail Brisio; os nad oes cynnydd mae'n dilyn fod amhariad i werth yr ased (gweler isod ar gyfer dull cyfrifo am amhariad). Yn benodol ar gyfer asedau megis Tir ac Adeiladau, ac Asedau Cymunedol ble ceir gwariant yn y flwyddyn o dros £100,000 ar ased unigol, mae Uwch Syrfeur Stadau (M.R.I.C.S) y Cyngor yn adolygu'r asedau ac yn ail brisio unrhyw un sydd ei angen.

Amhariad a Dibrisiant

Amhariad

Amhariad yw treuliant budd economaidd sydd yn benodol i ased. Yn unol â Safon Cyfrifo Rhyngwladol 36 mae'r Cyngor yn adolygu ei asedau bob blwyddyn i adnabod unrhyw amhariad neu leihad mewn gwerth oherwydd treuliant buddiannau economaidd. Yn ogystal, caiff gwerth gweddilliol ac oes fuddiol yr asedau eu hadolygu'n flynyddol, a'u haddasu ble'n briodol.

Pan mae colledion amhariad yn cael eu hadnabod, maent yn cael eu cyfrifo fel a ganlyn:

- Ble mae balans o gynnydd ailbrisio ar gyfer ased o fewn y Reserf Ailbrisio, bydd gwerth yr ased yn cael ei ysgrifennu ffwrdd yn erbyn y balans (hyd at swm y cynnydd cronedig).
- Pan nad oes balans ar y Reserf Ailbrisio ar gyfer ased neu balans annigonol, bydd gwerth yr ased yn cael ei ysgrifennu ffwrdd yn erbyn llinell(au) y gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Dibrisiant

Prif elfen SCRh 16 yw y dylid dibrisio adeiladau oni bai eu bod yn cael eu prisio bob blwyddyn. Yn ogystal, dylid dibrisio bob rhan o Eiddo, Offer a Chyfarpar ar wahân os yw eu cost yn arwyddocaol o ystyried cyfanswm cost yr eitem. Dylid sefydlu trothwy isafswm, yn seiliedig ar yr effaith sylweddol tebygol ar y datganiadau ariannol, fel bod bob ased o dan y trothwy yn cael eu diystyru i bwrpas cydrannu. Trothwy ar gyfer 2021/22 yw 1% o werth yr holl adeiladau ar gychwyn y flwyddyn. Y dosraniad sydd yn cael ei ystyried ar gyfer yr elfen sydd ddim yn dir, dros y trothwy de minimis ydi:

- a) offer a chyfarpar a gwasanaethau peirianeg, ac
- b) adeiledd

Mae'r mwyafrif o adeiladau'r Cyngor (dros 75%) yn cael eu prisio ar sail Cost Ail-adeiladu Dibrisiedig (CAD), a ddatblygir ar y dull cydrannol, ac adlewyrchir y gwahanol elfennau ym manylion y cyfrifiadau. Fodd bynnag, yn gynwysedig yn yr uchod mae adeiladau gydag eitemau sylweddol o offer a chyfarpar sydd ag oes fuddiol fyrrach; e.e. boeleri ac offer gwresogi pyllau nofio a chanolfannau hamdden. Adnabyddir yr elfennau hyn drwy addasu oes fuddiol yr adeilad i gymryd oes fyrrach yr elfennau i ystyriaeth.

Yn seiliedig ar adolygiad o natur a'r math o adeiladau sy'n eiddo i'r Cyngor, daethpwyd i'r canlyniad nad oes gan weddill yr adeiladau eitemau sylweddol o offer a chyfarpar na gwasanaethau peirianeg sydd angen eu cydrannu ar wahân.

Dibrisir Asedau ar sail eu gwerth ar y Fantolen i'w ysgrifennu i ffwrdd fel a ganlyn:

- (i) Dibrisir Cerbydau, Offer, Dodrefn a Chyfarpar dros eu bywyd amcangyfrifedig (3–15 mlynedd, neu fwy os oes tystiolaeth cefnogol)
- (ii) Dibrisir Is adeiladwaith dros 40 mlynedd
- (iii) Ysgrifennir Gwariant Refeniw i'w ariannu o Gyfalaf drwy Statud i lawr yn y cyfnod yr ymddangosant
- (iv) Ni ddibrisir Tir
- (v) Dibrisir Adeiladau dros eu bywyd defnyddiol gweddilliol amcangyfrifedig (5–80 mlynedd)
- (vi) Ni ddibrisir Eiddo Buddsoddi, Asedau heb eu Cwblhau nac Asedau Sydd Ar Gael i'w Gwerthu

Ni ddibrisir ym mlwyddyn y caffaeliad.

NODYN I – POLISIAU CYFRIFO (parhad)

Lleiafswm Darpariaeth Refeniw

Mae Rheoliadau Awdurdodau Lleol (Cyllid Cyfalaf a Chyfrifeg) (Cymru) (Diwygio) 2018 yn gosod dyletswydd ar Awdurdodau lleol i wneud darpariaethau darbodus ar gyfer adbrynu dyledion. Mae'r Gweinidogion Cymreig wedi cyhoeddi Canllawiau ar Ddarpariaeth Lleiafswm Refeniw (LIDR) ac mae gofyn i Awdurdodau lleol roi ystyriaeth i Ganllawiau o'r fath yn unol ag adran 21 (1B) Deddf Llywodraeth Leol 2003.

Dyma'r pedwar opsiwn LIDR sydd ar gael:

- Opsiwn 1: Y Dull Rheoleiddio
- Opsiwn 2: Y Dull Gofyn Cyllido Cyfalaf
- Opsiwn 3: Y Dull Oes Asedau
- Opsiwn 4: Y Dull Dibrisiad

D.S.: Nid yw hyn yn cau allan dulliau darbodus eraill.

LIDR yn 2021/22: Gellir defnyddio opsiynau 1 a 2 dim ond ar gyfer gwariant cyfalaf wedi'i gefnogi nad yw o'r Cyfrif Refeniw Tai (Dim-CRT) a ariennir o fenthyciad (ystyr 'wedi'i gefnogi' yma yw costau cyllido a gaiff eu cefnogi drwy Grant Cefnogi Refeniw y Llywodraeth Ganolog). Mae'r dulliau o wneud darpariaeth ddarbodus ar gyfer gwariant cyfalaf Dim-CRT heb ei gefnogi yn cynnwys Opsiynau 3 a 4 (gellir defnyddio 3 a 4 ar gyfer gwariant cyfalaf Dim-CRT wedi'i gefnogi yn ogystal, os yw'r Cyngor yn penderfynu gwneud hynny).

Cyflwynwyd y Datganiad LIDR i'r Cyngor cyn dechrau blwyddyn ariannol 2021/22. Pe bai cynnig i ddiwygio telerau'r Datganiad LIDR gwreiddiol yn ystod y flwyddyn, dylid cyflwyno datganiad diwygiedig i'r Cyngor ar yr adeg honno.

Defnyddiodd y Cyngor Opsiwn 1 yng nghyswllt gwariant cyfalaf wedi'i gefnogi a ariennir o fenthyciad, ac Opsiwn 3 yng nghyswllt gwariant cyfalaf heb ei gefnogi a ariennir o fenthyciad.

Roedd yr LIDR yng nghyswllt lesau a chynlluniau Menter Cyllid Preifat (MCP) a brynwyd ar y Fantolen dan y Côt Ymarfer Cyfrifeg sy'n seiliedig ar y SAARh yn cyd-fynd â'r ad-daliad prifswm blynyddol ar gyfer yr ymrwymiad gohiriedig cysylltiedig.

Bydd yr Awdurdod yn adolygu'r polisi yma yn flynyddol yng ngoleuni'r Cynllun Rheoli Asedau.

Yn unol â'r Côt Ymarfer, telir am wariant cyfalaf ar gyfer Gwasanaethau Cronfa'r Cyngor sydd i'w gyllido o refeniw drwy ei ddsbarthu i'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf.

1.18 Treth y Cyngor a Threthi Annomestig Cenedlaethol

Mae incwm Treth y Cyngor a Threthi Annomestig Cenedlaethol am y flwyddyn yn cael eu trin fel incwm cronedig, ac yn cael eu cynnwys ar linell Treth ac Incwm Grant Amhenodol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Mae Cyngor Gwynedd yn Awdurdod bilio Treth y Cyngor a Threthi Annomestig Cenedlaethol. Mae'n casglu Treth y Cyngor ar ran ei hun ac ar ran Awdurdodau eraill, ac yn casglu Trethi Annomestig fel asiant ar ran Llywodraeth Cymru.

1.19 Darpariaethau

Mae'r Cyngor yn gosod darpariaethau o'r neilltu ar gyfer ymrwymadau penodol sy'n debygol neu'n sicr o godi ond ni ellir ar hyn o bryd eu pennu'n gywir. Gwneir darpariaethau hefyd ar gyfer dyledion sydd yn annhebyg o gael eu talu. Ysgrifennir dyledion drwg i ffwrdd yn erbyn y gwasanaeth perthnasol. Mae'r Cyngor yn dosbarthu'r darpariaethau hyn fel ymrwymadau tymor hir neu dymor byr fel sy'n briodol yn ddibynnol ar natur bob darpariaeth.

1.20 Reserfau (a Balansau)

Yn unol â gofynion Deddf Llywodraeth Leol 1992, mae'r Cyngor yn cynnal –

- Cronfa Gyffredinol sydd yn cynrychioli arian wrth gefn ("balansau") yr Awdurdod, sef balans gweithredol i helpu lliniaru effaith llif arian anwastad ag i'w gadw wrth gefn i liniaru effaith digwyddiadau annisgwyl neu argyfyngau.
- Nifer o Reserfau Penodol cyfalaf a refeniw a glustnodwyd ar gyfer pwrpasau arbennig, sef arian wedi'i adeiladu i gwrdd ag ymrwymadau a ragwelir. Mae'r Cyngor yn cynnal adolygiad parhaus o ddigonolrwydd a defnydd o reserfau penodol.

NODYN I – POLISIAU CYFRIFO (parhad)

- Mae'r Cyngor yn cymryd agwedd asesu'r risg tuag at gynnal lefelau digonol o falansau a reserfau er mwyn cwrdd ag anghenion gwario'r dyfodol. Wrth ystyried y gyllideb flynyddol a'r strategaeth ariannol tymor canol, bydd y Cyngor yn gosod allan ei fwriad ynghylch lefel y balansau cyffredinol a'r cronfeydd, yng nghyd-destun yr holl risgiau perthnasol. Gweler cymeradwyaeth o'r polisi llawn ar gyfer cronfeydd gan Gabinet y Cyngor ar 23 Mehefin 2015.
- Cedwir rhai reserfau eraill, sef 'reserfau na ellir eu defnyddio', i bwrpasau technegol o reoli'r prosesau cyfrifo ar gyfer asedau anghyfredol, offerynnau ariannol a buddion gweithwyr. Nid yw'r rhain yn cynrychioli adnoddau defnyddiadwy yr Awdurdod.

1.21 Gwariant Refeniw wedi ei Ariannu o Gyfalaf Drwy Statud

Mae deddfwriaeth yn caniatáu categoreiddio peth gwariant fel cyfalaf i bwrpas ariannu er nad yw'n creu ased sydd yn cael ei gario ar y Fantolen. Bwriad hyn yw galluogi'r gwariant i gael ei ariannu o adnoddau cyfalaf yn hytrach nag ei roi yn erbyn y Gronfa Gyffredinol a fyddai'n cael effaith ar y Dreth Cyngor am y flwyddyn. Defnyddir cost hanesyddol fel sail prisio ar gyfer y math yma o wariant ac ysgrifennir hwn i lawr o fewn blwyddyn.

1.22 Treth ar Werth

Dim ond mewn sefyllfa ble nad oes modd adennill TAW y cynhwysir TAW neu y caiff ei ddangos fel cost 'TAW anadferadwy' mewn gwariant cyfalaf a refeniw.

1.23 Dyledwyr a Chredydwyr

Cedwir cyfrifon y Cyngor ar sail cronni yn unol â'r Côt Ymarfer Cyfrifeg. Mae'r cyfrifon yn adlewyrchu gwir wariant ac incwm sy'n berthnasol i'r flwyddyn dan sylw, boed y taliadau a'r derbyniadau wedi cael eu talu neu eu derbyn yn y flwyddyn.

Eithriad i'r arfer yma yw taliadau chwarterol megis trydan, a gyfrifir yn ôl dyddiad darllen y mesurydd yn hytrach na rhannu'r gost rhwng gwahanol flynyddoedd ariannol, a hefyd rhai taliadau blynyddol megis yswiriant. Trwy weithredu'r polisi'n gyson ymhob blwyddyn ni chaiff effaith o bwys ar gyfrifon y flwyddyn.

1.24 Dyrannu Llog a Difidendau Derbyniadwy

Mae'r Awdurdod yn buddsoddi arian dros ben am gyfnodau o dros nos hyd at 13 mis (ac eithrio buddsoddiadau mewn cronfeydd cyfun) a thelir y llog i'r Gronfa Gyffredinol, Cronfa Bensiwn Gwynedd, Cronfa'r Degwm ac ymddiriedolaethau a chyd-bwyllgorau eraill ar sail eu balansau dyddiol a'r gyfradd llog a enillir. Telir y difidendau o'r cronfeydd cyfun i'r Gronfa Gyffredinol.

1.25 Costau Benthycia

Nid yw'r Awdurdod yn cyfalafu costau benthycia sy'n perthyn i gaffaeliad, gwneuthuriad na chynhyrchiad ased cymwysedig fel a ganiateir yn y Côt.

Cyfrifir am log sydd yn daladwy ar fenthyciadau allanol yn y cyfnod y maent yn perthyn iddo ar sail sy'n adlewyrchu effaith economaidd gyflawn y benthyciad.

1.26 Buddiannau mewn Cwmnïau ac Endidau Eraill

Mae gan yr Awdurdod ddiddordebau mewn cwmnïau ac endidau eraill y mae'n ofynnol eu cynnwys yn y datganiadau ariannol.

Yn unol ag ystyriaethau materoldeb, mae Cyd-bwyllgor Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru wedi'i gynnwys o fewn datganiadau ariannol yr Awdurdod. Cynhaliwyd y gwaith atgyfnerthu ar sail llinell wrth llinell a'i ddosrannu i bob awdurdod ar drafodion gwirioneddol yn y lle cyntaf gyda'r trafodion a'r balansau sy'n weddill wedi'u rhannu yn unol â'u Cytundeb Llywodraethu. Mae'r trafodion ar gyfer y Pwyllgor Polisi Cynllunio ar y Cyd a'r tri gweithrediad ar y cyd (Rhaglen Profi, Olrhain a Diogelu; Marwdy dros dro ym Mochdre; Cynllun Argyfwng Bysus) hefyd wedi cael eu cyfuno i ddatganiad ariannol yr Awdurdod.

Yn seiliedig ar fateroldeb, nid yw'r cyd-bwyllgorau canlynol wedi cael eu cyfuno i ddatganiad ariannol y Cyngor:-

- GwE
- Prosiect Trin Gwastraff Gweddilliol Gogledd Cymru

Yn seiliedig ar fateroldeb, nid yw cyfrifon grŵp wedi eu cynhyrchu i gynnwys y ddau gwmni canlynol:-

- Cwmni Byw'n lach
- Cwmni Cynnal

NODYN I – POLISIAU CYFRIFO (parhad)

1.27 Asedau Cyfredol ar gael i'w gwerthu

Er mwyn i ased gael ei gydnabod fel Ased ar gael i'w werthu, mae'n ofynnol i'r ased fod ar gael i'w werthu yn syth yn ei gyflwr presennol, mae'n rhaid i'r gwerthiant fod yn hynod o debygol, rhaid i'r ased gael ei farchnata a'r gwerthiant gael ei gwblhau o fewn blwyddyn i ddyddiad y dosbarthiad. Caiff yr ased ei gydnabod ar werth teg (gwerth y farchnad) llai costau gwerthu wrth ailddosbarthu. Mae'r gwerthoedd wedi eu seilio ar dechnegau penodol, ac mae'r mewnbynnau i'r technegau mesur yma wedi eu categorio yn unol â thri lefel. Lefel 3 yw holl fewnbynnau'r Awdurdod (mewnbynnau anweladwy ar gyfer yr ased). Mae hyn oherwydd lefel yr addasiad sydd ei angen ar gyfer yr holl dystiolaeth sydd yn deillio o unigrywiaeth yr asedau, a phrinder trafodion y farchnad berthnasol.

1.28 Gwaredu Asedau

Pan mae ased yn cael ei waredu, mae gwerth yr ased yn y Fantolen yn cael ei ysgrifennu ffwrdd i'r llinell Gwariant Gweithredol Arall yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel rhan o'r elw a cholled wrth waredu. Mae derbyniadau (os oes rhai) yn cael eu credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel rhan o'r elw neu golled wrth waredu (e.e. cael ei glustnodi yn erbyn gwerth yr ased ar adeg y gwaredu). Mae unrhyw gynnydd wedi ei gronni ar gyfer yr ased yn y Reserf Ailbriso yn cael ei drosglwyddo i'r Cyfrif Addasu Cyfalaf.

1.29 Derbyniadau Cyfalaf

Pan werthir asedau gan yr Awdurdod mae'r ddeddfwriaeth yn nodi'r defnydd y gellir ei wneud o'r derbyniadau cyfalaf.

Gellir defnyddio 100% o'r holl dderbyniadau cyfalaf sydd yn perthyn i Gronfa'r Cyngor ac nid yw'n angenrheidiol bellach i roi canran o'r derbyniad o'r neilltu. Cedwir y derbyniadau yn y Reserf Derbyniadau Cyfalaf Defnyddiadwy hyd nes defnyddir yr adnoddau i gyllido gwariant cyfalaf.

1.30 Trefniant Consesiwn Gwasanaeth

Mae Trefniant Consesiwn Gwasanaeth, sydd hefyd yn cael ei adnabod fel Menter Cyllid Preifat (MCP), yn gytundebau i dderbyn gwasanaethau, ble mae'r eiddo, offer a chyfarpar i ddarparu'r gwasanaeth dan gyfrifoldeb y contractwr MCP am gyfnod y cytundeb ond yn trosglwyddo i'r Awdurdod ar ddiwedd y cyfnod heb unrhyw gost ychwanegol. Mae'r Awdurdod yn rheoli'r gwasanaeth a ddarperir ac yn medru rheoli pwy arall sy'n medru defnyddio'r ddarpariaeth. Mae'r gost am ddefnydd o'r ddarpariaeth yn cael ei gytuno gyda'r Contractwr cyn gosod y cytundeb drwy broses o ddeialog cystadleuol.

1.31 Gweithrediadau ar y Cyd

Mae gweithrediadau ar y cyd yn drefniant ble mae gan y partiön sydd â chydreolaeth yr hawl i'r asedau a'r oblygiadau o'r ymrwymadau sy'n gysylltiedig â'r trefniadau. Mae'r gweithgareddau y mae'r Awdurdod wedi ymgymryd â hwy ar y cyd â gweithredwyr eraill yn cynnwys defnyddio asedau ac adnoddau'r cyd-weithredwyr. Mewn perthynas â'i ddiddordeb mewn trefniant gweithred ar y cyd, mae'r Awdurdod fel gweithredwr ar y cyd yn cydnabod ei gyfran o'r asedau, ymrwymadau, refeniw a gwariant.

1.32 Ysgolion

Mae'r *Côd Ymarfer ar Gyfrifo ar gyfer Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig* yn cadarnhau bod cydbwysedd rheolaeth ysgolion sy'n cael eu cynnal gan yr Awdurdod lleol (h.y. yr ysgolion hynny sy'n cael eu hadnabod yn y Ddeddf Fframwaith a Safonau Ysgolion 1998, fel y'i diwygiwyd), yn gorwedd efo'r Awdurdod lleol. Mae'r Côd hefyd yn datgan bod asedau, ymrwymadau, reserfau a llif arian yr ysgolion hynny yn cael eu cydnabod yng nghyfrifon yr Awdurdod lleol (ac nid mewn Cyfrifon Grŵp). O ganlyniad, mae trafodion, llif arian a balansau yr ysgolion yn cael eu cydnabod ym mhob un o ddatganiadau ariannol yr Awdurdod fel petaent yn drafodion, llif arian a balansau yr Awdurdod.

1.33 Mesuriad Gwerth Teg o Asedion An-Ariannol

Mae polisi'r Awdurdod ar fesuriad gwerth teg ased ariannol wedi ei osod allan yn nodyn 1.9. Mae'r Awdurdod hefyd yn rhoi mesuriad gwerth teg ar rai o asedau an-ariannol yr Awdurdod megis asedau gweddilliol, eiddo buddsoddi a rhai o offerynnau ariannol ar bob cyfnod adrodd. Gwerth teg yw'r pris gwerthu a dderbynnir ar gyfer yr ased mewn modd trefnus rhwng cyfranogwyr y farchnad ar ddyddiad y mesuriad. Mae'r mesuriad gwerth teg yn tybio bod y trefniant o werthu'r ased neu drosglwyddo'r ymrwymiad yn cymeryd lle unai:

- a. yn y brif farchnad i'r ased, neu
- b. yn absenoldeb prif farchnad, yn y farchnad sydd fwyaf manteisiol ar gyfer yr ased.

Wrth fesur gwerth teg ased neu ymrwymiad, defnyddia'r Awdurdod ragdybiaethau y byddai cyfranogwyr y farchnad yn eu defnyddio wrth briso ased neu ymrwymiad, gan gymeryd bod cyfranogwyr y farchnad yn gweithredu er eu budd economaidd mwyaf.

NODYN I – POLISIAU CYFRIFO (parhad)

Wrth fesur gwerth teg ased an-ariannol, mae'r Awdurdod yn ystyried gallu cyfranogwyr y farchnad i gynhyrchu buddiannau economaidd drwy ddefnyddio'r ased yn y modd gorau bosib, neu drwy ei werthu i gyfranogwr arall y farchnad fyddai'n defnyddio'r ased yn y modd gorau bosib.

Defnyddia'r Awdurdod dechnegau prisio sydd yn addas i'r amgylchiadau ac sydd â data digonol ar eu cyfer, gan uchafu'r defnydd o fewnbwn gweladwy perthnasol ac isafu'r defnydd o fewnbwn anweladwy.

Mae'r mewnbwn i'r technegau prisio sy'n berthnasol i'r asedau hynny ble mesurir neu ddatgelir gwerth teg ar eu cyfer yn natganiadau ariannol yr Awdurdod yn cael eu categorio yn hierarchaeth gwerth teg fel a ganlyn:

- Lefel 1 – prisiau a ddyfynnir (heb eu haddasu) mewn marchnadoedd gweithredol ar gyfer asedau neu ymrwymadau unfath y gall yr Awdurdod eu cyrchu ar ddyddiad y mesuriad;
- Lefel 2 – mewnbwn ar wahân i'r prisiau a ddyfynnir yn Lefel 1, sydd yn weladwy ar gyfer yr ased, unai'n uniongyrchol neu'n anuniongyrchol; neu
- Lefel 3 – mewnbwn anweladwy ar gyfer ased

1.34 Polisiau Eraill

Mae gan Gyngor Gwynedd bolisiau ar gyfer y canlynol, ond nid ydynt yn cael eu hystyried i fod yn faterol ar gyfer y flwyddyn ariannol 2021/22:

- Asedau Anniriaethol
- Trosi Arian Tramor.

NODYN 2 – NEWID MEWN POLISI CYFRIFO

Mae'r polisiau cyfrifo presennol y Cyngor wedi eu haddasu i adlewyrchu'r cyfarwyddiadau yn y Còd Ymarfer CIPFA ar Gyfrifo ar gyfer Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2021/22.

NODYN 3 – ADDASIAD CYFNOD BLAENOROL

Yn unol â Strategaeth Rheolaeth Trysorlys y Cyngor, mae unrhyw arian dros ben yn cael ei fuddsoddi ynghyd ag arian dros ben Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru (BUEGC), Cyd-Bwyllgor GwE a Chronfa Bensiwn Gwynedd. Mae'r buddsoddiadau wedi'u cyfrifo yn llawn ym mantolen Cyngor Gwynedd. Mae'r arian sy'n berthnasol i BUEGC, Cyd-Bwyllgor GwE a Chronfa Bensiwn Gwynedd wedi ei gynnwys o fewn y balansau arian parod a banc yng nghyfrifon 2021/22 Cyngor Gwynedd gyda chredydwr cyfatebol. Mae ffigurau cyfrifon 2020/21 wedi'u diwygio er mwyn cyfrifo arian parod Cronfa Bensiwn Gwynedd yn gywir yn unol â chyfrifon 2021/22. Ar 31 Mawrth 2021, balans arian parod Cronfa Bensiwn Gwynedd oedd £12.137m. Gan fod y gwerth yn faterol i gyfrifon Cyngor Gwynedd, mae angen addasiad cyfnod blaenorol. Mae'r tablau isod yn adlewyrchu'r addasiadau cyfnod blaenorol sydd wedi'u gwneud i brif Ddatganiad Cyfrifon 2020/21 a'r Nodiadau perthnasol i'r Cyfrifon. Mae angen addasiad i ddechrau'r cyfnod blaenorol hefyd ar y fantolen er mwyn cywiro'r balansau agoriadol.

Y FANTOLEN

	Fel ddatganwyd yn flaenorol 1 Ebrill 2020 £'000	Ailddatganiad £'000	Wedi ailddatgan 1 Ebrill 2020 £'000
Gorddrafth Banc	(22,338)	8,100	(14,238)
Credydwy'r Tymor Byr	(53,149)	(8,100)	(61,249)

	Fel ddatganwyd yn flaenorol 31 Mawrth 2021 £'000	Ailddatganiad £'000	Wedi ailddatgan 31 Mawrth 2021 £'000
Gorddrafth Banc	(18,221)	12,137	(6,084)
Credydwy'r Tymor Byr	(80,018)	(12,137)	(92,155)

DATGANIAD LLIF ARIAN

	Fel ddatganwyd yn flaenorol 2020/21 £'000	Ailddatganiad £'000	Wedi ailddatgan 2020/21 £'000
Addasiadau i'r gwarged neu ddiffyg net ar ddarparu gwasanaethau am symudiadau anariannol	(66,344)	(4,037)	(70,381)
Llif Arian Net o Weithgareddau Gweithredu	(85,407)	(4,037)	(89,444)
(Cynnydd)/lleihad net mewn arian a chywerthoedd arian	(17,835)	(4,037)	(21,872)
Arian a chywerthoedd arian ar ddechrau'r cyfnod adrodd	7,438	(8,100)	(662)
Arian a chywerthoedd arian ar ddiwedd y cyfnod adrodd	(10,397)	(12,137)	(22,534)

NODYN 3 – ADDASIAD CYFNOD BLAENOROL (parhad)

OFFERYNNAU ARIANNOL (NODYN 17a)

ii) Offerynnau Ariannol- Balansau

Ymrwymadau Ariannol	Fel ddatganwyd yn flaenorol Tymor Byr 31 Mawrth 2021 £'000	Ailddatganiad £'000	Wedi ailddatgan Tymor Byr 31 Mawrth 2021 £'000
<i>Benthyciadau ar gost wedi'i amorteiddio:</i>			
Gorddrafft banc	18,221	(12,137)	6,084
Cyfanswm Arian a Ordynnwyd	18,221	(12,137)	6,084
Cyfanswm yr Ymrwymadau Ariannol	66,973	(12,137)	54,836

Gwrthbwysu Asedau ac Ymrwymadau Ariannol

	Fel ddatganwyd yn flaenorol 31 Mawrth 2021			Ailddatganiad 31 Mawrth 2021			Wedi ailddatgan 31 Mawrth 2021		
	Asedau gros (ymrwymadau) £'000	(Ymrwymadau) asedau wedi eu gwrthbwysu £'000	Sefyllfa net Y Fantolen £'000	Asedau gros (ymrwymadau) £'000	(Ymrwymadau) asedau wedi eu gwrthbwysu £'000	Sefyllfa net Y Fantolen £'000	Asedau gros (ymrwymadau) £'000	(Ymrwymadau) asedau wedi eu gwrthbwysu £'000	Sefyllfa net Y Fantolen £'000
Cyfrifon banc mewn credyd	32,245	(32,245)	0	12,505	(12,505)	0	44,750	(44,750)	0
Cyfanswm Asedau Ariannol	32,245	(32,245)	0	12,505	(12,505)	0	44,750	(44,750)	0
Gorddrafft banc	(50,466)	32,245	(18,221)	(368)	12,505	12,137	(50,834)	44,750	(6,084)
Cyfanswm Ymrwymadau Ariannol	(50,466)	32,245	(18,221)	(368)	12,505	12,137	(50,834)	44,750	(6,084)

NODYN 3 – ADDASIAD CYFNOD BLAENOROL (parhad)

iv) Offerynnau Ariannol- Gwerthoedd Teg

	Lefel Gwerth Teg	Fel ddatganwyd yn flaenorol		Ailddatganiad		Wedi ailddatgan	
		Mantolen	Gwerth Teg	Mantolen	Gwerth Teg	Mantolen	Gwerth Teg
		31 Mawrth 2021 £'000	31 Mawrth 2021 £'000	31 Mawrth 2021 £'000	31 Mawrth 2021 £'000	31 Mawrth 2021 £'000	31 Mawrth 2021 £'000
<i>Ymrwymadau Ariannol ar gost wedi'i amorteiddio</i>							
Benthyciadau gan PWLB	2	(87,311)	(139,255)	0	0	(87,311)	(139,255)
Benthyciadau arall	2	(17,883)	(29,980)	0	0	(17,883)	(29,980)
Prydlesau cyllidol	2	(1,540)	(1,895)	0	0	(1,540)	(1,895)
CYFANSWM		(106,734)	(171,130)	0	0	(106,734)	(171,130)
Ymrwymadau ble nad ydi gwerth teg yn cael ei ddangos		(64,719)		12,137		(52,582)	
CYFANSWM YMRWYMIADAU ARIANNOL		(171,453)		12,137		(159,316)	
<i>Wedi ei gofnodi ar y Fantolen fel:</i>							
Credydwyr tymor byr		(41,492)		0		(41,492)	
Benthyciadau tymor byr		(7,090)		0		(7,090)	
Arian a Ordynnwyd tymor byr		(18,221)		12,137		(6,084)	
Prydlesau cyllidol tymor byr		(170)		0		(170)	
Benthyciadau tymor hir		(103,110)		0		(103,110)	
Prydlesau cyllidol tymor hir		(1,370)		0		(1,370)	
CYFANSWM YMRWYMIADAU ARIANNOL		(171,453)		12,137		(159,316)	

NODYN 3 – ADDASIAD CYFNOD BLAENOROL (parhad)

ARIAN A CHYFWERTHOEDD ARIAN (NODYN 19)

	Fel ddatganwyd yn flaenorol 31 Mawrth 2021 £'000	Ailddatganiad £'000	Wedi ailddatgan 31 Mawrth 2021 £'000
Gorddrafft Banc	(18,221)	12,137	(6,084)
Cyfanswm	10,397	12,137	22,534

CREDYDWYR TYMOR BYR (NODYN 21)

	Fel ddatganwyd yn flaenorol 31 Mawrth 2021 £'000	Ailddatganiad £'000	Wedi ailddatgan 31 Mawrth 2021 £'000
Symiau taladwy eraill	38,356	12,137	50,493
Cyfanswm	80,018	12,137	92,155

DATGANIAD LLIF ARIAN – ADDASIADAU I'R GWARGED NEU DDIFFYG NET AR DDARPARU GWASANAETHAU AM SYMUDIADAU ANARIANNOL (NODYN 24a)

	Fel ddatganwyd yn flaenorol 2020/21 £'000	Ailddatganiad £'000	Wedi ailddatgan 2020/21 £'000
(Cynnydd)/Gostyngiad mewn Credydwy	(32,132)	(4,037)	(36,169)
	(66,344)	(4,037)	(70,381)

NODYN 4 - SAFONAU CYFRIFEG SYDD WEDI EU CYHOEDDI OND HEB EU MABWYSIADU ETO

Mae'r Còd Ymarfer ar Gyfrifo ar gyfer Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig CIPFA yn gofyn i effaith disgwylidig unrhyw safonau cyfrifeg sydd wedi eu cyhoeddi ond heb eu mabwysiadu eto gael ei ddatgan. Mae hyn yn berthnasol i'r ymarferion newydd neu ddiwygiedig canlynol o fewn Còd 2022/23:

Gwelliannau Blynyddol i SAARh 2018–2020. Mae'r rhaglen wella SAARh blynyddol yn nodi 4 newid i'r safonau:

- SAARh I (Mabwysiadu am y tro cyntaf) – mae'r gwelliant yn ymwneud â gweithrediadau tramor is-gwmnïau caffaeledig sy'n trosglwyddo i IFRS.
- SCRh 37 (Contractau beichus) – yn egluro bwriad y safon.
- SAARh 16 (Prydlesau) – mae'r gwelliant yn dileu enghraifft gamarweiniol nad oes cyfeiriad ato yn neunydd y Còd.
- SCRh 41 (Amaethyddiaeth) – un o nifer fach o SAARh y disgwylir iddynt fod yn berthnasol i'r awdurdodau lleol mewn amgylchiadau cyfyngedig yn unig.

Eiddo, Offer a Chyfarpar: Enillion cyn y Defnydd Bwriedig (Diwygiadau i SCRh 16).

Mae'n ofynnol fod y Còd yn weithredol o 1 Ebrill 2022 ac felly nid oes unrhyw effaith ar Ddatganiad o'r Cyfrifon 2021/22, a does dim disgwyl i'r safonau newydd neu'r newidiadau o fewn Còd Ymarfer 2022/23 gael effaith materol ar yr wybodaeth a gyflwynir yn y datganiadau ariannol.

NODYN 5 – BARN ALLWEDDOL WRTH DDEFNYDDIO'R POLISI'AU CYFRIFO

Wrth weithredu'r polisiau cyfrifo a restrir yn Nodyn 1, mae'r Awdurdod wedi gorfod barnu, gwneud amcangyfrifon a thybiaethau ynghylch trafodion cymhleth, rhai sy'n cynnwys ansicrwydd am ddigwyddiadau i'r dyfodol a symiau'r asedau ac ymrwymadau i'w cario nad yw'n amlwg o ffynonellau eraill.

Mae'r farn, amcangyfrifon a thybiaethau cysylltiol a wnaed wedi eu seilio ar arferion cyfredol priodol, profiad hanesyddol, a ffactorau eraill sy'n cynnwys thybiaethau a thafluniadau hanesyddol a chyfredol, a rhagamcanion i'r dyfodol, asesiadau proffesiynol, tueddiadau cyfredol, a ffactorau lleol a ystyrir yn berthnasol.

Yn y blynyddoedd diwethaf bu peth ansicrwydd am lefelau ariannu grantiau refeniw a chyfalaf i'r dyfodol gan Lywodraeth Cymru. Mae'r mater yma yn rhan bwysig o strategaeth ariannol y Cyngor sy'n cael ei ddiweddarau yn gyson, gyda'r ffactorau a wybyddir ac a ragwelir yn cael ystyriaeth briodol. Mae ansicrwydd economaidd yn dilyn i Brydain adael yr Undeb Ewropeaidd yn parhau. Tra fod effeithiau'r argyfwng Covid-19 yn parhau i fod yn her ariannol i'r Cyngor yn y tymor byr a'r tymor canolig. Er hynny, mae'r Cyngor yn benderfynol nad yw'r ansicrwydd yn ddigonol i roi arwydd fod amhariad i werth asedau'r Cyngor o ganlyniad i'r angen i gau cyfleusterau a lleihau lefelau'r gwasanaeth a ddarperir yn sylweddol.

Gwneir pob ymdrech i ddod o hyd i, ac i ddefnyddio'r holl wybodaeth berthnasol wrth asesu a phennu'r sefyllfa, sy'n hynod allweddol wrth ystyried materion megis ailbriso, dibrisiant ac amhariad asedau, prisiad yr actiwari o asedau a rhwymedigaethau'r gronfa bensiwn, reserfau a glustnodwyd, darpariaethau ac ymrwymadau dibynnol. Fodd bynnag, gan nad oes modd pennu'r materion hyn i sicrwydd, gall y gwir ganlyniadau amrywio o'r amcangyfrifon. Mae'r amcangyfrifon a thybiaethau gwaelodol yn cael eu hadolygu'n gyson.

NODYN 6 – TYBIAETHAU WEDI EU GWNEUD AM Y DYFODOL A FFYNONELLAU ERAILL O AMCANGYFRIF ANSICR

Mae'r Datganiad o'r Cyfrifon yn cynnwys ffigyrau wedi eu hamcangyfrif yn seiliedig ar dybiaethau wedi eu gwneud gan yr Awdurdod am y dyfodol neu sydd yn ansicr fel arall. Mae'r amcangyfrifon wedi eu seilio ar brofiad hanesyddol, tueddiadau cyfredol a ffactorau perthnasol eraill. Fodd bynnag, gan na ellir pennu rhai balansau yn bendant, gall y canlyniadau terfynol fod yn wahanol i'r tybiaethau ac amcangyfrifon.

Mae'r eitemau canlynol ar Fantolen yr Awdurdod ar 31 Mawrth 2022 yn rhai a ystyrir gyda risg sylweddol (o ran sicrwydd y gwerth a amcangyfrifir) a allai arwain at gywiriadau arwyddocaol yn y flwyddyn ariannol sydd i ddod:

Eitem	Ansicrwydd	Effaith os yw canlyniadau gwir yn wahanol i dybiaethau
Eiddo, Offer a Chyfarpar	Mae asedau yn cael eu dibrisio dros eu hoes fuddiol yn unol â chyfrifeg safonol ac arferion chysylltiedig. Mae'r hinsawdd economaidd gyfredol yn creu ansicrwydd ymysg cynhorau am eu gallu i gynnal y gwariant angenrheidiol ar gynnal a chadw. Bydd goblygiadau o hyn ar fywyd ased. Mae Tir ac Adeiladau yn cael eu hailbrisio o leiaf bob pum mlynedd, ac ers 2015/16 cyflwynwyd rhaglen dreigl ailbrisio. Mae angen dod i farn yn aml fel rhan o'r broses asesiad ailbrisio ac amhariad. Mae hyn yn arwain at ansicrwydd, a'r angen am dybiaethau ac ymateb yn briodol iddynt.	Caiff unrhyw wahaniaeth rhwng y dibrisiant a gwir ddirywiad yr ased ei adlewyrchu ym mhatrymau gwariant y dyfodol. Lle bo angen, bydd unrhyw oblygiadau tymor hir yn cael eu hymgorffori yn ein strategaeth ariannol. Mae gwybodaeth ynglŷn ag Eiddo, Offer a Chyfarpar wedi ei gynnwys yn Nodyn 15.
Darpariaethau	Mae darpariaethau yn gynwysedig yn y cyfrifon, ble mae'r sail unigol wedi cael eu hasesu yn seiliedig ar y wybodaeth ddiweddaraf, gweler Nodyn 22 am y manylion, sydd yn cynnwys darpariaeth am Safleoedd Gwastraff. Nid oes modd cadarnhau cywirdeb y ddarpariaeth hyd nes bod y materion wedi diweddu.	Os yw'r darpariaethau yn annigonol, bydd y costau ychwanegol yn cael eu hariannu o refeniw neu o gronfeydd wrth gefn.
Ymrwymiad Pensiwn	Mae amcangyfrif yr ymrwymiad net i dalu pensiynau yn dibynnu ar nifer o ddyfarniadau cymhleth yn ymwneud â'r gyfradd ddisgowntio a ddefnyddir, y gyfradd y rhagwelir y bydd cyflogau'n cynyddu, newidiadau mewn oedrannau ymddeol, cyfraddau marwolaethau ac adenillion disgwylidig ar asedau'r gronfa pensiwn. Mae cwmni o actiwariad ymgynghori yn ymwneud â rhoi cyngor arbenigol i'r Awdurdod am y rhagdybiaethau i'w defnyddio. Cafodd Brexit a COVID-19 effeithiau negyddol ar economi'r DU a gwerthoedd asedau pensiwn, ond mae'n ymddangos bod y farchnad yn gwella ac yn sefydlogi. Fodd bynnag, gallai achos difrifol arall o COVID-19 gael effaith niweidiol ar adneillion asedau, yn ogystal â chynnydd mewn cyfraddau llog i ffrwyno cynnydd chwyddiant o ganlyniad i'r adferiad.	Mae effeithiau newidiadau mewn tybiaethau unigol ar ymrwymiad pensiwn net wedi ei nodi yn Nodiadau 37 a 38.
Lwfans Colled Amhariad	Mae lefel o amhariad dyledion drwg wedi ei gynnwys yn y cyfrifon sydd yn seiliedig ar bolisi penodol. Mae lefel yr amhariad yn cael ei adolygu yn rheolaidd er mwyn gallu ymateb i unrhyw newidiadau yn yr hinsawdd economaidd ac unrhyw addasiad i ymateb i'r sefyllfa yn cael ei weithredu'n briodol yn y cyfrifon. Ar 31 Mawrth 2022, roedd gan yr Awdurdod falans dyledwyr tymor byr net o £107m (Nodyn 18a) ac mae'r balans hwn yn net o'r amhariad ar dyledion drwg o £7.5m.	Os yw'r amhariad yn annigonol, bydd y cyllid ychwanegol yn cael ei ariannu o refeniw neu o gronfeydd wrth gefn.

NODYN 7 – EITEMAU MATEROL O INCWM A GWARIANT

Mae'r eitemau perthnasol yn cynnwys:

- £165m yn y maes pensiwn, sef yr ailfesuriad blynyddol o'r ymrwymiad buddion pensiwn diffiniedig net yn y maes pensiynau, yn unol ag asesiad Actiwari Cronfa Bensiwn Gwynedd (Nodyn 23.5).
- Yn dilyn ailbrisio rhan o bortffolio tir ac adeiladau'r Cyngor (sydd bellach yn dilyn rhaglen dreigl), gwarged net yn deillio o ailbrisio asedau sefydlog i'r Reserf Ailbrisio yn £28m (Nodyn 23.1) a chost ailbrisio a'r amhariad i'r Gwasanaethau yn £2m (Nodyn 15).
- Derbyniad grantiau penodol ynghyd â gwariant ychwanegol a cholled incwm perthnasol i Covid-19 sydd wedi ei ddigolledu gan Lywodraeth Cymru gwerth £16.1m i Wynedd yn 2021/22 (Nodyn 32).

NODYN 8 – NODYN I'R DADANSODDIAD GWARIANT AC ARIANNU

2021/22	ADDASIADAU RHWNG SAIL CYFRIFO A SAIL ARIANNU					
	Addasiadau i bwrpas Cyfalaf (i) £'000	Gwahaniaeth Net i'r Addasiadau Pensiwn (ii) £'000	Gwahaniaethau Eraill (iii) £'000	Cyfanswm Addasiadau Statudol £'000	Addasiadau (Anstatudol) Eraill (iv) £'000	Cyfanswm Addasiadau £'000
Addasiadau o'r Gronfa Gyffredinol i ddod i'r ffigyrau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr						
Addysg	4,857	6,984	0	11,841	0	11,841
Cefnogaeth Gorfforaethol	12	1,766	0	1,778	0	1,778
Cyllid	1,131	1,897	0	3,028	0	3,028
Economi a Chymuned	2,745	1,175	0	3,920	0	3,920
Oedolion, Iechyd a Llesiant	250	7,740	0	7,990	(233)	7,757
Plant a Chefnogi Teuluoedd	0	2,792	0	2,792	0	2,792
Prifffyrdd a Bwrdeistrefol (yn cynnwys Cefnffyrdd*)	5,175	6,966	0	12,141	0	12,141
Amgylchedd	3,544	1,599	0	5,143	0	5,143
Tai ac Eiddo	3,388	1,218	0	4,606	0	4,606
Tim Rheoli Corfforaethol a Chyfreithiol	2	334	0	336	0	336
Ymgynghoriaeth Gwynedd	448	1,268	0	1,716	0	1,716
Corfforaethol	1	2,293	665	2,959	(49)	2,910
Cost Gwasanaethau	21,553	36,032	665	58,250	(282)	57,968
Gwariant Gweithredol Arall	503	0	0	503	0	503
Gwariant ac Incwm Ariannu a Buddsoddi	(7,529)	7,632	(104)	(1)	282	281
Treth ac Incwm Grant Amhenodol	(32,983)	0	0	(32,983)	0	(32,983)
(Gwarged)/Diffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau	(18,456)	43,664	561	25,769	0	25,769

* Cefnffyrdd - Addasiadau perthnasol i Asiantaeth Cefnffyrdd Gogledd a Chanolbarth Cymru

NODYN 8 – NODYN I'R DADANSODDIAD GWARIANT AC ARIANNU (parhad)

<u>2020/21</u>	<u>ADDASIADAU RHWNG SAIL CYFRIFO A SAIL ARIANNU</u>					
Addasiadau o'r Gronfa Gyffredinol i ddod i'r ffigyrau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	Addasiadau i bwrpas Cyfalaf (i) £'000	Gwahaniaeth Net i'r Addasiadau Pensiwn (ii) £'000	Gwahaniaethau Eraill (iii) £'000	Cyfanswm Addasiadau Statudol £'000	Addasiadau (Anstatudol) Eraill (iv) £'000	Cyfanswm Addasiadau £'000
Addysg	6,645	2,192	0	8,837	0	8,837
Cefnogaeth Gorfforaethol	12	738	0	750	0	750
Cyllid	675	718	0	1,393	0	1,393
Economi a Chymuned	2,621	441	0	3,062	0	3,062
Oedolion, Iechyd a Llesiant	1,157	3,058	0	4,215	(179)	4,036
Plant a Chefnogi Teuluoedd	57	1,085	0	1,142	0	1,142
Priffyrdd a Bwrdeistrefol (yn cynnwys Cefnffyrdd*)	4,533	2,490	0	7,023	0	7,023
Amgylchedd	3,460	621	0	4,081	0	4,081
Tai ac Eiddo	2,226	435	0	2,661	0	2,661
Tim Rheoli Corfforaethol a Chyfreithiol	1	118	0	119	0	119
Ymgynghoriaeth Gwynedd	391	520	0	911	0	911
Corfforaethol	31	41	(207)	(135)	(359)	(494)
Cost Gwasanaethau	21,809	12,457	(207)	34,059	(538)	33,521
Gwariant Gweithredol Arall	(152)	0	0	(152)	0	(152)
Gwariant ac Incwm Ariannu a Buddsoddi	(8,831)	5,771	(86)	(3,146)	538	(2,608)
Treth ac Incwm Grant Amhenodol	(21,577)	0	0	(21,577)	0	(21,577)
(Gwarged)/Diffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau	(8,751)	18,228	(293)	9,184	0	9,184

* Cefnffyrdd - Addasiadau perthnasol i Asiantaeth Cefnffyrdd Gogledd a Chanolbarth Cymru

(i) Addasiadau i Bwrpas Cyfalaf

- Ar gyfer **gwasanaethau**, mae'r golofn yma yn ychwanegu dibrisiant, amhariad ac elw a cholledion ailbrisiad.
- **Gwariant gweithredol arall** – yn addasu ar gyfer gwarediadau cyfalaf gyda throsglwyddiad o incwm ar waredu asedau a'r symiau â ddileuwyd ar gyfer yr asedau hynny.
- **Gwariant ac Incwm Ariannu a Buddsoddi** – mae'r costau statudol ar gyfer ariannu cyfalaf, h.y. darpariaeth refeniw ar gyfer cyllido buddsoddiad cyfalaf a chyfraniadau refeniw arall yn cael eu tynnu allan o incwm a gwariant arall gan na ellir codi amdanynt o dan ymarferion cyfrifo sy'n gyffredinol gydnabyddedig.
- **Treth ac incwm grant amhenodol** - mae grantiau cyfalaf yn cael eu haddasu ar gyfer incwm na ellir codi amdano dan ymarferion cyfrifo. Mae grantiau refeniw yn cael eu haddasu o rhai sy'n dderbyniadwy yn y flwyddyn i rai sy'n dderbyniadwy heb amodau neu lle mae amodau wedi eu bodloni trwy gydol y flwyddyn. Mae'r llinell Treth ac Incwm Grant Amhenodol yn cael ei chredydu gyda grantiau cyfalaf derbyniadwy yn y flwyddyn heb amodau neu lle mae'r amodau wedi eu bodloni yn y flwyddyn.

NODYN 8 – NODYN I'R DADANSODDIAD GWARIANT AC ARIANNU (parhad)

(ii) Gwahaniaeth Net i'r Addasiadau Pensiynau

Newidiadau net ar gyfer dileu cyfraniadau pensiwn ac ychwanegiadau *Buddion Gweithwyr* SCRh 19 sy'n gysylltiedig â chostau ac incwm pensiwn:

- Ar gyfer **Gwasanaethau**, mae hyn yn cynrychioli hepgor y cyfraniadau pensiwn cyflogwr wnaed gan yr Awdurdod fel y caniateir trwy statud a'u amnewid gyda'r costau gwasanaeth cyfredol a'r costau gwasanaeth hanesyddol.
- Ar gyfer **Incwm a gwariant ariannu a buddsoddi**, y llog net ar y rhwymedigaeth budd diffiniedig sy'n gost yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

(iii) Gwahaniaethau Eraill

Mae gwahaniaethau eraill rhwng y swm sy'n cael ei ddebydu/credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr a'r symiau sy'n daladwy/derbyniadwy i gael eu cydnabod trwy statud:

- Ar gyfer **Gwasanaethau**, mae'r swm yn cynrychioli addasiad am Groniad absenoldebau a enillwyd ond heb eu cymryd yn ystod y flwyddyn.
- Ar gyfer **Incwm a gwariant ariannu a Buddsoddi**, mae'r golofn gwahaniaethau eraill yn cydnabod addasiadau i'r Gronfa Gyffredinol ar gyfer gwahaniaethau amseru am breimiymau a disgownt.

(iv) Addasiadau (Anstatudol) Eraill

- **Gwasanaethau** - mae'r lwfans colled amhariad ar Ddyledwyr Masnachol wedi'i ddiynnu ac wedi trosglwyddo i wariant ac incwm ariannu a buddsoddi.
- **Gwariant ac Incwm Ariannu a Buddsoddi** – wedi'i addasu i drosglwyddo lwfans colled amhariad ar Ddyledwyr Masnachol o wasanaethau.

NODYN 9 – ADDASIADAU RHWNG SAIL CYFRIFO A SAIL ARIANNU DAN Y RHEOLIADAU

Mae'r nodyn hwn yn manylu ar yr addasiadau a wneir i gyfanswm yr incwm a gwariant cynhwysfawr a gydnabyddir gan yr Awdurdod yn ystod y flwyddyn yn unol ag ymarferion cyfrifo priodol i'r adnoddau hynny a benodir gan ddarpariaethau statudol yn rhai sydd ar gael i'r Awdurdod i gwrdd â gwariant cyfalaf a refeniw yn y dyfodol.

2021/22 ADDASIADAU RHWNG SAIL CYFRIFO A SAIL ARIANNU DAN Y RHEOLIADAU	Reserfau Defnyddiadwy			
	Balans Cronfa Gyffredinol £'000	Reserf Derbyniadau Cyfalaf £'000	Grantiau Cyfalaf heb eu defnyddio £'000	Symudiad mewn Reserfau na ellir eu defnyddio £'000
Addasiadau i Adnoddau Refeniw				
<i>Symiau ble mae'r incwm a gwariant sy'n gynwysiedig yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn wahanol i'r refeniw am y flwyddyn sy'n cael ei gyfrifo yn unol â'r gofynion statudol</i>				
Costau pensiwn (trosglwyddwyd i'r (neu o'r) Reserf Pensiynau)	(43,664)	0	0	43,664
Offerynnau ariannol (trosglwyddwyd i'r Cyfrif Addasiadau Offerynnau Ariannol)	22	0	0	(22)
Tâl Gwyliau (trosglwyddwyd i'r (neu o'r) Reserf Absenoldebau Cronedig)	(560)	0	0	560
Gwrthdroi eitemau sydd wedi eu cynnwys yn y Gwarged neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau sy'n ymwneud â gwariant cyfalaf (mae'r eitemau hyn yn cael eu rhoi yn erbyn y Cyfrif Addasiadau Cyfalaf)	10,927	0	0	(10,927)
Cyfanswm Addasiadau i Adnoddau Refeniw	(33,275)	0	0	33,275
Addasiadau Rhwng Adnoddau Refeniw a Chyfalaf				
Trosglwyddo arian o waredu asedau wedi eu credydu fel rhan o elw/colled wrth waredu yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(22)	(285)	0	307
Darpariaeth refeniw ar gyfer cyllido buddsoddiad cyfalaf gyda chefnogaeth	5,387	0	0	(5,387)
Darpariaeth refeniw ar gyfer cyllido buddsoddiad cyfalaf heb gefnogaeth	2,141	0	0	(2,141)
Gwariant cyfalaf sy'n cael ei ariannu o falansau refeniw (trosglwyddiad i'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf)	0	0	0	0
Cyfanswm Addasiadau Rhwng Adnoddau Refeniw a Chyfalaf	7,506	(285)	0	(7,221)
Addasiadau i Adnoddau Cyfalaf				
Defnydd o'r Reserf Derbyniadau Cyfalaf i ariannu gwariant cyfalaf	0	79	0	(79)
Defnydd o'r grantiau cyfalaf i ariannu gwariant cyfalaf	0	0	(3,381)	3,381
Taliadau arian parod yn ymwneud â derbyniadau cyfalaf gohiriedig	0	0	0	0
Cyfanswm Addasiadau i Adnoddau Cyfalaf	0	79	(3,381)	3,302
CYFANSWM ADDASIADAU	(25,769)	(206)	(3,381)	29,356

NODYN 9 – ADDASIADAU RHWNG SAIL CYFRIFO A SAIL ARIANNU DAN Y RHEOLIADAU (parhad)

2020/21 ADDASIADAU RHWNG SAIL CYFRIFO A SAIL ARIANNU DAN Y RHEOLIADAU	Reserfau Defnyddiadwy			
	Balans Cronfa Gyffredinol £'000	Reserf Derbyniadau Cyfalaf £'000	Grantiau Cyfalaf heb eu defnyddio £'000	Symudiad mewn Reserfau na ellir eu defnyddio £'000
Addasiadau i Adnoddau Refeniw				
<i>Symiau ble mae'r incwm a gwariant sy'n gynwysiedig yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn wahanol i'r refeniw am y flwyddyn sy'n cael ei gyfrifo yn unol â'r gofynion statudol</i>				
Costau pensiwn (trosglwyddwyd i'r (neu o'r) Reserf Pensiynau)	(18,228)	0	0	18,228
Offerynnau ariannol (trosglwyddwyd i'r Cyfrif Addasiadau Offerynnau Ariannol)	85	0	0	(85)
Tâl Gwyliau (trosglwyddwyd i'r (neu o'r) Reserf Absenoldebau Cronedig)	224	0	0	(224)
Gwrthdroi eitemau sydd wedi eu cynnwys yn y Gwarged neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau sy'n ymwneud â gwariant cyfalaf (mae'r eitemau hyn yn cael eu rhoi yn erbyn y Cyfrif Addasiadau Cyfalaf)	(80)	0	0	80
Cyfanswm Addasiadau i Adnoddau Refeniw	(17,999)	0	0	17,999
Addasiadau Rhwng Adnoddau Refeniw a Chyfalaf				
Trosglwyddo arian o waredu asedau wedi eu credydu fel rhan o elw/colled wrth waredu yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(16)	(205)	0	221
Darpariaeth refeniw ar gyfer cyllido buddsoddiad cyfalaf gyda chefnogaeth	5,426	0	0	(5,426)
Darpariaeth refeniw ar gyfer cyllido buddsoddiad cyfalaf heb gefnogaeth	2,173	0	0	(2,173)
Gwariant cyfalaf sy'n cael ei ariannu o falansau refeniw (trosglwyddiad i'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf)	1,232	0	0	(1,232)
Cyfanswm Addasiadau Rhwng Adnoddau Refeniw a Chyfalaf	8,815	(205)	0	(8,610)
Addasiadau i Adnoddau Cyfalaf				
Defnydd o'r Reserf Derbyniadau Cyfalaf i ariannu gwariant cyfalaf	0	43	0	(43)
Defnydd o'r grantiau cyfalaf i ariannu gwariant cyfalaf	0	0	(1,261)	1,261
Taliadau arian parod yn ymwneud â derbyniadau cyfalaf gohiriedig	0	0	0	0
Cyfanswm Addasiadau i Adnoddau Cyfalaf	0	43	(1,261)	1,218
CYFANSWM ADDASIADAU	(9,184)	(162)	(1,261)	10,607

NODYN 10 – TROGLWYDDIAD I/O GRONFEYDD/ RESERFAU A GLUSTNODWYD

Balansau Ysgolion

Cynrychiolai'r swm yma'r elfen o falansau a ryddhawyd o dan ddatganoli cyllideb yn uniongyrchol i'r ysgolion ond sydd heb eu gwario ar ddiwedd y flwyddyn ariannol, ac sydd yn gynydd net o £5.9m o'i gymharu â'r balans ar 31 Mawrth 2021:

2021/22	Balans		Trosglwyddiadau		Balans
	31 Mawrth 2021 £'000	rhwng cronfeydd £'000	mewn £'000	allan £'000	31 Mawrth 2022 £'000
Balansau Ysgolion	10,753	(2)	6,132	(188)	16,695
Cyfanswm	10,753	(2)	6,132	(188)	16,695

NODYN 10 – TROSGLWYDDIAD I/O GRONFEYDD/ RESERFAU A GLUSTNODWYD (parhad)

Reserfau a Glustnodwyd

Mae'r nodyn isod yn amllygu'r symiau a neilltuwyd o'r Gronfa Gyffredinol mewn reserfau a glustnodwyd er mwyn darparu cyllid ar gyfer cynlluniau gwario'r dyfodol, a'r symiau hynny a drosglwyddwyd nôl o'r reserfau a glustnodwyd i gwrdd â gwariant y Gronfa Gyffredinol yn 2021/22, gyda cynnydd net o £26.6m ers sefyllfa 31 Mawrth 2021.

2021/22		Balans	Trosglwyddiadau			Balans
		31	rhwng			31
		Mawrth	cronfeydd	mewn	allan	Mawrth
Nodyn		2021				2022
		£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
10.1	Reserfau Adnewyddu	10,703	(4,865)	2,971	(413)	8,396
10.2	Reserf Adnewyddu Strategaeth Ddigidol Ysgolion	0	0	2000	0	2,000
10.3	Reserfau Cyfalaf	15,632	5,919	3,183	(71)	24,663
10.4	Reserfau Yswiriant	2,498	0	776	(1,329)	1,945
10.5	Cronfa Gwasanaethau	4,589	(192)	1,294	(658)	5,033
10.6	Cronfa Rhaglen Cydgyfeiriant	1,010	4	0	0	1,014
10.7	Cronfa Costau Diswyddo i Wireddu Arbedion	3,114	0	0	0	3,114
10.8	Hyfforddiant Canolog	1,468	188	0	(233)	1,423
10.9	Reserfau Gwasanaethau Addysg	1,690	16	1,494	(28)	3,172
10.10	Reserfau Economi a Chymuned	242	0	387	(32)	597
10.11	Reserfau Prifffyrdd a Bwrdeistrefol	1,592	(794)	143	(44)	897
10.12	Reserfau Ymgynghoriaeth Gwynedd	185	0	0	0	185
10.13	Reserfau Amgylchedd	1,665	0	125	(39)	1,751
10.14	Reserfau Tai ac Eiddo	3,088	46	705	(227)	3,612
10.15	Reserfau Gofal	1,225	0	802	(3)	2,024
10.16	Cronfa Ffordd Gwynedd	450	0	0	0	450
10.17	Cronfa Buddsoddi i Arbed - Prosiect Rheoli Carbon	596	(32)	0	0	564
10.18	Cronfa Trawsffurfio / Cynllun y Cyngor	12,463	(625)	3,245	(12)	15,071
10.19	Cronfa Grantiau Refeniw wedi eu hymrwymo	869	8	564	(185)	1,256
10.20	Cronfa Gwasanaethau Dŵr a Charthffosiaeth Tai	242	0	0	(50)	192
10.21	Gwarant Amgylcheddol Tai	480	0	0	0	480
10.22	Reserfau Technoleg Gwybodaeth	555	(17)	217	(123)	632
10.23	Cronfa Cefnogi'r Strategaeth Ariannol	2,344	0	3,803	(282)	5,865
10.24	Cronfa Maes Lles	100	0	0	0	100
10.25	Trefniadau Partneriaethu	306	4	27	0	337
10.26	Cronfa Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru	92	0	189	(92)	189
10.27	Ymrwymadau yn Berthnasol i'r Gronfa Bensiwn	1,028	0	0	(1,028)	0
10.28	Cronfa Trosglwyddiadau Eiddo Treth Cyngor	490	0	0	0	490
10.29	Cronfa Premiwm Treth Cyngor	7,152	406	6,468	(356)	13,670
10.30	Cronfa Trefniadau Adfer yn Sgil Covid-19	2,519	(42)	2,447	0	4,924
10.31	Amrywiol Reserfau Eraill	1,007	(22)	1,032	(23)	1,994
Cyfanswm		79,394	2	31,872	(5,228)	106,040

Nid yw sefyllfa balans terfynol reserfau a glustnodwyd ar 31 Mawrth 2022 yn adlewyrchu'r lefel o ymrwymadau a wnaethpwyd yn eu herbyn. Nodir isod fanylion o brif reserfau penodol y Cyngor.

NODYN 10 – TROSGLWYDDIAD I/O GRONFEYDD/ RESERFAU A GLUSTNODWYD (parhad)

- 10.1 Mae'r Reserfau Adnewyddu yn cael eu defnyddio gan adrannau amrywiol o'r Cyngor i adnewyddu cerbydau ac offer.
- 10.2 Reserf Adnewyddu Strategaeth Ddigidol Ysgolion ar gyfer ariannu adnewyddu offer TG ysgolion.
- 10.3 Mae'r Reserfau Cyfalaf yn cynrychioli adnoddau a ymrwymwyd eisoes i gynorthwyo ariannu'r Rhaglen Gyfalaf y Cyngor a gofynion eraill.
- 10.4 Nid yw Cyngor Gwynedd yn yswirio pob risg gydag yswirwyr allanol ond yn hytrach fe sefydlwyd cronfa er mwyn cwrdd â'r gofynion yma'n fewnol. Mae'r balans ar y Reserfau Yswiriant hefyd yn cynnwys elfen ar gyfer gofynion yswiriant sy'n berthnasol i'r cyn Gyngor Sir Gwynedd (hyd at 1996) ac a weinyddir gan Gyngor Gwynedd.
- 10.5 Mae'r Gronfa Gwasanaethau yn gronfa sy'n dal llithriadau a thanwariant y mae hawl i adrannau ei gario drosodd o flwyddyn i flwyddyn, cyllidebau penodol a pherthnasol eraill a chyllidebau unwaith ac am byth sy'n ymestyn dros fwy nag un flwyddyn.
- 10.6 Cronfa Rhaglen Cydgyfeiriant – symiau a neilltuwyd ar gyfer cyfraniad cyfatebol gan y Cyngor mewn perthynas â chynlluniau refeniw a chyfalaf o dan y Rhaglen Cydgyfeiriant.
- 10.7 Cronfa Costau Diswyddo i Wireddu Arbedion – darpariaeth ar gyfer ariannu costau diswyddo i wireddu arbedion cyllidol.
- 10.8 Hyfforddiant Canolog – perthnasol i ofynion cynlluniau rhaglen hyfforddi gweithwyr y Cyngor gan gynnwys cyfraniad tuag at gyllido cynllun Prentisiaethau a Chynllun Rheolwyr ac Arbenigwyr Yfory.
- 10.9 Reserfau Gwasanaethau Addysg – yn cynnwys symiau a roddwyd o'r neilltu i allu ymateb yn bennaf i'r problemau ariannol cysylltiedig â gofynion 'Integreiddio', gofynion newidiol 'Anghenion Addysg Arbennig All Sirol', 'Cefnogi Ysgolion' a'r 'Cynllun Benthyciadau i Ysgolion'.
- 10.10 Mae Reserfau Economi a Chymuned yn cynnwys amrywiol falansau sy'n perthyn i gynlluniau a weithredir ar sail partneriaeth yn bennaf, ble mae'n rhaid cyfrifo balansau'r cynlluniau ar wahân.
- 10.11 Mae Reserfau Priffyrdd a Bwrdeistrefol yn bennaf yn cynnwys symiau a roddwyd o'r neilltu i warchod sefyllfaoedd gwariant ac incwm anwastad (equalisation accounts) ynghyd â gofynion tebygol contractau.
- 10.12 Reserfau Ymgynghoriaeth Gwynedd – cynhwysir symiau a roddwyd o'r neilltu i warchod sefyllfaoedd gwariant anwastad efo rhai meysydd gwaith ynghyd â gofynion cyflogaeth ychwanegol posib yn dilyn newidiadau i raglen waith y Gwasanaeth Ymgynghoriaeth.
- 10.13 Reserfau Amgylchedd - yn cynnwys amrywiol falansau sy'n perthyn i Drafnidiaeth, cynlluniau a weithredir ar sail partneriaeth, ble mae'n rhaid cyfrifo balansau cynlluniau ar wahân, ynghyd â gofynion yn ymwneud â'r Cynllun Datblygu Unedol, a symiau ar gyfer sefyllfaoedd gwariant anwastad.
- 10.14 Reserfau Tai ac Eiddo – cynnwys symiau a roddwyd o'r neilltu i warchod rhag sefyllfaoedd gwariant anwastad posib ynghyd â chronfeydd amrywiol ar gyfer anghenion tai ac eiddo'r Cyngor.
- 10.15 Reserfau Gofal – cynnwys symiau a roddwyd o'r neilltu i warchod rhag sefyllfaoedd gwariant anwastad posib o ganlyniad i ofynion contractau.
- 10.16 Cronfa Ffordd Gwynedd - i gynorthwyo'r broses trawsnewid busnes, gwireddu arbedion a chynorthwyo cyflawni nod ac amcanion "Ffordd Gwynedd".

NODYN 10 – TROSGLWYDDIAD I/O GRONFEYDD/ RESERFAU A GLUSTNODWYD (parhad)

- 10.17 Cronfa Buddsoddi i Arbed – Prosiect Rheoli Carbon – yn ariannu rhaglen waith y Prosiect Rheoli Carbon yn rhannol i gyflawni gostyngiad mewn allyriadau carbon ynghyd â chynhyrchu arbedion refeniw ariannol i'r Cyngor.
- 10.18 Cronfa Trawsffurfio / Cynllun y Cyngor – ar gyfer blaenoriaethau'r Cyngor ac ar gyfer newid trefniadau mewnol i fod yn fwy effeithiol ac effeithlon ac ar gyfer buddsoddi mewn gwahanol gynlluniau i wireddu arbedion cyllidol parhaol.
- 10.19 Cronfa Grantiau Refeniw wedi eu hymrwymo - cynnwys grantiau refeniw a dderbyniwyd ac a ymrwymwyd ar gyfer defnydd yn y dyfodol.
- 10.20 Cronfa Gwasanaethau Dwr a Charthffosiaeth Tai - swm a neilltuwyd ar gyfer rhai gofynion yn ymwneud a threfniadau carthffosiaeth, pibellau dŵr a gweithfeydd trin carthion ar stadau cyn tai cyngor, na fabwysiadwyd gan Dŵr Cymru.
- 10.21 Gwarant Amgylcheddol Tai - neilltuwyd ar gyfer ymhlygiadau posib o ganlyniad i rod-di gwarant amgylcheddol i Adra, mewn perthynas ag amgylchiadau arbennig a phenodol yn ymwneud â chynlluniau amgylcheddol ar dir stadau cyn tai cyngor.
- 10.22 Reserfau Technoleg Gwybodaeth - ar gyfer ymateb i ofynion yn y maes technoleg gwybodaeth gan gynnwys cronfa adnewyddu berthnasol ac i allu ymateb i batrymau gwariant anwastad.
- 10.23 Cronfa Cefnogi'r Strategaeth Ariannol - cronfa a sefydlwyd i gynorthwyo a chefnogi'r strategaeth ariannol y Cyngor.
- 10.24 Cronfa Maes Lles - darpariaeth ar gyfer ymdrin â phatrymau anwastad yn y gofynion perthnasol.
- 10.25 Trefniadau Partneriaethu - yn cynnwys symiau a neilltuwyd mewn perthynas â gofynion gwahanol drefniadau partneriaethu a chydweithio.
- 10.26 Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru - ar gyfer gofynion ac ymrwymadau'r cynllun hybu economaidd perthnasol i Fwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru (elfen Cyngor Gwynedd yn unig).
- 10.27 Ymrwymadau yn berthnasol i'r Gronfa Bensiwn - ar gyfer gofynion ac ymrwymadau perthnasol i ddyfodol y Cynllun Pensiwn.
- 10.28 Cronfa Trosglwyddiadau Eiddo Treth Cyngor - darpariaeth gysylltiedig â'r colledion yn deillio o drosglwyddiadau eiddo o Dreth y Cyngor i Drethi Annomestig Cenedlaethol.
- 10.29 Cronfa Premiwm Treth Cyngor – darpariaeth yn deillio o Bremiwm Treth y Cyngor ar gyfer cyflawni blaenoriaethau'r Cyngor, gan gynnwys y Strategaeth Dai.
- 10.30 Cronfa Trefniadau Adfer Sgil Covid-19 – darpariaeth ar gyfer adfer gwasanaethau yn sgil y pandemig.
- 10.31 Amrywiol Reserfau Eraill – yn cynnwys symiau a neilltuwyd ar gyfer amrywiol ymrwymadau eraill.

NODYN 11 – GWARIANT GWEITHREDOL ARALL

2020/21 £'000		2021/22 £'000
	Praeseptau	
15,088	Comisiynydd Heddlu a Throsedd Gogledd Cymru	15,854
2,504	Cynghorau Cymuned	2,547
17,592		18,401
	Lefiau	
6,364	Awdurdod Tân Gogledd Cymru	6,597
962	Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri	1,058
119	Byrddau Draenio Lleol	119
7,445		7,774
(152)	(Enillion)/colledion ar waredu a dad-gydnabod asedau anghyfredol	503
24,885	Cyfanswm	26,678

NODYN 12 – GWARIANT AC INCWM ARIANNU A BUDDSODDI

2020/21 £'000		2021/22 £'000
5,961	Llog taladwy a thaliadau tebyg	5,765
5,771	Llog net ar yr ymrwymadau (asedau) buddion pensiwn diffiniedig net	7,632
(422)	Llog derbyniadwy ac incwm tebyg	(556)
532	Addasiadau i ddarpariaethau a gwerth teg offerynnau ariannol	282
11,842	Cyfanswm	13,123

NODYN 13 – TRETH AC INCWM GRANT AMHENODOL

2020/21 £'000		Nodyn	2021/22 £'000
(92,351)	Incwm Y Dreth Cyngor	13a	(100,516)
(39,526)	Trethi Annomestig	13b	(41,974)
(148,053)	Grantiau'r Llywodraeth heb eu clustnodi	32	(155,298)
(1,211)	Grantiau a Chyfraniadau Refeniw	32	(916)
(21,577)	Grantiau a Chyfraniadau Cyfalaf	32	(32,983)
(302,718)	Cyfanswm		(331,687)

NODYN I3a - Y DRETH CYNGOR

Mae'r Cyngor yn penderfynu ar ei anghenion gwariant am y flwyddyn ac yn ei drosi i Dreth Cyngor Band D drwy ei rannu gyda chyfrifiad o'r nifer eiddo sydd ym mhob band Treth Cyngor a'u datgan yn nhermau nifer cyfatebol ym Mand D (Sylfaen y Dreth Cyngor). Yna, ychwanegir gofynion Comisiynydd Heddlu a Throsedd Gogledd Cymru at y swm yma i sefydlu'r Dreth Cyngor ar gyfer y Sir.

Cyfrifwyd Sylfaen y Dreth Cyngor ar gyfer 2021/22 fel a ganlyn:

CYFRIFIAD SYLFAEN Y DRETH CYNGOR AR GYFER 2021/22			
Band Prisio	Nifer Eiddo Cyfatebol yn dilyn gostyngiadau	Lluosogydd Statudol	Nifer cyfatebol Eiddo Band D
A*	7	5/9	3.75
A	7,547	6/9	5,031.12
B	13,597	7/9	10,575.10
C	11,044	8/9	9,816.55
D	9,526	1	9,525.53
E	7,650	11/9	9,349.50
F	3,822	13/9	5,519.94
G	1,213	15/9	2,021.25
H	205	18/9	410.00
I	67	21/9	156.92
			52,409.66
		Cyfanswm	
		Sylfaen y Dreth Gyngor ar ôl lwfans colledion casglu	51,885.56

Rhoddir dadansoddiad o'r incwm net, sy'n deillio i'r Cyngor, isod:

2020/21		2021/22
£'000		£'000
(93,434)	Treth Cyngor a godwyd	(101,672)
1,083	Llai Cynnydd yn y lwfans amhariad ar gyfer diffyg casgliad	1,156
(92,351)		(100,516)

NODYN 13b - TRETHI ANNOMESTIG CENEDLAETHOL

Fe reolir Trethi Annomestig Cenedlaethol ("Treth Busnes") gan y Llywodraeth ond Awdurdodau Lleol sy'n gyfrifol am ei gasglu a'i dalu i gronfa ganolog a weinyddir gan Lywodraeth Cymru. Maent hwythau wedyn yn dosrannu symiau o'r gronfa yma i Awdurdodau Lleol ar sail poblogaeth.

Mae'r Llywodraeth yn pennu swm y Dreth Annomestig Genedlaethol am y flwyddyn (53.5c yn 2021/22) a luosir gyda gwerth trethiannol yr eiddo. Yn amodol ar effaith trefniadau dros dro a rhai gostyngiadau eraill, dyma fydd y swm a delir gan y trethdalwr.

Ar ddiwedd y flwyddyn ariannol 2021/22 roedd yna 9,480 eiddo ar y rhestr brisio leol yng Ngwynedd, yn cynrychioli gwerth trethiannol o £114,364,942.

Rhoddir isod ddadansoddiad o'r incwm net cronedig i'r Cyngor o'r Trethi Annomestig:

2020/21 £'000		2021/22 £'000
(43,167)	Trethi Annomestig a godwyd	(41,433)
438	Lwfans Costau Casglu	455
553	Darpariaeth Dyledion Drwg	956
42,176	Swm a dalwyd i'r Gronfa Genedlaethol	40,022
0		0
(39,526)	Derbyniadau o'r Gronfa Genedlaethol	(41,974)
(39,526)	Incwm net o'r Trethi Annomestig	(41,974)

NODYN 14 – CYFRIF INCWM A GWARIANT RHEOLAETH ADEILADAU

Mae'r gwariant ac incwm ar y cyfrif yma yn perthyn i'r gwaith rheoliadau adeiladau ar wirio a goruchwylio, ac yn cynnwys ystyried unrhyw achos gorfodaeth ond nid y gwaith o roi rhybuddion statudol o dan y Ddeddf Adeiladu 1984.

Disgwylir i'r cyfrif adennill y costau dros raglen dreigl tair blynedd, ac mae'r gofynion yn cael eu hadolygu yn flynyddol. Bu colled yn 2021/22, serch derbyniad grant digolledu incwm Covid-19 o £51k, felly adroddir ar golled cronedig dros gyfnod o dair blynedd.

2021/22	£'000
Cyfanswm incwm ffioedd a dderbyniwyd (ag eithrio TAW)	(400)
Cyfanswm gwariant	468
(Gwarged)/Diffyg ar gyfer 2021/22	68
(Gwarged)/Diffyg ar gyfer 2020/21	10
(Gwarged)/Diffyg ar gyfer 2019/20	22
(Gwarged)/Diffyg ar gyfer y tair mlynedd diwethaf	100

NODYN 15 – EIDDO, OFFER A CHYFARPAR

Symudiadau ar Falansau Eiddo, Offer a Chyfarpar

Symudiadau yn 2021/22:

	Tir ac Adeiladau £'000	Cerbydau, Offer a Chyfarpar £'000	Asedau Cymunedol £'000	Asedau Gweddilliol £'000	Asedau heb eu Cwblhau £'000	Cyfanswm Eiddo, Offer a Chyfarpar £'000
Gwerth						
Balans ar 1.04.21	333,364	53,198	687	2,218	19	389,486
Ychwanegiadau	10,651	7,676	0	28	0	18,355
Gwerthiannau	(3,220)	(20,220)	0	0	0	(23,440)
Trosglwyddiadau	0	0	0	74	0	74
Ailbriso - i'r Reserf Ailbriso	11,484	0	0	111	0	11,595
Ailbriso - i'r Gwasanaethau	959	0	0	(170)	0	789
Balans ar 31.03.22	353,238	40,654	687	2,261	19	396,859
Dibrisiant						
Balans ar 1.04.21	3,932	33,496	6	14	0	37,448
Dibrisiant yn y flwyddyn	6,679	4,707	2	15	0	11,403
Gwerthiannau	(92)	(20,056)	0	0	0	(20,148)
Trosglwyddiadau	0	0	0	0	0	0
Ailbriso	(8,622)	0	0	(30)	0	(8,652)
Balans ar 31.03.22	1,897	18,147	8	(1)	0	20,051
Amhariad						
Balans ar 1.04.21	18,315	68	97	21	0	18,501
Amhariad yn y flwyddyn - i'r Reserf Ailbriso	343	0	0	0	0	343
Amhariad yn y flwyddyn - i'r Gwasanaethau	2,936	0	0	0	0	2,936
Gwerthiannau	(2,435)	(48)	0	0	0	(2,483)
Trosglwyddiadau	0	0	0	1	0	1
Ailbriso	(7,963)	0	0	(17)	0	(7,980)
Balans ar 31.03.22	11,196	20	97	5	0	11,318
Gwerth Net 31 Mawrth 2022	340,145	22,487	582	2,257	19	365,490
Gwerth Net 31 Mawrth 2021	311,117	19,634	584	2,183	19	333,537

NODYN 15 – EIDDO, OFFER A CHYFARPAR (parhad)

Symudiadau Cymharol yn 2020/21:

	Tir ac Adeiladau	Cerbydau, Offer a Chyfarpar	Asedau Cymunedol	Asedau Gweddilliol	Asedau heb eu Cwblhau	Cyfanswm Eiddo, Offer a Chyfarpar
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Gwerth						
Balans ar 1.04.20	307,919	49,305	687	1,989	3,927	363,827
Ychwanegiadau	11,375	5,281	0	9	0	16,665
Gwerthiannau	(63)	(1,388)	0	0	0	(1,451)
Trosglwyddiadau	3,436	0	0	472	(3,908)	0
Ailbriso - i'r Reserf Ailbriso	12,543	0	0	(136)	0	12,407
Ailbriso - i'r Gwasanaethau	(1,846)	0	0	(116)	0	(1,962)
Balans ar 31.03.21	333,364	53,198	687	2,218	19	389,486
Dibrisiant						
Balans ar 1.04.20	6,975	30,246	4	3	0	37,228
Dibrisiant yn y flwyddyn	6,054	4,568	2	23	0	10,647
Gwerthiannau	0	(1,318)	0	0	0	(1,318)
Trosglwyddiadau	(35)	0	0	35	0	0
Ailbriso	(9,062)	0	0	(47)	0	(9,109)
Balans ar 31.03.21	3,932	33,496	6	14	0	37,448
Amhariad						
Balans ar 1.04.20	23,351	68	97	26	0	23,542
Amhariad yn y flwyddyn - i'r Reserf Ailbriso	4,005	0	0	4	0	4,009
Amhariad yn y flwyddyn - i'r Gwasanaethau	1,983	0	0	5	0	1,988
Gwerthiannau	(63)	0	0	0	0	(63)
Trosglwyddiadau	(22)	0	0	22	0	0
Ailbriso	(10,939)	0	0	(36)	0	(10,975)
Balans ar 31.03.21	18,315	68	97	21	0	18,501
Gwerth Net	311,117	19,634	584	2,183	19	333,537
31 Mawrth 2021						
Gwerth Net	277,593	18,991	586	1,960	3,927	303,057
31 Mawrth 2020						

NODYN 15 – EIDDO, OFFER A CHYFARPAR (parhad)

Prisiwyd eiddo gweithredol y Cyngor gan Uwch Syrfeur Stadau (M.R.I.C.S) y Cyngor yn unol â'r polisiau a nodwyd yn rhan 1.17 o Nodyn 1 o'r Polisiau Cyfrifo ac eiddo an-weithredol (gweddilliol) yn unol â 1.15. Noder fod yr Awdurdod wedi sefydlu rhaglen dreigl ar gyfer ailbrisio gwahanol categorïau o'r asedau yma yn flynyddol.

Gweler nodyn 1.17 hefyd ar gyfer sail dibrisio'r gwahanol categorïau o asedau.

Defnyddir 11 ysgol sydd o dan lywodraethiant eglwysig gan yr Adran Addysg, gyda 10 o'r adeiladau heb eu cynnwys yn y tabl uchod oherwydd nad ydynt yn eiddo i'r Cyngor. Mae'r Cyngor yn gyfrifol am gynnal a chadw'r adeiladau yma ond nid yw'r symiau yn sylweddol. Mae Ysgol Cae Top ym Mangor yn cael ei ystyried ar hyn o bryd fel ased y Cyngor yn ein cyfrifon, ac nid fel ysgol eglwysig. Mae statws cyfreithiol yr ased yn destun adolygiad cyfreithiol a all effeithio'r driniaeth yn y cyfrifon yn y dyfodol.

Dangosir y ffyrdd o gyllido'r asedau a brynwyd yn ystod y flwyddyn gyda'r wybodaeth ar wariant cyfalaf yn yr adroddiad naratif.

Isadeiladwaith

Yn unol â'r Rhyddhad Dros Dro roddwyd yn y Côt ar asedau isadeiladwaith nid yw'r nodyn hwn yn cynnwys datgeliad o gost gros a dibrisiad cronodig i asedau isadeiladwaith oherwydd golyga ymarferion adrodd hanesyddol a'r diffygion yn y wybodaeth o ganlyniad na fyddai hynny'n cynrychioli'n ffyddlon sefyllfa'r ased i ddefnyddwyr y datganiadau ariannol.

Dewisodd yr awdurdod i beidio datgelu'r wybodaeth oherwydd bod ymarferion adrodd blaenorol a'r diffygion yn y wybodaeth o ganlyniad yn golygu nad yw'r cost gros a'r dibrisiad cronodig wedi ei fesur yn fanwl gywir ac ni fasai'n darparu sail i ddefnyddwyr y datganiadau ariannol i gymryd penderfyniadau economeg ac eraill yn ymwneud ag asedau isadeiladwaith.

Mae asedau isadeiladwaith yn cael eu dangos ar y fantolen ar gost hanesyddol a ddibriswyd. Gwnaethpwyd ychwanegiadau yn y flwyddyn ac yn unol â Rheoliadau Awdurdodau Lleol (Cyllid Cyfalaf a Chyfrifyddu)(Cymru)(Diwygio) 2022 mae gwerth unrhyw gydran o'r asedau Isadeiladwaith a ddisodlwyd wedi ei drin fel dim ac felly mae'r gwerth dadgydnabod yn ddim.

	2020/21	2021/22
	£'000	£'000
Gwerth Net ar 1af Ebrill	159,912	162,437
Ychwanegiadau	8,289	12,144
Dadgydnabod	0	0
Dibrisiant	(5,764)	(5,971)
Gwerth Net ar 31 Mawrth	162,437	168,610

Gwerth Net Asedau Eiddo, Offer a Chyfarpar

	2020/21	2021/22
	£'000	£'000
Asedau Eiddo, Offer a Chyfarpar		
Isadeiladwaith	162,437	168,610
Asedau EOCh Eraill	333,537	365,490
Cyfanswm Net ar 31 Mawrth	495,974	534,100

NODYN 15 – EIDDO, OFFER A CHYFARPAR (parhad)

Ymrwymadau Cyfalaf

Roedd yr ymrwymadau o sylwedd ar gytundebau cyfalaf ar 31 Mawrth 2022 fel a ganlyn:

	Swm	Taliadau hyd yma	Balans
	£'000	£'000	£'000
Ysgol y Garnedd - estyniad ac ailwampio	8,104	7,877	227
Cae Chwarae Pob Tywydd- Plas Silyn	579	269	310
Ysgol y Faenol - Addasiadau	3,542	3,143	399
Hostel Noddfa, Deiniolen	716	477	239
Gofal Plant - Ysgol Maesincla, Caernarfon	312	14	298
Hostel Rhianfa, Corris	716	24	692

NODYN 16 – EIDDO BUDDSODDI

Mae'r eitemau canlynol o incwm a chostau wedi eu cymryd i ystyriaeth yn y llinell Gwariant ac Incwm Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:

	2020/21	2021/22
	£'000	£'000
Incwm rhent o eiddo buddsoddi	7	7
Enillion/(colledion) net	7	7

Nid oes cyfyngiadau ar allu'r Awdurdod i adnabod gwerth ei eiddo buddsoddi, nac ychwaith ar hawl yr Awdurdod i'r incwm a'r elw sy'n deillio o'r gwerthiant. Nid oes gan yr Awdurdod unrhyw ymrwymiad cytundebol i brynu, adeiladu na datblygu eiddo buddsoddi na'i atgyweirio, cynnal na'i wella.

Mae'r tabl isod yn crynhoi'r symudiad yng ngwerth teg yr eiddo buddsoddi yn ystod y flwyddyn:

	2020/21	2021/22
	£'000	£'000
Balans 1 Ebrill	165	165
Gwarediadau	0	0
Elw/(colled) net o addasiadau gwerth teg	0	0
<u>Trosglwyddiadau:</u>		
(i)/o Eiddo, Offer a Chyfarpar	0	0
Balans 31 Mawrth	165	165

NODYN 17a – OFFERYNNAU ARIANNOL

(i) Offerynnau Ariannol - Dosbarthiadau

Diffinnir offeryn ariannol fel unrhyw gytundeb sydd yn creu ased ariannol mewn un endid ac ymrwymiad ariannol neu offeryn ecwiti mewn endid arall. Nid yw trafodion nad ydynt yn cael eu cyfnewid, megis rhai sy'n ymwneud â threthi a grantiau'r llywodraeth, yn gyfystyr ag offerynnau ariannol.

Ymrwymadau Ariannol

Mae ymrwymiad ariannol yn ddyletswydd i drosglwyddo buddion economaidd a reolir gan y Cyngor, a all gynrychioli dyletswydd gytundebol i gyflwyno arian parod neu asedau ariannol, neu ddyletswydd i gyfnewid ymrwymadau ac asedau ariannol gydag endid arall sydd o bosib yn anffafriol i'r Cyngor.

Mae ymrwymadau ariannol y Cyngor nad ydynt yn ddeilliadol yn ystod y flwyddyn yn cael eu mesur ar gost wedi'i amorteiddio, ac yn cynnwys:

- benthyciadau tymor hir gan y Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus (PWLB) a benthycwyr masnachol
- Trefniant Consesiwn Gwasanaeth (cytundebau Menter Cyllid Preifat (MPC)) a fanylir yn Nodyn 41
- gorddrafft gyda Banc Barclays ccc
- benthyciadau tymor byr gan awdurdodau lleol a chymdeithasau tai
- prydlesau cyllidol a fanylir yn Nodyn 35
- taliadau masnach am nwyddau a gwasanaethau a dderbyniwyd

Asedau Ariannol

Mae ased ariannol yn golygu hawl i fuddion economaidd yn y dyfodol a reolir gan y Cyngor. Fe'i cynrychiolir gan arian parod, offerynnau ecwiti neu hawl cytundebol i dderbyn arian parod neu ased ariannol arall, neu hawl i gyfnewid asedau ac ymrwymadau ariannol gyda endid arall sydd yn ffafriol i'r Cyngor. Mae'r asedau ariannol a ddaliwyd gan y Cyngor yn ystod y flwyddyn yn cael eu cyfrifo o fewn y tri dosbarth a ganlyn:

Cost wedi'i amorteiddio (ble mae'r llif arian yn daliadau prifswm a llog yn unig, ac mai cynllun busnes y Cyngor yw i gasglu'r llif arian hynny) yn cynnwys:

- arian parod
- cyfrifon banc a chyfrifon adnau
- adneuo cyfnod penodol gyda Llywodraeth y DU, banciau a chymdeithasau adeiladu
- benthyciadau i awdurdodau lleol eraill
- benthyciadau i gwmnïoedd bach
- derbyniadau masnach am nwyddau a gwasanaethau a gyflenwyd

Gwerth teg trwy incwm cynhwysfawr arall (ble mae'r llif arian yn daliadau prifswm a llog yn unig, ac mai cynllun busnes y Cyngor yw i gasglu'r llif arian hynny yn ogystal â gwerthu'r offeryn; a buddsoddiadau ecwiti mae'r Cyngor wedi eu rhoi'n y categori hwn) yn cynnwys:

- bond cyfun, ecwiti a chronfeydd eiddo a ddelir fel buddsoddiadau strategol

Gwerth teg trwy elw a cholled (asedau ariannol eraill) yn cynnwys:

- cronfeydd marchnadoedd arian

Dangosir asedau ariannol a ddelir ar gost wedi'i amorteiddio yn net o lwfans colled sydd yn adlewyrchu'r tebygolrwydd ystadegol na fydd y benthyciwr neu'r dyledwr yn gallu cyflawni ei ymrwymadau cytundebol i'r Cyngor.

NODYN 17a – OFFERYNNAU ARIANNOL (parhad)

(ii) Offerynnau Ariannol – Balansau

Mae'r ymrwymadau ariannol a ddatgelir yn y Fantolen yn cael eu dadansoddi yn unol â'r categorïau a ganlyn:

Ymrwymadau Ariannol	Tymor Hir		Tymor Byr	
	31 Mawrth 2021	31 Mawrth 2022	Wedi ailddatgan 31 Mawrth 2021	31 Mawrth 2022
	£'000	£'000	£'000	£'000
<i>Benthyciadau ar gost wedi'i amorteiddio:</i>				
Prifswm a fenthycwyd	103,110	101,807	6,579	1,573
Llog cronedig	0	0	511	482
Cyfanswm Benthyciadau	103,110	101,807	7,090	2,055
<i>Benthyciadau ar gost wedi'i amorteiddio:</i>				
Gorddrafft banc	0	0	6,084	21,700
Cyfanswm Arian a Ordynnwyd	0	0	6,084	21,700
<i>Ymrwymadau ar gost wedi'i amorteiddio:</i>				
Prydlesau cyllidol	1,370	1,189	0	0
Cyfanswm Ymrwymadau Tymor Hir	1,370	1,189	0	0
<i>Ymrwymadau ar gost wedi'i amorteiddio:</i>				
Dyledion masnachol	0	0	41,492	28,006
Prydlesau cyllidol	0	0	170	181
Cynhwyswyd o fewn Credydwyr *	0	0	41,662	28,187
Cyfanswm yr Ymrwymadau Ariannol	104,480	102,996	54,836	51,942

* Mae llinell credydwyr tymor byr ar y Fantolen yn cynnwys £66,871,000 (2021 wedi ailddatgan: £50,493,000) o gredydwyr (Nodyn 21) nad ydynt yn cyfateb i'r diffiniad o ymrwymiad ariannol.

NODYN 17a – OFFERYNNAU ARIANNOL (parhad)

Mae'r asedau ariannol a ddatgelir yn y Fantolen yn cael eu dadansoddi yn unol â'r categorïau a ganlyn:

Asedau Ariannol	Tymor Hir		Tymor Byr	
	31 Mawrth	31 Mawrth	31 Mawrth	31 Mawrth
	2021	2022	2021	2022
	£'000	£'000	£'000	£'000
<i>Ar gost wedi'i amorteiddio:</i>				
Prifswm	17	17	26,000	70,000
Llog cronedig	0	0	5	17
Lwfans colled	0	0	(3)	(3)
<i>Ar werth teg drwy incwm cynhwysfawr arall:</i>				
Offerynnau ecwiti wedi dewis i gyfrifo drwy werth teg drwy ICA	0	0	8,916	9,845
Cyfanswm Buddsoddiadau	17	17	34,918	79,859
<i>Ar gost wedi'i amorteiddio:</i>				
Prifswm	0	0	2,619	1,066
Llog cronedig	0	0	0	2
Lwfans colled	0	0	(1)	0
<i>Ar werth teg drwy elw a cholled:</i>				
Gwerth teg	0	0	26,000	17,000
Cyfanswm Arian a Chyferthoedd Arian	0	0	28,618	18,068
<i>Ar gost wedi'i amorteiddio:</i>				
Derbyniadau Masnachol	4,371	3,989	14,599	22,413
Cynhwyswyd o fewn Dyledwyr *	4,371	3,989	14,599	22,413
Cyfanswm Asedau Ariannol	4,388	4,006	78,135	120,340

* Mae llinell tymor byr dyledwyr ar y Fantolen yn cynnwys £84,632,000 (2021: £69,633,000) o ddyledwyr (Nodyn 18) nad ydynt yn cwrdd â'r diffiniad o ased ariannol.

Benthyciadau Meddal Materol

Mae gan Awdurdodau Lleol yr hawl i roi benthyciadau am resymau polisi yn hytrach na fel offerynnau ariannol, ac fe all y benthyciadau yma fod yn ddi-log neu ar gyfraddau is na chyfraddau cyffredinol y farchnad. Pan mae benthyciadau yn cael eu dyroddi ar gyfradd is na chyfradd y farchnad maent yn cael eu hadnabod fel "Benthyciadau Meddal".

Mae gwerth teg y benthyciadau meddal yma yn llai na chyfanswm yr arian a fenthycwyd. Mae gwerth teg benthyciad, sy'n cael ei roi yn ddi-log neu ar gyfradd is na chyfradd gyffredinol y farchnad, yn cael ei amcangyfrif fel gwerth presennol holl dderbyniadau arian y dyfodol wedi ei ddisgowntio yn defnyddio cyfradd llog y farchnad gyffredinol ar gyfer offeryn cyffelyb. Mae'r gwahaniaeth rhwng y swm a fenthycir a gwerth teg y benthyciad yn cael ei gynnwys yn y Datganiad Incwm a Gwariant. Mae Côt Ymarfer 2021/22 yn gosod gofynion cyfrifeg a datgeliad penodol ar gyfer benthyciadau meddal. Yn ystod 2021/22 fe adnabu Cyngor Gwynedd y "benthyciadau meddal" canlynol:

- Taliadau Gohiriedig am daliadau sy'n ddyledus gan bobl mewn gofal (cyfanswm yn ddyledus ar 31.03.22 £1,977,070)
- Benthyciadau Ceir a Beiciau i weithwyr (cyfanswm yn ddyledus ar 31.03.22 £866,090)

NODYN 17a – OFFERYNNAU ARIANNOL (parhad)

Offerynnau ecwiti wedi dewis i gyfrifo drwy werth teg drwy incwm cynhwysfawr arall

Mae'r Cyngor wedi dewis i gyfrifo am y buddsoddiadau canlynol mewn offerynnau ecwiti ar sail gwerth teg drwy incwm cynhwysfawr arall oherwydd eu bod yn fuddsoddiad strategol tymor hir gyda'r newidiadau yn eu gwerth teg ddim yn cael ei gynnwys fel rhan o berfformiad ariannol blynyddol y Cyngor.

	Gwerth Teg		Difidendau	
	31 Mawrth	31 Mawrth	2020/21	2021/22
	2021	2022	2020/21	2021/22
	£'000	£'000	£'000	£'000
Cronfa Eiddo "CCLA LAMIT"	4,407	5,180	196	167
Cronfa Incwm Amrywiol "Ninety One"	1,242	1,182	47	49
Cronfa Optimeiddio Incwm "Schroder"	2,008	2,226	124	143
Cronfa Incwm Misol Amrywiol "Aegon"	1,259	1,257	53	64
CYFANSWM	8,916	9,845	420	423

Gwrthbwysu Asedau ac Ymrwymadau Ariannol

Mae asedau ac ymrwymadau ariannol yn cael eu gosod yn erbyn ei gilydd ble mae gan y Cyngor hawl gorfodol cyfreithiol i wrthbwysu ac yn bwriadu setlo ar sail net, neu i wireddu'r asedau a setlo'r ymrwymadau yn gydamserol. Mae'r tabl isod yn dangos yr offerynnau hynny sydd wedi cael eu gosod yn erbyn ei gilydd ar Y Fantolen. Nid oedd gan y Cyngor unrhyw asedau nac ymrwymadau ariannol eraill oedd yn destun i drefniant gorfodol neu drefniant tebyg.

	Wedi ailddatgan 31 Mawrth 2021			31 Mawrth 2022		
	Asedau gros (ymrwym iadau)	(Ymrwymadau) asedau wedi eu gwrthbwysu	Sefyllfa net Y Fantolen	Asedau gros (ymrwymia dau)	(Ymrwymadau) asedau wedi eu gwrthbwysu	Sefyllfa net Y Fantolen
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Cyfrifon banc mewn credyd	44,750	(44,750)	0	72,491	(72,491)	0
Cyfanswm Asedau Ariannol	44,750	(44,750)	0	72,491	(72,491)	0
Gorddrafft banc	(50,834)	44,750	(6,084)	(94,191)	72,491	(21,700)
Cyfanswm Ymrwymadau Ariannol	(50,834)	44,750	(6,084)	(94,191)	72,491	(21,700)

NODYN 17a – OFFERYNNAU ARIANNOL (parhad)

(iii) Offerynnau Ariannol – Enillion a Cholledion

Mae'r enillion a cholledion a nodir yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr mewn perthynas â'r offerynnau ariannol yn cynnwys yr eitemau a ganlyn:

	Ymrwymadau Ariannol		Asedau Ariannol		2021/22	2020/21
	Cost wedi'i Amorteiddio	Cost wedi'i Amorteiddio	Wedi ethol Gwerth Teg drwy ICA	Gwerth Teg drwy Elw a Cholled	Cyfanswm £'000	Cyfanswm £'000
	£'000	£'000	£'000	£'000		
Costau llog	5,765	0	0	0	5,765	5,961
Llog taladwy a ffioedd tebyg	5,765	0	0	0	5,765	5,961
Incwm llog	0	(122)	0	0	(122)	(92)
Incwm difidendau	0	0	(423)	(11)	(434)	(330)
Incwm y llog a'r buddsoddiad	0	(122)	(423)	(11)	(556)	(422)
Lwfans colled	0	282	0	0	282	532
Addasiadau i ddarpariaethau a gwerth teg offerynnau ariannol	0	282	0	0	282	532
Effaith net ar (Gwarged)/ Diffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau	5,765	160	(423)	(11)	5,491	6,071
Enillion wrth ailbriso	0	0	(992)	0	(992)	(687)
Colledion wrth ailbriso	0	0	62	0	62	32
Effaith ar incwm cynhwysfawr arall	0	0	(930)	0	(930)	(655)
(Enillion)/colledion net y flwyddyn	5,765	160	(1,353)	(11)	4,561	5,416

NODYN 17a – OFFERYNNAU ARIANNOL (parhad)

(iv) Offerynnau Ariannol – Gwerthoedd Teg

Gwerth teg offeryn ariannol yw'r pris a fyddai'n cael ei dderbyn wrth werthu ased, neu'r pris a fyddai'n cael ei dalu wrth drosglwyddo ymrwymiad, i gyfranogwr arall yn y farchnad mewn trafodyn hyd braich. Pan fydd ymrwymiadu'n cael eu dal fel ased gan barti arall, fel benthycar cyngor, amcangyfrifir y gwerth teg o safbwynt y deilydd.

Mae offerynnau ariannol, ar wahân i'r rhai gyda chost wedi ei amorteiddio, wedi eu cynnwys yn y Fantolen ar sail gwerth teg. Ar gyfer y mwyafrif o asedion, yn cynnwys cronfeydd cyfun a chyfranddaliadau mewn cronfeydd marchnadoedd arian, mae'r gwerth teg yn deillio o bris y farchnad.

Mae offerynnau ariannol gyda chost wedi ei amorteiddio wedi eu cynnwys yn y Fantolen ar sail cost wedi'i amorteiddio. Amcangyfrifir eu gwerth teg trwy gyfrifo'r gwerth net presennol o'r llifau arian cytundebol sy'n weddill ar 31 Mawrth 2022, gan ddefnyddio'r rhagdybiaethau canlynol:

- Mae benthyciadau'r Cyngor wedi eu prasio trwy ddisgowntio'r llifau arian cytundebol dros fywyd yr offeryn ar gyfradd y farchnad sydd yn addas i fenthyciadau awdurdodau lleol.
- Mae gwerth teg benthyciadau a buddsoddiadau tymor hir eraill wedi eu disgowntio ar gyfraddau'r farchnad ar gyfer offerynnau cyffelyb sydd â chyfnod ad-dalu cyffelyb yn weddill ar 31 Mawrth.
- Mae gwerth teg gwarantau ariannol wedi eu amcanu yn seiliedig ar y tebygolrwydd y caiff y gwarantau eu galw a'r taliadau tebygol.
- Mae gwerth teg asedau ac ymrwymadau prydlesau cyllidol ac ymrwymadau Menter Cyllid Preifat (PFI) wedi eu cyfrifo trwy ddisgowntio'r llifau arian cytundebol (ag eithrio'r elfen tâl am wasanaeth) ar gynnyrch priodol bondiau corfforaethol o radd AA.
- Ni chydabyddir ad-daliadau cynnar nac amhariadau ar gyfer offerynnau ariannol.
- Rhagdybir bod gwerth teg offerynnau tymor byr, gan gynnwys dyledion a derbyniadau masnachol, yn cyfateb yn agos i'r swm cario, o ystyried y sefyllfa llog isel a sefydlog sydd ohoni.

Dengys y gwerthoedd teg yn y tabl isod, wedi eu rhannu yn unol â'u lefel yn yr hierarchaeth gwerth teg:

- Lefel 1 – gwerth teg sydd yn deillio o brisiau a ddyfynnwyd mewn marchnadoedd gweithredol am asedau neu ymrwymadau yr un fath, e.e. prisiau bondiau
- Lefel 2 – gwerth teg sydd wedi ei gyfrifo yn seiliedig ar fewnbynau yn hytrach na prisiau a ddyfynnwyd ar gyfer yr ased neu ymrwymiad, e.e. cyfraddau llog neu gynnyrch am offerynnau tebyg
- Lefel 3 – gwerth teg sydd wedi'i bennu trwy ddefnyddio fewnbynau na ellir eu harsylwi, e.e. data nad yw'n y farchnad fel rhagolwg llif arian neu amcan teilyngdod credyd

	Lefel	Mantolen	Gwerth Teg	Mantolen	Gwerth Teg
	Gwerth	Wedi ailddatgan 31 Mawrth	31 Mawrth	31 Mawrth	31 Mawrth
	Teg	2021	2021	2022	2022
		£'000	£'000	£'000	£'000
<i>Ymrwymadau Ariannol ar gost wedi'i amorteiddio</i>					
Benthyciadau gan PWLB	2	(87,311)	(139,255)	(85,975)	(137,276)
Benthyciadau arall	2	(17,883)	(29,980)	(17,887)	(25,255)
Prydlesau cyllidol	2	(1,540)	(1,895)	(1,370)	(1,559)
CYFANSWM		(106,734)	(171,130)	(105,232)	(164,090)
<i>Ymrwymadau ble nad ydi gwerth teg yn cael ei ddangos *</i>					
		(52,582)		(49,706)	
CYFANSWM YMRWYMIADAU ARIANNOL		(159,316)		(154,938)	
<i>Wedi ei gofnodi ar y Fantolen fel:</i>					
Credydwyr tymor byr		(41,492)		(28,006)	
Benthyciadau tymor byr		(7,090)		(2,055)	
Arian a Ordynnwyd tymor byr		(6,084)		(21,700)	
Prydlesau cyllidol tymor byr		(170)		(181)	
Benthyciadau tymor hir		(103,110)		(101,807)	
Prydlesau cyllidol tymor hir		(1,370)		(1,189)	
CYFANSWM YMRWYMIADAU ARIANNOL		(159,316)		(154,938)	

* Rhagdybir bod gwerth teg ymrwymadau ariannol tymor byr, a ddelir ar gost wedi ei amorteiddio, gan gynnwys dyledion masnachol, yn gyfystyr â'r gwerth i'w gario.

Mae gwerth teg yr ymrwymadau tymor hir yn uwch na'r swm cario ar y Fantolen gan fod portffolio benthyciadau'r Cyngor yn cynnwys nifer o fenthyciadau sydd â chyfradd llog taladwy sy'n uwch na'r cyfraddau llog sydd ar gael ar gyfer benthyciadau cyffelyb ar ddyddiad y Fantolen.

NODYN 17a – OFFERYNNAU ARIANNOL (parhad)

	Lefel	Mantolen	Gwerth Teg	Mantolen	Gwerth Teg
	Gwerth	31 Mawrth	31 Mawrth	31 Mawrth	31 Mawrth
	Teg	2021	2021	2022	2022
		£'000	£'000	£'000	£'000
<i>Gwerth teg offerynnau ariannol:</i>					
Cronfeydd marchnadoedd arian		26,000	26,000	17,000	17,000
Cronfeydd bondidau, ecwiti ac eiddo		8,916	8,916	9,845	9,845
<i>Asedau ariannol ar gost wedi'i amorteiddio:</i>					
Stoc trysorlys		17	17	17	17
CYFANSWM		34,933	34,933	26,862	26,862
Asedau ble nad ydi gwerth teg yn cael ei ddangos *		47,590		97,484	
CYFANSWM ASED AU ARIANNOL		82,523		124,346	
<i>Wedi ei gofnodi ar y mantolen fel:</i>					
Dyledwyr tymor hir		4,371		3,989	
Buddsoddiadau tymor hir		17		17	
Dyledwyr tymor byr		14,599		22,413	
Buddsoddiadau tymor byr		34,918		79,859	
Arian a chyfwerthoedd arian		28,618		18,068	
CYFANSWM ASED AU ARIANNOL		82,523		124,346	

* Rhagdybir bod gwerth teg asedau ariannol tymor byr, a ddelir ar gost wedi ei amorteiddio, gan gynnwys derbyniadau masnachol, yn gyfystyr â'r gwerth i'w gario.

NODYN 17b – NATUR A MAINT Y RISG SY'N CODI O OFFERYNNAU ARIANNOL

Mae'r Cyngor yn cydymffurfio â Côt Ymarfer ar Reolaeth y Trysorlys CIPFA â'r Côt Darbodus Ariannu Cyfalaf Awdurdodau Lleol, y ddau wedi ei ddiwygio Rhagfyr 2021.

Yn unol â'r Côt Rheolaeth y Trysorlys, mae'r Cyngor yn cymeradwyo Strategaeth Rheolaeth y Trysorlys cyn i bob blwyddyn ariannol newydd gychwyn. Mae'r Strategaeth yn amlinellu'r paramedrau ar gyfer rheoli'r risgiau sy'n gysylltiedig ag Offerynnau Ariannol. Mae'r Cyngor hefyd yn cynhyrchu Ymarferion Rheolaeth y Trysorlys, sy'n manylu ar y trefniadau ymarferol i'w dilyn i reoli'r risgiau hynny.

Mae'r Strategaeth Rheolaeth y Trysorlys yn cynnwys Strategaeth Fuddsoddi Flynyddol yn unol ag Arweiniad Buddsoddi Llywodraeth Cymru ar gyfer awdurdodau lleol. Pwysleisia'r Arweiniad hwn y dylid rhoi blaenoriaeth i sicrwydd a hylifedd, yn hytrach na chynnyrch. Mae Strategaeth Trysorlys y Cyngor, ynghyd â'i Ymarferion Rheolaeth y Trysorlys yn seiliedig ar chwilio am y gyfradd adennill uchaf posib sy'n gyson â'r lefelau priodol o sicrwydd a hylifedd.

Mae hyn yn cynnwys y prif risgiau a ganlyn:

- *Risg Credyd:* Y posibilrwydd y bydd un parti mewn offeryn ariannol yn methu â chyflawni ei ymrwymiadau cytundebol, gan beri colled i'r Cyngor.
- *Risg Hylifedd:* Y posibilrwydd na fydd y Cyngor yn gallu codi digon o arian i ddiwallu'r ymrwymiad ariannol ar amser.
- *Risg y Farchnad:* Y posibilrwydd o golled ariannol oherwydd newidiadau i'r cyfraddau llog, prisiau'r farchnad ac ati.

Risg Credyd: Buddsoddiadau

Mae'r Cyngor yn rheoli risg credyd drwy sicrhau bod ei holl fuddsoddiadau'n cael eu gwneud gyda sefydliadau sydd ag ansawdd credyd uchel, fel y nodir yn Strategaeth Rheolaeth y Trysorlys. Mae'r rhain yn cynnwys endidau masnachol gydag isafswm statws credyd hirdymor o A-, Llywodraeth y DU ac awdurdodau lleol eraill heb statws credyd y mae'r Cyngor wedi derbyn cyngor buddsoddi annibynnol arnynt. Gan gydnabod nad yw credyd-raddio bob amser yn medru rhagweld diffyg dalu, mae'r Cyngor hefyd yn ystyried mesurau eraill gan gynnwys cyfnewid diffyg dalu credyd a phrisiau ecwiti wrth ddewis sefydliadau masnachol ar gyfer buddsoddi.

Yn ystod 2021/22 gosodwyd uchafswm o £5m o swm yr holl bortffolio y gellid ei fuddsoddi gyda gwrth barti unigol (heblaw llywodraeth y DU a buddsoddiadau wedi'u sicrhau). Defnyddiwyd terfyn o £10m ar gyfer awdurdodau lleol, buddsoddiadau â sicrwydd, cronfeydd marchnad arian, cronfeydd cyfun strategol ac ymddiriedolaethau buddsoddi ystâd real. Ni ellir buddsoddi mwy na chyfanswm o £20m am gyfnod hwy na blwyddyn.

Nid yw'r Cyngor yn dal gwarant gyfochrog yn erbyn unrhyw fuddsoddiadau.

NODYN 17b – NATUR A MAINT Y RISG SY'N CODI O OFFERYNNAU ARIANNOL (parhad)

Ceir crynodeb yn y tabl isod o werth risg credyd portffolio buddsoddi'r Cyngor fesul cyfradd credyd:

Cyfradd Credyd	Tymor Byr	
	31 Mawrth 2021	31 Mawrth 2022
	£'000	£'000
AAA	0	0
AA+	0	0
AA	0	0
AA-	0	5,002
A+	3,001	0
A	3,000	17,001
A-	0	0
Llywodraeth y DU	0	18,000
Cymdeithasau Adeiladu heb eu graddio	0	0
Awdurdodau lleol heb eu graddio	20,001	30,011
Cyfanswm	26,002	70,014
Cronfeydd wedi'u cyfuno*	8,916	9,845
Cyfanswm Buddsoddiadau	34,918	79,859

* Nid yw risg credyd yn berthnasol i gyfranddaliad a chronfeydd wedi'u cyfuno lle nad oes gan y Cyngor hawl gytundebol i gal unrhyw swm o arian.

Mae lwfansau colled ar fuddsoddiadau'r trysorlys ac arian a chyfwerthoedd arian wedi eu cyfrifo trwy gyfeirio at ddata rhagosodiad hanesyddol gyhoeddwyd gan asiantaethau statws credyd, wedi ei luosi gyda 67% (2021: 131%) i ystyried yr hinsawdd economaidd gyfredol ac i'r dyfodol. Rhagdybir y bydd oediad o ddwy flynedd yn y llifau arian mewn achos o ddiffyg dalu. Mae buddsoddiadau wedi dioddef cynnydd sylweddol mewn risg credyd ac wedi eu israddio gan dri neu mwy o nodlau statws credyd, neu gyfatebol, ers y gydnabyddiaeth gychwynnol, onibai eu bod yn dal sgôr credyd gradd buddsoddi. Ystyrir hwy â nam ar eu credyd os wedi eu dyfarnu â sgôr credyd "D" neu gyfatebol. Ar 31 Mawrth 2022, roedd £3,670 (2021: £3,901) o lwfansau colled yn perthyn i fuddsoddiadau'r trysorlys.

Risg Credyd: Derbyniadau Masnachol

Mae proffil oedran y balans masnachol yn ein system dyledwyr ar 31 Mawrth wedi ei ddadansoddi fel a ganlyn:-

31 Mawrth 2021		31 Mawrth 2022
£'000		£'000
6,001	Llai na blwyddyn	8,294
2,471	Dros flwyddyn	2,679
8,472		10,973

Mae profiad hanesyddol o ddiffyg talu ac amodau economaidd presennol ac a ragwelir wedi eu hystyried wrth gyfrifo'r lwfans colled amhariad.

NODYN 17b – NATUR A MAINT Y RISG SY'N CODI O OFFERYNNAU ARIANNOL (parhad)

Risg Credyd: Benthyciadau, Gwarantau Ariannol ac Ymrwymadau Benthyciadau

Mae'r Cyngor yn rheoli'r risg credyd sydd yn gynhenid yn eu benthyciadau i bwrpas gwasanaeth, gwarantau ariannol ac ymrwymadau benthyciadau, yn unol â'r Strategaeth Fuddsoddi sydd wedi ei chyhoeddi.

Risg Hylifedd

Mae gan y Cyngor fynediad parod i fenthyciadau ar gyfraddau ffafriol o'r Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus ac awdurdodau lleol eraill, ac ar gyfraddau uwch gan fanciau a chymdeithasau adeiladu. Nid oes unrhyw risg ymddangosiadol y bydd y Cyngor yn methu codi cyllid i gwrdd â'i ymrwymadau. Er hyn, mae risg y bydd yn rhaid i'r Cyngor adnewyddu cyfran sylweddol o'i fenthyciadau ar adeg lle mae'r cyfraddau llog yn anffafriol. Rheolir y risg hwn drwy gynnal amrediad o fenthyciadau gyda chyfraddau sefydlog a sicrhau nad yw mwy na 25% o fenthyciadau'r Cyngor yn aeddfedu mewn unrhyw un flwyddyn ariannol.

Mae dadansoddiad aeddfedrwydd o ymrwymadau ariannol fel a ganlyn, wedi'i ddangos fel ffigurau sydd wedi'u disgowntio (prif ynghyd â llog cronodig hyd yn hyn) a heb eu disgowntio (prif ynghyd â thaliadau llog yn y dyfodol);

	Wedi'u disgowntio (prif)	Heb eu disgowntio (prif ynghyd â llog)	Wedi'u disgowntio (prif)	Heb eu disgowntio (prif ynghyd â llog)
	31 Mawrth 2021	31 Mawrth 2021	31 Mawrth 2022	31 Mawrth 2022
Amser tan aeddfedrwydd (blynyddoedd)	£'000	£'000	£'000	£'000
Llai na blwyddyn	6,579	12,278	1,587	7,166
Dros 1 ond dim dros 2	1,573	7,154	1,143	6,611
Dros 2 ond dim dros 5	11,899	27,635	15,379	30,454
Dros 5 ond dim dros 10	7,056	29,831	2,706	25,079
Dros 10 ond dim dros 20	36,821	70,967	39,013	71,399
Dros 20 ond dim dros 40	29,561	74,338	27,352	70,143
Dros 40	16,200	28,163	16,200	27,480
Total	109,689	250,366	103,380	238,332

Risg y Farchnad : Risg Cyfraddau Llog

Mae'r Cyngor yn agored i risgiau sy'n codi o symudiadau yn y cyfraddau llog ar ei fenthyciadau a buddsoddiadau. Mae symudiadau mewn cyfraddau llog yn cael effeithiau cymhleth ar y Cyngor. Er enghraifft, byddai cynnydd yn y cyfraddau llog yn arwain at yr effeithiau a ganlyn:

- Benthyciadau ar gyfraddau cyfnewidiol - byddai'r gwariant llog yn cynyddu.
- Benthyciadau ar gyfraddau sefydlog – byddai gwerth teg yr ymrwymadau benthycia yn disgyn.
- Buddsoddiadau ar gyfraddau cyfnewidiol - byddai'r incwm llog sydd yn cael ei gredydu yn cynyddu.
- Buddsoddiadau ar gyfraddau sefydlog – byddai gwerth teg yr asedau yn disgyn.

Nid yw buddsoddiadau ar gost wedi ei amorteiddio na benthyciadau a ddelir yn cael eu cario ar werth teg, ac felly ni fydd newidiadau i'w gwerth teg yn effeithio ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Fodd bynnag, mae'r newidiadau yn y llog sy'n daladwy ac yn ddyledus ar fenthyciadau a buddsoddiadau cyfraddau cyfnewidiol yn cael eu nodi ar y Gwarged neu'r Diffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau. Caiff symudiadau yng ngwerth teg buddsoddiadau cyfradd sefydlog eu hadlewyrchu yn yr Incwm Cynhwysfawr Arall neu yn y Gwarged neu'r Diffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau, fel sy'n briodol.

NODYN 17b – NATUR A MAINT Y RISG SY'N CODI O OFFERYNNAU ARIANNOL (parhad)

Mae Strategaeth Rheolaeth y Trysorlys yn ceisio lleihau'r risgiau hyn drwy osod terfyn uchaf o effaith refeniw 12 mis o 1% cwmp a chodiad mewn cyfraddau llog. Petai'r holl gyfraddau llog wedi bod 1% yn uwch (gyda'r elfennau newidiol eraill oll yn gyson), yr effaith ariannol fyddai:

	31 Mawrth 2021 £'000	31 Mawrth 2022 £'000
Cynnydd yn y llog sy'n dderbyniadwy ar fuddsoddiadau cyfradd newidiol	(461)	(390)
Gostyngiad yng ngwerth teg y buddsoddiadau a ddelir ar Werth Teg drwy Elw a Cholled	37	20
Effaith ar y Gwarged neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau	(424)	(370)
Gostyngiad yng ngwerth y buddsoddiadau a ddelir ar Werth Teg drwy ICA	34	39
Effaith ar Incwm a Gwariant Cynhwysfawr arall	34	39
Gostyngiad yng ngwerth teg benthyciadau a buddsoddiadau ar gost wedi'i amortieiddio *	35	78
Gostyngiad yng ngwerth teg benthycia cyfradd sefydlog *	(24,032)	(34,828)

*Dim effaith ar y Gwarged neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau, nac ar Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall.

Risg y Farchnad : Risg Pris

Mae prisiau marchnad buddsoddiadau'r Cyngor mewn bondiau cyfradd sefydlog a'i unedau mewn cynlluniau buddsoddi cyfunol yn cael eu llywodraethu gan y cyfraddau llog cyffredinol, a rheolir y risg marchnad sy'n gysylltiedig â'r offerynnau hyn ar y cyd â'r risg cyfraddau llog.

Mae buddsoddiad y Cyngor mewn cronfa eiddo cyfun yn ddarostyngedig i risg o gwmp mewn prisiau eiddo masnachol. Cyfyngir y risg yma gan amlygiad y Cyngor i fuddsoddiadau eiddo wedi'i pwlio o £20m. Canlyniad cwmp o 5% ym mhrisiau eiddo masnachol ar 31 Mawrth 2022 fyddai cost o £0.25m (2021: £0.22m) i'r Gwariant ac Incwm Cynhwysfawr Arall.

Mae buddsoddiad y Cyngor mewn cronfeydd ecwiti cyfun yn ddarostyngedig i'r risg o ostwng prisiau cyfranddaliadau. Cyfyngir y risg yma gan amlygiad y Cyngor i fuddsoddiadau ecwiti wedi'i pwlio o £20m. Canlyniad cwmp o 5% ym mhrisiau cyfranddaliadau ar 31 March 2022 fyddai cost o £0.15m (2021: £0.13m) i'r Gwariant ac Incwm Cynhwysfawr Arall.

Risg y Farchnad : Risg y Gyfnewidfa Dramor

Nid oes gan y Cyngor unrhyw asedau nac ymrwymadau ariannol mewn arian tramor. Felly nid yw'n agored i golledion o ganlyniad i symudiadau niweidiol mewn cyfraddau cyfnewid.

NODYN I8a – DYLEDWYR TYMOR BYR

31 Mawrth 2021		31 Mawrth 2022
£'000		£'000
13,251	Symiau dyledus masnach	21,943
2,954	Blaendaliadau	2,582
68,027	Symiau dyledus eraill	82,520
84,232	Cyfanswm	107,045

Mae ffigyrau'r dyledwyr uchod yn net o golledion amhariad.

NODYN 18b - DYLEDWYR TRETH CYNGOR

Gellir dadansoddi Treth y Cyngor dyledus sydd heb ei amharu yn ôl oedran fel a ganlyn:

31 Mawrth 2021		31 Mawrth 2022
£'000		£'000
2,971	Llai na blwyddyn	2,645
850	Dros flwyddyn	884
3,821	Cyfanswm	3,529

Mae'r dadansoddiad uchod yn dangos y balansau hynny lle mae asesiad wedi dangos drwy eithriad nad oes angen unrhyw amhariad.

NODYN 19 – ARIAN A CHYFWERTHOEDD ARIAN

	Wedi ailddatgan 31 Mawrth 2021	31 Mawrth 2022
	£'000	£'000
Arian mewn Llaw	18	15
Cyfrifon Banc Cyfredol	36	31
Cyfrifon Galw	28,564	18,022
Arian a Chyfwertioedd Arian	28,618	18,068
Gorddrafth Banc	(6,084)	(21,700)
Cyfanswm	22,534	(3,632)

Er mwyn uchafu'r adenillion o fuddsoddiadau tymor byr ac adneuo'n banc, mae'r Cyngor yn buddsoddi unrhyw arian sydd dros ben yn ei gyfrifon banc ynghyd ag unrhyw arian sydd dros ben gan y Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru (BUEGC), Cyd-bwyllgor GwE a Chronfa Bensiwn Gwynedd. Oherwydd y ffaith fod y buddsoddiadau tymor byr a'r adneuo'n banc yn enw Cyngor Gwynedd, maent yn ymddangos yn eu cyfanrwydd ar y Fantolen gyda chredydwr cyfatebol ar 31 Mawrth 2022 o £16.8m i'r BUEGC (£16.3m ar 31 Mawrth 2021), £1.6m i'r Cyd-bwyllgor GwE (£6m ar 31 Mawrth 2021) a £14.2m i Cronfa Bensiwn Gwynedd (£12.1m ar 31 Mawrth 2021).

NODYN 20 – ASED AU AR GAEL I'W GWERTHU

	2020/21	2021/22
	£'000	£'000
Balans 1 Ebrill	73	73
<u>Asedau newydd eu dosbarthu fel rhai ar gael i'w gwerthu:</u>		
Eiddo, Offer a Chyfarpar	0	0
Gwariant yn y flwyddyn	0	0
Colledion Ailbriso	0	0
Colledion Amharu	0	1
<u>Asedau wedi eu tynnu allan o'r dosbarth sydd ar gael i'w gwerthu:</u>		
Eiddo, Offer a Chyfarpar	0	(74)
Asedau wedi eu gwerthu	0	0
Balans 31 Mawrth	73	0

NODYN 21 – CREDYDWYR TYMOR BYR

	Wedi ailddatgan 31 Mawrth 2021	31 Mawrth 2022
	£'000	£'000
Symiau taladwy masnach	41,662	28,187
Symiau taladwy eraill	50,493	66,871
Cyfanswm	92,155	95,058

NODYN 22 – DARPARIAETHAU

Mae'r Cyngor yn gosod o'r neilltu ddarpariaethau ar gyfer ymrwymadau penodol na ellir ar hyn o bryd eu pennu'n sicr o ran maint neu amser. Ni chaniateir, yn unol ag egwyddorion cyfrifeg, i wneud darpariaethau ar gyfer patrymau gwariant anwastad. Fodd bynnag, gellir sefydlu reserfau wedi eu clustnodi a dangosir y rheiny yn Nodyn 10.

Mae'r manylion isod wedi eu rhannu'n ddarpariaethau tymor byr (o fewn 12 mis) a darpariaethau tymor hir (dros 12 mis). Fodd bynnag, cynhelir adolygiad cyfnodol ar lefel darpariaeth yr eitemau perthnasol.

	Balans ar 31 Mawrth 2021 £'000	(Ychwanegiad) / Gostyngiad / Trosglwyddiad £'000	Defnydd yn y flwyddyn £'000	Balans ar 31 Mawrth 2022 £'000
<u>Darpariaethau Tymor Byr</u>				
Darpariaeth Safleoedd Gwastraff	(315)	(317)	316	(316)
	(315)	(317)	316	(316)
<u>Darpariaethau Tymor Hir</u>				
Darpariaeth Safleoedd Gwastraff	(7,752)	308	0	(7,444)
Darpariaeth Hawliadau Yswiriant	0	(662)	0	(662)
Darpariaeth Cyflogau	0	(282)	0	(282)
	(7,752)	(636)	0	(8,388)
Cyfanswm	(8,067)	(953)	316	(8,704)

Darpariaeth Safleoedd Gwastraff – ar gyfer gofynion gwaith capio ac ôl-ofalaeth holl safleoedd gwaredu gwastraff y Cyngor.

Darpariaeth Hawliadau Yswiriant – i gwrdd â setliadau hawliadau yswiriant posibl.

Darpariaeth Cyflogau – yn unol â'r gofynion perthnasol.

NODYN 23 – RESERFAU NA ELLIR EU DEFNYDDIO

31 Mawrth 2021 £'000		31 Mawrth 2022 £'000
115,595	Reserf Ailbrisió	141,054
206,658	Cyfrif Addasu Cyfalaf	223,932
(1,085)	Reserf Ailbrisió Offerynnau Ariannol	(155)
(551)	Cyfrif Addasu Offerynnau Ariannol	(529)
(363,852)	Reserf Pensiynau	(242,165)
(4,244)	Cyfrif Absenoldeb Cronedig	(4,805)
(47,479)	Cyfanswm Reserfau na ellir eu defnyddio	117,332

23.1 Reserf Ailbrisió

Mae'r Reserf Ailbrisió yn cynnwys enillion a wnaed gan yr Awdurdod yn deillio o gynnydd yng ngwerth ei Eiddo, Offer a Chyfarpar. Gostyngir y balans pan gaiff asedau gydag enillion cronedig eu:

- Ailbrisió i lawr neu eu hamharu a bod yr enillion yn cael eu colli.
- Defnyddio i ddarparu gwasanaethau a bod yr enillion yn cael eu treulio trwy ddibrisiant, neu
- Gwaredu a'r enillion yn cael eu gwireddu.

Dim ond enillion ailbrisió sydd wedi eu cronni ers 1 Ebrill 2007, sef dyddiad creu'r Reserf, sy'n cael eu cynnwys yn y Reserf. Caiff unrhyw enillion sydd wedi eu cronni cyn y dyddiad yma eu cynnwys ym malans y Cyfrif Addasu Cyfalaf.

2020/21 £'000		2021/22 £'000
88,843	Balans 1 Ebrill	115,595
36,476	Ailbrisió asedau i fyny	31,524
(7,994)	Ailbrisió asedau i lawr a cholledion amharu	(3,638)
28,482	Gwarged/(diffyg) wrth ailbrisió asedau	27,886
(1,730)	Gwahaniaeth rhwng dibrisiant gwerth teg a dibrisiant hanesyddol	(2,181)
0	Elw cronedig ar asedau a werthwyd	(246)
(1,730)	Swm i'w sgwennu i fwrdd i'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf	(2,427)
115,595	Balans 31 Mawrth	141,054

23.2 Cyfrif Addasiadau Cyfalaf

Mae'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf yn amsugno'r gwahaniaethau amser sy'n codi oherwydd y gwahaniaethau mewn trefniadau cyfrifeg am ddefnyddio asedau tymor hir a chyllido'r prynu, adeiladu a gwella'r asedau o dan ddarpariaethau statudol. Mae'r Cyfrif yn cael ei ddebydu gyda'r gost o brynu, adeiladu a gwella gan fod dibrisiant, colledion amhariad ac amorteiddio yn cael ei gyfrifo i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr (gyda thrafodion cysoni yn y Reserf Ailbrisió i drawsnewid y ffigurau gwerth teg i sail cost hanesyddol). Mae'r Cyfrif yn cael ei gredydu gyda'r swm wedi ei neilltuo gan yr Awdurdod fel cyllid i brynu, adeiladu a gwella asedau.

Mae'r Cyfrif yn cynnwys enillion a cholledion cronedig ar Eiddo Buddsoddi ac enillion wedi eu hadnabod ar asedau rhodd sydd heb eu treulio eto gan yr Awdurdod.

Mae'r Cyfrif hefyd yn cynnwys enillion ailbrisió wedi cronni ar Eiddo, Offer a Chyfarpar cyn 1 Ebrill 2007, y dyddiad y crëwyd y Reserf Ailbrisió i gofnodi enillion o'r fath.

NODYN 23 – RESERFAU NA ELLIR EU DEFNYDDIO (parhad)

Mae Nodyn 9 yn dangos manylion yr holl drafodion o fewn y Cyfrif, ond am y rhai sydd yn cael eu cynnwys yn y Reserf Ail-brisio.

2020/21 £'000		2021/22 £'000
197,617	Balans 1 Ebrill	206,658
	<u>Gwrthdroi eitemau sydd yn berthnasol i wariant cyfalaf sydd wedi eu debydu neu gredydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:</u>	
(20,361)	Dibrisiant ac amhariad asedau anghyfredol	(19,521)
(5,069)	Gwariant Refeniw wedi ei ariannu o Gyfalaf drwy Statud	(7,055)
(70)	Addasiad i falansau asedau anghyfredol wrth werthu	(563)
1,730	Trosglwyddo o'r Reserf Ailbrisio Cyfalaf	2,181
	<u>Ariannu Cyfalaf a gyfeiriwyd yn y flwyddyn:</u>	
43	Derbyniadau Cyfalaf	78
23,937	Grantiau a Chyfraniadau a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr i ariannu cyfalaf	34,626
5,426	Darpariaeth refeniw ar gyfer cyllido buddsoddiad cyfalaf gyda chefnogaeth	5,387
1,232	Gwariant Cyfalaf wedi ei gyfeirio yn y flwyddyn i'r Gronfa Gyffredinol	0
2,173	Derbyniadau cyfalaf a neilltuwyd / Darpariaeth refeniw ar gyfer cyllido buddsoddiad cyfalaf heb gefnogaeth	2,141
206,658	Balans 31 Mawrth	223,932

23.3 Reserf Ailbrisio Offerynnau Ariannol

Mae'r Reserf Ailbrisio Offerynnau Ariannol yn cynnwys enillion a wnaed gan y Cyngor yn deillio o gynnydd yng ngwerth ei buddsoddiadau gaiff ei mesur ar werth teg drwy incwm cynhwysfawr arall. Gostyngir y balans pan mae buddsoddiadau gydag elw cronodig yn cael eu:

- Ailbrisio i lawr neu eu hamharu a'r elw'n cael ei golli.
- Gwerthu a'r elw yn cael ei wireddu

2020/21 £'000		2021/22 £'000
(1,740)	Balans 1 Ebrill	(1,085)
655	Addasiadau Gwerth Teg	930
0	Ailbrisio buddsoddiadau nad ydynt wedi eu cynnwys yn y Gweddill/Diffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau i lawr	0
(1,085)	Balans 31 Mawrth	(155)

23.4 Cyfrif Addasiadau Offerynnau Ariannol

Mae'r Cyfrif Addasiadau Offerynnau Ariannol ar ddiwedd y flwyddyn ariannol yn cynrychioli'r swm y dylai fod wedi'i godi ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn unol ag arferion cyfrifo cywir o dan y Côt Ymarfer, ond y mae Darpariaethau Statudol yn caniatáu neu'n gorfodi iddynt gael eu gohirio dros flynyddoedd dilynol.

Mae'n ofynnol i bob premiwm a disgownt o ganlyniad i ddiddymu benthyciadau ymlaen gael eu codi'n llawn ar Incwm a Gwariant. Lle bo'r trafodion yn cwrdd â'r diffiniad o gyfaddasiad mae unrhyw breimiwm neu ddisgownt yn cael ei ychwanegu at werth cario'r benthyciad, ac yn cael ei amorteiddio i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr dros oes y benthyciad newydd. Mae cyfaddasiad yn digwydd pan nad yw telerau'r ddyled newydd yn "sylweddol wahanol" i rai'r hen ddyled.

NODYN 23 – RESERFAU NA ELLIR EU DEFNYDDIO (parhad)

Gall premiymau sydd wedi'u hamorteiddio o dan ddarpariaethau statudol gael eu codi ar y Gronfa Gyffredinol, naill ai dros weddill oes y benthyciad gwreiddiol neu dros oes y benthyciad newydd, p'run bynnag yw'r cyfnod hwyaf. Rhaid i ddisgownt gael ei gredu i'r Gronfa Gyffredinol naill ai dros 10 mlynedd neu dros oes y benthyciad gwreiddiol, p'run bynnag yw'r cyfnod byrraf.

Mae'r trafodion a adlewyrchir yn yr Cyfrif Addasiadau Offerynnau Ariannol fel a ganlyn:

2020/21 £'000	2021/22 £'000
(637) Balans 1 Ebrill	(551)
Cyfran o breimiymau sy'n berthnasol i flynyddoedd blaenorol sydd yn	
61 gymwysiedig ym malansau'r Gronfa Gyffredinol yn unol â gofynion statudol	61
25 Credyd gohiriedig am dderbyniad taliadau sy'n ddyledus gan bobl mewn gofal	(39)
(551) Balans 31 Mawrth	(529)

23.5 Reserf Pensiynau

Mae'r Reserf Pensiynau yn amsugno'r gwahaniaethau amser sydd yn deillio o wahanol drefniadau cyfrifo ariannu buddion ymddeol yn unol â darpariaethau statudol. Mae'r Cyngor yn cyfrifo buddion ymddeol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel mae'r buddion yn cronni blynyddoedd o wasanaeth, gyda'r ymrwymiad yn cael ei ddiweddarau i adlewyrchu chwyddiant, newid tybiaethau ac enillion buddsoddiadau gan unrhyw adnoddau sydd wedi ei neilltuo i gwrdd â'r gost. Fodd bynnag, mae anghenion statudol yn gofyn i fuddion enillwyd cael eu hariannu fel y mae'r Cyngor yn cyfrannu dros y gweithwyr i'r gronfa bensiwn neu fel mae'n talu'r pensiynau hynny mae'n uniongyrchol gyfrifol amdanynt. Mae balans debyd y Reserf Pensiynau felly yn dangos diffyg sylweddol yn y buddion enillwyd gan gyn-weithwyr a gweithwyr presennol a'r adnoddau mae'r Cyngor wedi neilltuo i'w cyfarfod. Mae'r trefniadau statudol yn sicrhau bydd arian wedi ei neilltuo erbyn bydd y buddion angen eu talu.

2020/21 Gwynedd £000		2021/22 Gwynedd £000	BUEGC* £000	Cyfanswm £000
(244,644)	Balans 1 Ebrill	(363,852)	(111)	(363,963)
(100,979)	Ailfesuriad o'r (ymrwymadau) / asedau buddion pensiwn diffiniedig net	165,438	25	165,463
(41,362)	Gwrthdroi eitemau yn ymwneud â budd-dal ymddeol sydd wedi eu debydu neu gredu i'r Gwarged neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(68,507)	(52)	(68,559)
23,133	Cyfraniadau pensiwn y cyflogwr a thaliadau uniongyrchol i bensiwnwyr sy'n daladwy yn y flwyddyn	24,874	20	24,894
(363,852)	Balans 31 Mawrth	(242,047)	(118)	(242,165)

* Mae cyfran Cyngor Gwynedd o 12.5% o reserf pensiynau y BUEGC wedi gynnwys yn y cyfrifon.

NODYN 23 – RESERFAU NA ELLIR EU DEFNYDDIO (parhad)

23.6 Cyfrif Absenoldebau Cronedig

Mae'r Cyfrif Absenoldebau Cronedig yn amsugno'r gwahaniaethau fyddai fel arall yn ymddangos ar Falans y Gronfa Gyffredinol trwy gronni absenoldebau cyfadfer enilledig ond heb eu cymryd yn y flwyddyn, e.e. hawl gwyliau blynyddol a ddygir ymlaen ar 31 Mawrth. Mae trefniadau statudol yn ei gwneud yn ofynnol i'r effaith ar Falans y Gronfa Gyffredinol gael ei niwtraleiddio gan drosglwyddiadau i neu o'r Cyfrif.

2020/21 £'000		2021/22 £'000
(4,469)	Balans 1 Ebrill	(4,244)
225	Gwahaniaeth rhwng taliadau swyddogion sydd wedi eu cynnwys yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar sail croniadau a'r taliadau swyddogion yn y flwyddyn yn unol â gofynion statudol	(561)*
(4,244)	Balans 31 Mawrth	(4,805)

* £5k yn berthnasol i cyfran Gwynedd o'r BUEGC.

NODYN 24a – DATGANIAD LLIF ARIAN – ADDASIADAU I'R GWARGED NEU DDIFFYG NET AR DDARPARU GWASANAETHAU AM SYMUDIADAU ANARIANNOL

Wedi ailddatgan 2020/21 £'000		2021/22 £'000
(16,411)	Dibrisiant	(17,376)
(3,950)	Amhariad ac ailbrizio i lawr	(2,147)
(36,169)	(Cynnydd)/Gostyngiad mewn Credydwyr	(7,678)
7,819	Cynnydd/(Gostyngiad) mewn Dyledwyr	22,822
581	Cynnydd/(Gostyngiad) mewn Stoc	344
(18,228)	Ymrwymiad pensiwn	(43,664)
(70)	Gwerth i'w gario ar asedau anghyfredol sydd wedi eu gwerthu neu dad-gydnabod	(809)
(3,953)	Eitemau anariannol eraill sydd wedi eu cynnwys yn y gwarged neu ddiffyg net ar ddarparu gwasanaethau	(8,265)
(70,381)		(56,773)

NODYN 24b – DATGANIAD LLIF ARIAN – ADDASU AM EITEMAU CYNWYSEDIG YN Y GWARGED NEU DDIFFYG NET AR DDARPARU GWASANAETHAU SYDD YN WEITHGAREDDAU BUDDSODDI NEU ARIANNU

2020/21 £'000		2021/22 £'000
222	Derbyniad o werthiant eiddo, offer a chyfarpar, eiddo buddsoddi ac asedau anniriaethol	307
222		307

NODYN 24c – DATGANIAD LLIF ARIAN – GWEITHGAREDDAU GWEITHREDU

Mae'r llif arian o weithgareddau gweithredu yn cynnwys yr eitemau canlynol:

2020/21		2021/22
£'000		£'000
(417)	Difidendau a Llog a dderbyniwyd	(556)
5,990	Llog a dalwyd	5,794

NODYN 25 – DATGANIAD LLIF ARIAN – GWEITHGAREDDAU BUDDSODDI

2020/21		2021/22
£'000		£'000
23,861	Prynu eiddo, offer a chyfarpar, eiddo buddsoddi ac asedau anniriaethol	31,055
580,534	Prynu buddsoddiadau tymor byr a thymor hir	675,525
5,498	Taliadau eraill am weithgareddau buddsoddi	6,673
(205)	Derbyniadau o werthu eiddo, offer a chyfarpar, eiddo buddsoddi ac asedau anniriaethol	(285)
(557,534)	Derbyniadau o fuddsoddiadau tymor byr a thymor hir	(631,525)
52,154	Llif arian net o weithgareddau buddsoddi	81,443

NODYN 26a – DATGANIAD LLIF ARIAN – GWEITHGAREDDAU ARIANNU

2020/21		2021/22
£'000		£'000
160	Taliadau ariannol i leihau'r ymrwymiad sy'n ddyledus yn ymwneud â Phrydlesau Cyllidol	170
15,258	Ad-daliadau benthyciadau tymor byr a thymor hir	6,338
15,418	Llif arian net o weithgareddau ariannu	6,508

NODYN 26b – DATGANIAD LLIF ARIAN – CYSONIAD YMRWYMIADAU YN DEILLIO O WEITHGAREDDAU CYLLIDO

	31 Mawrth 2021	Ariannu llif arian	Eitemau anariannol	31 Mawrth 2022
	£'000	£'000	£'000	£'000
Benthyciadau tymor hir	(103,110)	1,303	0	(101,807)
Benthyciadau tymor byr	(7,090)	5,035	0	(2,055)
Ymrwymadau MCP ar y fantolen	(1,540)	170	0	(1,370)
Cyfanswm ymrwymadau yn deillio o weithgareddau cyllido	(111,740)	6,508	0	(105,232)

NODYN 27 – DADANSODDIAD NATUR GWARIANT AC INCWM

Mae gwariant ac incwm y Cyngor wedi ei ddadansoddi fel a ganlyn:

2020/21		2021/22
£'000	<u>Gwariant / Incwm</u>	£'000
	Gwariant	
188,147	Gwariant buddion gweithwyr	238,357
197,632	Gwariant arall Gwasanaethau	199,995
678	Ad-daliadau cefnogaeth ganolog	479
25,457	Dibrisiant, amorteiddiad, amhariad	26,620
12,270	Taliadau llog	13,679
25,037	Praeseptau a Lefiau	26,175
0	Colledion ar waredu asedau	503
449,221	Cyfanswm Gwariant	505,808
	Incwm	
(52,207)	Ffioedd ac incwm arall gwasanaethau	(59,229)
(428)	Incwm llog a buddsoddi	(556)
(133,088)	Incwm o'r dreth cyngor a trethi annomestig	(143,406)
(282,631)	Grantiau a chyfraniadau llywodraeth	(307,936)
(152)	(Enillion) ar waredu asedau	0
(468,506)	Cyfanswm Incwm	(511,127)
(19,285)	(Gweddill) / Diffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau	(5,319)

NODYN 28 – GWASANAETHAU ASIANTAETH

Mae'r Cyngor yn gweithredu fel asiant i sawl cynllun ar ran Llywodraeth Cymru:

- Troi Tai'n Gartrefi – balans cau £300k (£300k yn 2020/21).
- Troi Tai'n Gartrefi 2 – balans cau £465k (£465k yn 2020/21).
- Benthyciadau i Wireddu Gwelliannau – balans cau £315k (£315k yn 2020/21).
- Cronfa Cefnogi Canol Tref Caernarfon – balans cau £310k (£227k yn 2020/21).
- Cronfa Canol Tref Caernarfon a Bangor – balans cau £638k (£789k yn 2020/21).
- Cronfa Canol Tref Bangor a Bethesda – balans cau £494k (£488k yn 2020/21).
- Cynllun Trawsnewid Trefi – cynllun newydd yn 2021/22; balans cau £466k.
- Cronfa Adfywio Trefi Gwynedd – balans cau £483k (£500k yn 2020/21).

Mae'r Cyngor yn gweinyddu dau prif grant addysg ar ran Llywodraeth Cymru. Mae'r gwaith yn cynnwys derbyn y grantiau gan eu dosbarthu i Awdurdodau Lleol gogledd Cymru a GwE. Roedd cyfanswm y grant a dderbyniwyd ar gyfer 2021/22 fel â ganlyn:

- Grant Gwella Ysgolion Consortia Rhanbarthol - £42.3m (£33.4m yn 2020/21)
- Grant Datblygu Disgyblion - £22m (£20.1m yn 2020/21)

Mae'r Cyngor hefyd yn gweinyddu Asiantaeth Cefnffyrdd Gogledd a Chanolbarth Cymru ar ran Llywodraeth Cymru. Y prif weithgaredd yw cynnal a rheoli'r rhwydwaith cefnffyrdd yn ardal Partneriaeth Cyngorau Gogledd a Chanolbarth Cymru sy'n ymestyn i 1,080 cilomedr. Cyfanswm y trafodion incwm a gafodd eu hadennill yn ystod 2021/22 oedd £87.2m (£91.4m yn 2020/21).

NODYN 28 – GWASANAETHAU ASIANTAETH (parhad)

Oherwydd ardrawiad pandemig Covid-19 mae yna nifer o grantiau a chefnogaeth ariannol lle mae Llywodraeth Cymru wedi gofyn i awdurdodau lleol eu gweinyddu ar eu rhan eleni, felly Cyngor Gwynedd wedi gweithredu fel asiant ar ran Llywodraeth Cymru, gan gynnwys:

- Grantiau Busnes - taliadau o £4.1m wedi ei wneud gan y Cyngor; (£5.8m) yn ddyledus i Lywodraeth Cymru.
- Grant Gostyngiad Cyfradd Trethi Annomestig Cenedlaethol - taliadau o £16m wedi ei wneud gan y Cyngor; (£3.3m) yn ddyledus i Lywodraeth Cymru.
- Bonws o £750 i weithwyr gofal cymdeithasol - taliadau o £3.5m wedi ei wneud gan y Cyngor; (£12k) yn ddyledus i Lywodraeth Cymru.
- Grantiau Gweithwyr Llawrydd diwylliannol - taliadau o £75k wedi ei wneud gan y Cyngor.
- Taliadau hunan-ynysu - taliadau o £1.9m wedi ei wneud gan y Cyngor; £327k yn ddyledus gan Lywodraeth Cymru.
- Ychwanegiad Tâl Salwch Statudol - taliadau o £192k wedi ei wneud gan y Cyngor.
- Llifogydd - taliadau o £3k wedi eu gwneud gan y Cyngor.
- Taliad Tanwydd Gaeaf – taliadau o £1m wedi ei wneud gan y Cyngor; £51k yn ddyledus gan Lywodraeth Cymru.
- Taliadau Cymorth Costau Byw £150 – dim taliadau yn 2021/22; £6m yn ddyledus gan Lywodraeth Cymru; (£6m) yn ddyledus i aelwydydd yn 2022/23.

NODYN 29 – LWFANSAU AELODAU

Talwyd y lwfansau a threuliau canlynol i aelodau'r Cyngor yn ystod y flwyddyn:

2020/21		2021/22
£'000		£'000
1,332	Lwfansau	1,350
0	Treuliau	2
1,332		1,352

NODYN 30 – TALIADAU I SWYDDOGION

30a. Mae Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2014 (fel y'i diwygiwyd) yn gosod dyletswydd ar y Cyngor i ddatgan y wybodaeth ganlynol ar gyfer rhai sydd wedi eu dynodi fel Uwch Swyddogion, sy'n derbyn cyflog rhwng £60,000 a £150,000. Yn unol â'r gofynion diffiniedig, cynhwysir isod y cyflog pensiwn, cyfraniadau pensiwn y cyflogwr a chostau eraill y cyflogwr (sydd yn cynnwys buddion diswyddo), ond ni chynhwysir cyfraniadau yswiriant gwladol y cyflogwr.

2020/21			Uwch Swyddogion	2021/22		
Cyflogau	Cyfraniadau Pensiwn Cyflogwr	Cyfanswm		Cyflogau	Cyfraniadau Pensiwn Cyflogwr	Cyfanswm
£	£	£		£	£	£
118,063	24,085	142,148	Prif Weithredwr ¹	33,389	0	33,389
-	-	-	Prif Weithredwr ²	99,317	20,225	119,542
98,954	20,187	119,141	Cyfarwyddwr Corfforaethol	100,438	20,489	120,927
87,957	17,943	105,900	Pennaeth Addysg	89,276	18,212	107,488
83,993	17,135	101,128	Pennaeth Cyllid ³	71,015	13,472	84,487
-	-	-	Pennaeth Cyllid ⁴	20,004	4,081	24,085
78,981	16,112	95,093	Pennaeth Prifffyrdd a Bwrdeistrefol	79,717	16,240	95,957
82,966	15,944	98,910	Pennaeth Oedolion, Iechyd a Llesiant	83,114	16,183	99,297
78,156	15,944	94,100	Pennaeth Economi a Chymuned	79,328	16,183	95,511
78,156	14,979	93,135	Pennaeth Plant a Theuluoedd	80,063	15,227	95,290
78,156	15,944	94,100	Pennaeth Amgylchedd	79,328	16,183	95,511
78,156	15,944	94,100	Pennaeth Cefnogaeth Gorfforaethol	79,328	16,183	95,511
72,295	14,748	87,043	Pennaeth Tai ac Eiddo ⁵	7,984	1,664	9,648
-	-	-	Pennaeth Tai ac Eiddo ⁶	46,861	9,560	56,421
66,021	13,468	79,489	Pennaeth Ymgynghoriaeth Gwynedd	67,011	13,670	80,681
62,553	12,761	75,314	Pennaeth Gwasanaeth Cyfreithiol ⁷	71,176	14,520	85,696

1. Nid yw'r ffigurau yn cynnwys unrhyw daliad i'r Prif Weithredwr yn ei rôl fel Swyddog Canlyniadau. Talwyd £2,033 yn 2021/22, ar sail y raddfa a ddiffinir gan y cyrff etholiadol perthnasol. Deilydd yn y swydd hyd at 31 Mai 2021.
2. Deilydd yn y swydd ers 10 Mai 2021.
3. Deilydd yn y swydd hyd at 31 Rhagfyr 2021.
4. Deilydd yn y swydd ers 1 Ionawr 2022.
5. Deilydd yn y swydd hyd at 9 Mai 2021.
6. Deilydd yn y swydd ers 2 Awst 2021.
7. Nid yw'r ffigurau yn cynnwys unrhyw daliad i Pennaeth Gwasanaeth Cyfreithiol yn ei rôl fel Swyddog Canlyniadau. Talwyd £5,366 yn 2021/22, ar sail y raddfa a ddiffinir gan y cyrff etholiadol perthnasol.

NODYN 30 – TALIADAU I SWYDDOGION (parhad)

30b. Mae'r Rheoliadau Cyfrifo ac Archwilio (Cymru) (Diwygio) 2018 yn gofyn i'r Cyngor gyfrifo cymhareb tâl. Cymhareb tâl y Prif Weithredwr i'r tâl canolrif o holl weithwyr yr Awdurdod ar gyfer 2021/22 yw 5.66:1 (6.11:1 yn 2020/21).

30c. Talwyd y symiau canlynol i weithwyr eraill y Cyngor a dderbyniodd mwy na £60,000 o dâl am y flwyddyn (ac eithrio cyfraniadau pensiwn ac yswiriant gwladol y cyflogwr) ond sydd yn cynnwys costau diswyddo a dalwyd mewn dau achos yn 2021/22 a dau achos yn 2020/21. Ni fyddai'r swyddi yma'n ymddangos isod heblaw'r costau diswyddo a dalwyd yn y flwyddyn unigol.

Nifer gweithwyr eraill a dderbyniodd mwy na £60,000 sydd yn cynnwys cyflogau a chostau diswyddo:						
Nifer yn 2020/21				Nifer yn 2021/22		
Ysgolion	Eraill	Cyfanswm		Ysgolion	Eraill	Cyfanswm
21	10	31	£60,000 - 64,999	31	9	40
12	0	12	£65,000 - 69,999	15	4	19
1	0	1	£70,000 - 74,999	6	3	9
4	0	4	£75,000 - 79,999	3	1	4
3	0	3	£80,000 - 84,999	4	0	4
1	0	1	£85,000 - 89,999	0	0	0
0	0	0	£90,000 - 94,999	1	0	1
0	0	0	£95,000 - 99,999	0	0	0
1	0	1	£100,000 - 104,999	0	0	0
0	0	0	£105,000 - 109,999	0	0	0
0	0	0	£110,000 - 114,999	3	0	3

NODYN 31 – COSTAU ARCHWILIO ALLANOL

Mae'r Awdurdod wedi derbyn y costau isod ar gyfer archwilio allanol:

2020/21		2021/22
£'000		£'000
182	Ffioedd taladwy i archwilwyr apwyntiwyd gan Archwilydd Cyffredinol Cymru am wasanaethau archwilio allanol	189
99	Ffioedd taladwy i archwilwyr apwyntiwyd gan Archwilydd Cyffredinol Cymru mewn perthynas ag archwiliadau statudol	99
38	Ffioedd taladwy i archwilwyr apwyntiwyd gan Archwilydd Cyffredinol Cymru ar gyfer ardystio hawliadau a dychweliadau grant am y flwyddyn	47
319		335
(2)	Llai: Ffioedd taladwy i archwilwyr apwyntiwyd gan Archwilydd Cyffredinol Cymru mewn perthynas â Chyfrifon y Cyd-bwyllgorau a'r Harbyrau	(2)
(10)	Addasiad ffioedd archwiliadau blynyddoedd blaenorol	2
307	Ffioedd Net Cyngor Gwynedd	335

NODYN 32 – INCWM GRANT

Mae'r Cyngor wedi credydu'r grantiau, cyfraniadau a rhoddion canlynol i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:

	Nodyn	2020/21 £'000	2021/22 £'000
Wedi eu Credydu i Dreth ac Incwm Grant Amhenodol			
Grant Cynnal Refeniw (Grantiau'r Llywodraeth heb eu Clustnodi)	13	148,053	155,298
Grantiau a Chyfraniadau Refeniw gan y Llywodraeth - Eraill	13	1,211	916
Grantiau a Chyfraniadau Cyfalaf gan y Llywodraeth -			
Ysgolion 2 Iain Ganrif		4,565	4,455
Grant Cyfalaf Cyffredinol		4,063	7,300
Cronfa Trafnidiaeth Leol		2,014	8,256
Asedau gan Lywodraeth Cymru - Offer TG HwB i Ysgolion		1,527	491
Grant Adnewyddu Ffyrdd		1,323	1,320
Grant Rheoli Perygl Llifogydd ac Erydu Arfordirol		1,535	70
Grant Cronfa Datblygu Tir ac Adeiladau *		0	3,100
Arall *		5,409	6,527
	13	20,436	31,519
Grantiau a Chyfraniadau Cyfalaf arall	13	1,141	1,464
Cyfanswm		170,841	189,197
Grantiau a Chyfraniadau wedi eu Credydu i Wasanaethau			
Llywodraeth Cymru -			
Cronfa Caledi Covid-19		24,703	16,088
Grantiau Addysg Awdurdod Lleol *		520	8,515
Grantiau Gwellu ac Amddifadedd (Addysg)		7,365	8,493
Grant Cynnig Gofal Plant		6,179	6,754
Grant Cefnogi Tai		5,420	5,926
Grantiau Cyfalaf *		2,746	4,406
Grant Ôl 16 (Addysg)		3,598	4,210
Grant Plant a Chymunedau		3,567	4,207
Grant Pwysau Gweithlu a Chynaliadwyedd Gofal Cymdeithasol		1,562	3,864
Grant Cronfa Adfer Gofal Cymdeithasol		0	2,380
Grant Rheolaeth Gwastraff Cynaliadwy		1,398	1,516
Grant Tocynnau Teithio Rhad		1,403	1,434
Arall *		9,144	8,421
		67,605	76,214
Grantiau a Chyfraniadau gan Lywodraeth arall			
Adran Gwaith a Phensiynau		25,451	23,453
Arall *		21,086	21,418
		46,537	44,871
Grantiau a Chyfraniadau eraill		3,773	5,727
Cyfanswm		117,915	126,812

*Mae ffigyrau 2020/21 wedi eu hailddatgan i alluogi cymhariaeth gyda 2021/22

NODYN 32 – INCWM GRANT (parhad)

Mae'r Cyngor wedi derbyn nifer o grantiau, cyfraniadau a rhoddion sydd eto i'w hadnabod fel incwm gan fod amodau wedi eu glynu i'r grantiau sy'n golygu efallai y bydd rhaid dychwelyd yr arian neu'r eiddo i'r rhoddwr. Mae'r balansau ar ddiwedd y flwyddyn fel a ganlyn:

	31 Mawrth 2021 £'000	31 Mawrth 2022 £'000
Derbyniadau Grant Ymlaen Llaw		
<u>Tymor Hir</u>		
Grantiau a Chyfraniadau Cyfalaf		
Cyfraniadau Cyfalaf Priffyrdd a Bwrdeistrefol	935	790
Grantiau Amgylchedd (Cynllunio, Trafnidiaeth a Gwarchod y Cyhoedd)	689	775
Bargen Twf Gogledd Cymru	0	888
	1,624	2,453
Cyfanswm Tymor Hir	1,624	2,453
<u>Tymor Byr</u>		
Grantiau a Chyfraniadau Refeniw		
Grantiau Economi a Chymuned	830	2,530
Grantiau Amgylchedd (Cynllunio, Trafnidiaeth a Gwarchod y Cyhoedd)	72	37
Grantiau Oedolion, Iechyd a Llesiant*	469	930
Grantiau Tai*	297	244
Grantiau Addysg	1,296	1,147
Grantiau Cyllid	304	151
Grantiau Ymgynghoriaeth	453	276
Grantiau Plant a Chefnogi Teuluoedd	0	11
	3,721	5,326
Grantiau a Chyfraniadau Cyfalaf		
Bargen Twf Gogledd Cymru	2,000	3,625
Arall	864	1,589
	2,864	5,214
Cyfanswm Tymor Byr	6,585	10,540
Cyfanswm	8,209	12,993

* Mae ffigyrau 2020/21 wedi eu hailddatgan o'r pennawd Grantiau Oedolion, Iechyd a Llesiant i Grantiau Tai i alluogi cymhariaeth efo 2021/22.

NODYN 33 – PARTÏON CYSYLLTIEDIG

Mae'n ofynnol i'r Cyngor ddatgelu trafodaethau materol-berthnasol gyda phartïon cysylltiedig - cyrff neu unigolion sydd â'r potensial i reoli neu ddylanwadu'r Cyngor, neu i gael eu rheoli neu ddylanwadu gan y Cyngor. Mae datgelu'r trafodaethau hyn yn galluogi'r darllenyddwyr i asesu a oes cyfyngiad ar allu'r Cyngor i weithredu'n annibynnol, neu a yw'n medru cyfyngu ar allu parti arall i fargeinio'n rhydd gyda'r Awdurdod. I gydymffurfio efo'r gofynion, gwneir hyn drwy ofyn i'r Aelodau a'r Uwch Swyddogion gwblhau datganiad personol, fel a ddiffinnir yng Nghôd ymarfer CIPFA.

Llywodraeth Cymru a Chanolog

Mae gan Lywodraeth Cymru reolaeth effeithiol dros weithrediadau cyffredinol y Cyngor. Mae'n gyfrifol am ddarparu'r fframwaith statudol, mae'n darparu'r mwyafrif o'r ariannu drwy grantiau ac yn pennu termau nifer o'r trafodaethau sydd gan y Cyngor o fewn partïon eraill (e.e. treth y cyngor, budd-daliadau tai). Ceir dadansoddiad goddrychol o'r grantiau a dderbynnir gan Lywodraeth Cymru ac adrannau eraill y Llywodraeth yn Nodyn 27 sy'n dadansoddi natur gwariant ac incwm. Manylir y sefyllfa ar 31 Mawrth yn Nodyn 32.

Aelodau

Mae gan Aelodau'r Cyngor reolaeth uniongyrchol dros bolisiau ariannol a gweithredol y Cyngor. Ceir cyfanswm y lwfansau a dalwyd i aelodau yn ystod 2021/22 yn Nodyn 29.

Mae'r Cyngor yn penodi aelodau i rai cyrff elusennol neu wirfoddol neu maent wedi datgan cysylltiad â mudiadau, cyrff ac awdurdodau cyhoeddus. Mae dadansoddiad o'r taliadau a wnaed i'r cyrff yma yn ystod 2021/22 a'r balansau ar 31 Mawrth 2022 o dan y pennawd yma fel a ganlyn:

Taliadau a wnaethpwyd	Symiau sy'n ddyledus gan y Awdurdod	Symiau sy'n ddyledus i'r Awdurdod
£'000	£'000	£'000
20,949	1,677	(5,900)

Mae aelodau wedi datgan diddordeb neu berthynas (fel y diffinir) mewn cwmnïau neu fusnesau a all fod yn ymdrin â'r Cyngor. Mae dadansoddiad o'r taliadau a wnaed i'r cwmnïau yma yn ystod 2021/22 a'r balansau ar 31 Mawrth 2022 o dan y pennawd yma fel a ganlyn:

Taliadau a wnaethpwyd	Symiau sy'n ddyledus gan y Awdurdod	Symiau sy'n ddyledus i'r Awdurdod
£'000	£'000	£'000
4,113	113	(258)

Swyddogion

Mae Uwch Swyddogion (fel y diffinir) wedi datgan fel sydd yn ofynnol a phriodol, ddiddordeb neu berthynas (fel a ddiffinir) mewn cwmnïau, cyrff gwirfoddol, elusennol neu gyhoeddus sydd yn derbyn taliadau gan y Cyngor. Mae dadansoddiad o'r taliadau a wnaed i'r cyrff yma yn ystod 2021/22 a'r balansau ar 31 Mawrth 2022 o dan y pennawd yma fel a ganlyn:

Taliadau a wnaethpwyd	Symiau sy'n ddyledus gan y Awdurdod	Symiau sy'n ddyledus i'r Awdurdod
£'000	£'000	£'000
18,067	323	(360)

Cyrff Cyhoeddus Eraill

Mae'r Cyngor yn gweinyddu'r Gronfa Bensiwn. Ceir manylion o'r trafodaethau gyda'r Gronfa Bensiwn yn Nodyn 38.

Mae gan yr Awdurdod drefniant cyllideb gyfun gyda holl awdurdodau lleol Gogledd Cymru a Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr, yn cael ei letya gan Gyngor Sir Ddinbych ar gyfer swyddogaethau llety cartrefi gofal i bobl hŷn. Mae'r trafodion a'r balansau perthnasol yn cael eu manylu yn Nodyn 42 o'r cyfrifon.

NODYN 33 – PARTÏON CYSYLLTIEDIG (parhad)

Cydbwyllgor Addysg Cymru (CBAC)

Taliadau a wnaethpwyd	Symiau sy'n ddyledus gan y Awdurdod	Symiau sy'n ddyledus i'r Awdurdod
£'000	£'000	£'000
389	0	0

Endidau a Reolir neu Ddylanwadir yn Sylweddol arnynt gan yr Awdurdod

Sefydlwyd Cwmni Cynnal Cyf. gan Gyngor Gwynedd a Chyngor Sir Ynys Môn ym 1996, ac yna fe'i cofrestrwyd fel elusen ym 1997. Roedd yn darparu gwasanaethau cefnogi addysg dan gytundeb i ysgolion ac i awdurdodau addysg leol yn ogystal â gwasanaethau arolygu ysgolion i Estyn. Roedd y cwmni yn gyfyngedig dan warant ac fe gyfyngir ymrwymiad y Cyngor i £1. Dim ond tuag at hyrwyddo ei amcanion gellid defnyddio incwm y cwmni. Rhoddodd y Cwmni'r gorau i fasnachu ar 31 Mawrth 2022 gyda'i weithgareddau'n cael eu trosglwyddo i'w aelodau, Cyngor Gwynedd a Chyngor Sir Ynys Môn. Wrth ddirwyn y cwmni i ben ac ar ôl talu'r holl ddyledion a'r ymrwymadau, ni chaniateir i unrhyw asedau sy'n weddill gael eu trosglwyddo i aelodau'r cwmni; ond sydd i'w roi neu ei drosglwyddo i sefydliad elusennol arall fel y'i pennir gan Bwyllgor Rheoli'r Cwmni, sydd ag amcanion tebyg i rai'r cwmni, ac a fydd yn gwahardd dosbarthu ei asedau ymhlith ei aelodau. Bydd hon yn broses hir, ac yn ofynnol i aelodau Cynnal ymgymryd â phroses ddiddymu wirfoddol cyn mynd drwy'r broses gyfreithiol o drosglwyddo i'r sefydliad elusennol newydd, a bydd angen cymeradwyaeth y Comisiwn Elusennau. Mae'r taliadau i Gwmni Cynnal ar gyfer gwasanaethau i ysgolion yn ystod 2021/22 a'r balansau ar 31 Mawrth 2022 fel a ganlyn:

Taliadau a wnaethpwyd	Symiau sy'n ddyledus gan y Awdurdod	Symiau sy'n ddyledus i'r Awdurdod
£'000	£'000	£'000
873	1	0

Is-Gwmni

Sefydlwyd Cwmni Byw'n Iach Cyf ar y 27 Fehefin 2018 i ddarparu gwasanaeth hamdden i trigolion Gwynedd. Mae'r cwmni wedi ei gyfyngu dan warant, gyda Cyngor Gwynedd yn unig berchennog ac fe gyfyngir ymrwymiad y Cyngor i £1. Trosglwyddwyd cyfrifoldebau rheoli i'r cwmni Hamdden ar y 1af o Ebrill 2019 gyda chontract gwasanaeth ar waith sy'n nodi'r union wasanaethau a chanlyniadau y mae'n ofynnol i'r cwmni eu cyflawni am eu ffi. Mae'r Bwrdd Cyfarwyddwyr yn cynnwys 7 cyfarwyddwr sy'n aelodau etholedig Cyngor Gwynedd. Gellir cael copïau o'r datganiadau ariannol wedi eu archwilio am y flwyddyn ariannol 2021/22 ar wefan Byw'n Iach. Mae'r taliadau i Gwmni Byw'n Iach Cyf ar gyfer gwasanaethau Hamdden yn ystod 2021/22 a'r balansau ar 31 Mawrth 2022 fel a ganlyn:

Taliadau a wnaethpwyd	Symiau sy'n ddyledus gan y Awdurdod	Symiau sy'n ddyledus i'r Awdurdod
£'000	£'000	£'000
1,411	146	(516)

NODYN 34 – GWARIANT CYFALAF AC ARIANNU CYFALAF

Dengys y tabl isod gyfanswm gwariant cyfalaf am y flwyddyn (yn cynnwys gwerth yr asedau hynny gaffaelwyd drwy brydlesi cyllidol), ynghyd â'r adnoddau a ddefnyddiwyd i'w ariannu. Os yw'n fwriad ariannu gwariant cyfalaf yn y dyfodol drwy godi tâl yn refeniw fel defnyddir asedau gan y Cyngor, yna byddai hyn yn arwain at gynnydd yn y Gofyn Cyllido Cyfalaf (GCC), mesurydd gwariant cyfalaf hanesyddol y Cyngor sydd heb ei ariannu eto. Dadansoddir y GCC yn yr ail ran o'r nodyn hwn.

31 Mawrth		31 Mawrth
2021		2022
£'000		£'000
496,272	Asedau Anghyfredol ac Asedau ar gael i'w gwerthu	534,325
(115,595)	Reserf Ailbrisio	(141,054)
(206,658)	Cyfrif Addasiadau Cyfalaf	(223,932)
174,019	Gofyn Cyllido Cyfalaf	169,339

Mae'r symudiadau am y flwyddyn yn cael eu hegluro fel a ganlyn:

2020/21		2021/22
£'000		£'000
176,807	Gofyn Cyllido Cyfalaf I Ebrill	174,019
11,375	Tir ac Adeiladau	10,651
8,289	Is adeiladwaith	12,144
5,281	Cerbydau, Offer a Chyfarpar	7,676
9	Asedau Gweddilliol	28
5,069	Wedi'w ariannu o gyfalaf drwy statud	7,055
(43)	Derbyniadau Cyfalaf a ddefnyddiwyd	(79)
(23,937)	Grantiau Llywodraeth a chyfraniadau eraill	(34,626)
(1,232)	Gwariant cyfalaf yn erbyn refeniw	0
(5,426)	Darpariaeth refeniw ar gyfer cyllido buddsoddiad cyfalaf gyda chefnogaeth Symiau gwirfoddol ychwanegol a neilltuwyd:	(5,387)
(2,173)	Derbyniadau cyfalaf a neilltuwyd / Darpariaeth refeniw ar gyfer cyllido buddsoddiad cyfalaf heb gefnogaeth	(2,142)
174,019	Gofyn Cyllido Cyfalaf 31 Mawrth	169,339

NODYN 35 – PRYDLESAU

Yr Awdurdod fel Prydlesai

Prydlesau Cyllidol

Mae gan y Cyngor eiddo drwy brydlesau cyllidol sydd yn cael eu dangos fel Eiddo, Offer a Chyfarpar ar y Fantolen. Cynhwysir yma Drefniant Consesiwn Gwasanaeth GwyriAD (Nodyn 41) gyda'r gwerth net canlynol:

31 Mawrth 2021 £'000	Eiddo, Offer a Chyfarpar	31 Mawrth 2022 £'000
2,664		2,300
2,664		2,300

Mae'r Cyngor wedi ymrwymo i dalu isafswm ar y prydlesau hyn sy'n cynnwys setliad o'r ymrwymiad tymor hir am y budd yn yr eiddo gaffaelwyd gan y Cyngor a chostau cyllido a fydd yn daladwy gan y Cyngor yn y dyfodol tra mae'r ymrwymiad yn parhau'n ddyledus. Mae'r lleiafswm taliadau prydles fel a ganlyn:

31 Mawrth 2021 £'000		31 Mawrth 2022 £'000
Ymrwymadau Prydles Gyllidol		
(gwerth presennol net o'r lleiafswm taliadau prydles):		
170	cyfredol	181
1,370	ddim yn gyfredol	1,189
1,540	Lleiafswm taliadau prydles	1,370

Mae'r gweddill o'r ased a ddangosir uchod wedi ei gyllido drwy gredyd gohiriedig (gweler Nodyn 41).

Mae'r lleiafswm taliadau prydles yn daladwy dros y cyfnodau canlynol:

	Lleiafswm Taliadau Prydles		Ymrwymadau Prydlesau Cyllidol	
	31 Mawrth 2021 £'000	31 Mawrth 2022 £'000	31 Mawrth 2021 £'000	31 Mawrth 2022 £'000
	Dim mwy na blwyddyn	170	181	170
Mwy na blwyddyn ond dim mwy na pum mlynedd	792	841	792	841
Mwy na pum mlynedd	578	348	578	348
	1,540	1,370	1,540	1,370

Yn 2021/22, gwnaethpwyd lleiafswm taliadau prydles o £170,164 (£160,282 yn 2020/21) gan yr Awdurdod mewn perthynas â'r asedau hynny a ddelir fel prydlesau cyllidol.

NODYN 35 – PRYDLESAU (parhad)

Prydlesau Gweithredol

	31 Mawrth 2021 £'000	31 Mawrth 2022 £'000
Dim mwy na blwyddyn	475	431
Mwy na blwyddyn ond dim mwy na pum mlynedd	242	177
Mwy na pum mlynedd	212	175
	929	783

Y gwariant a godwyd ar y gwasanaethau o fewn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn ystod y flwyddyn mewn cysylltiad â'r prydlesau yma oedd:

	2020/21 £'000	2021/22 £'000
Lleiafswm taliadau prydles	556	625
	556	625

Yr Awdurdod fel Prydleswr

Prydlesau Cyllidol

Mae'r Cyngor wedi prydlesu eiddo ar brydles gyllidol, gan gynnwys:

- Yr Academi Hwyllo ym Mhwillheli,
- Canolfan Awyr Agored Rhyd Ddu

Mae'r prydlesau yma ar sail rhent enwol ac am gyfnod sydd yn cyfateb i fywyd economaidd yr asedau. Nid oes premiwm wedi ei dderbyn ar gyfer y prydlesau yma.

Prydlesau Gweithredol

Mae'r Cyngor yn prydlesu eiddo o dan brydlesau gweithredol i'r dibenion canlynol:

- i ddarparu gwasanaethau yn y gymuned, megis cyfleusterau chwaraeon, gwasanaethau twristiaeth a chanolfannau cymuned
- i bwrpas datblygiad economaidd i ddarparu adeiladau addas a fforddiadwy i fusnesau lleol.

Y lleiafswm taliadau prydles derbyniadwy na ellir eu canslo yn y dyfodol yw:

	31 Mawrth 2021 £'000	31 Mawrth 2022 £'000
Dim mwy na blwyddyn	390	313
Mwy na blwyddyn ond dim mwy na pum mlynedd	843	571
Mwy na pum mlynedd	3,223	2,776
	4,456	3,660

Nid yw'r lleiafswm taliadau derbyniadwy yn cynnwys rhent sydd yn amodol ar ddigwyddiad gymryd lle ar ôl i'r brydles ddechrau, er enghraifft, addasiadau yn dilyn adolygiad rhent. Yn 2021/22 £1,039,632 oedd y lleiafswm taliadau prydles derbyniwyd gan y Cyngor (£1,198,984 yn 2020/21).

NODYN 36 – PECYNNAU TERFYNU GWAITH

Mae'r nifer o becynnau terfynu gwaith sydd yn cynnwys cyfanswm y gost fesul band, a chyfanswm cost y diswyddiadau gorfodol ac eraill wedi eu cynnwys yn y tabl isod. Mae'r gost yn y tabl isod yn adlewyrchu cost y pecynnau perthnasol i'r cyflogwr, yn hytrach na gwir werth y taliadau i'r unigolion. Yn unol â'r gofynion fe gynhwysir yr ymrwymadau perthnasol i'r Cyngor fel a wybyddir ar 31 o Fawrth 2022. Cynhwysir isod y costau gros perthnasol ond nid unrhyw arbedion cyllidol i'r Cyngor, ble'n briodol.

Band cost y pecynnau terfynu gwaith (yn cynnwys taliadau arbennig)	Nifer diswyddiadau gorfodol		Nifer yr ymadawiadau cytunedig eraill		Cyfanswm nifer y pecynnau terfynu gwaith fesul band cost		Cyfanswm cost y pecynnau terfyn gwaith ym mhob band	
	2020/21	2021/22	2020/21	2021/22	2020/21	2021/22	2020/21 £'000	2021/22 £'000
£								
0 - 20,000	31	13	18	3	49	16	259	133
20,001 - 40,000	2	0	3	0	5	0	139	0
40,001 - 60,000	0	1	1	1	1	2	42	107
60,001 - 80,000	1	0	2	0	3	0	201	0
Addasiad i amcangyfrif y flwyddyn flaenorol							(2)	17
Cyfanswm	34	14	24	4	58	18	639	257

NODYN 37 - CYNLLUNIAU PENSIWN A GYFRIFIR AMDANYNT FEL CYNLLUNIAU CYFRANIADAU DIFFINIEDIG

Mae athrawon sy'n cael eu cyflogi gan yr Awdurdod yn aelodau o'r Cynllun Pensiwn Athrawon, sy'n cael ei weinyddu gan yr Adran dros Addysg y Llywodraeth. Mae'r cynllun yn rhoi buddion penodol i Athrawon ar eu hymddeoliad, ac mae'r Awdurdod yn cyfrannu tuag at y gost drwy dalu cyfraniadau sy'n seiliedig ar dâl pensiynadwy aelodau.

Yn dechnegol, cynllun buddiannau diffiniedig yw'r cynllun. Er hynny, mae'r cynllun heb ei ariannu ac mae'r Adran dros Addysg yn defnyddio cronfa ddamcaniaethol er mwyn cyfrifo cyfradd cyfraniad cyflogwyr i'w talu gan awdurdodau lleol. Nid yw'r Awdurdod yn gallu adnabod ei ran o'r sefyllfa ariannol waelodol a pherfformiad y cynllun gyda digon o ddibynadwyedd at ddibenion cyfrifo. At ddiben y Datganiad o'r Cyfrifon, maent felly yn cael eu cyfrifo ar yr un sail a chynllun cyfraniadau diffiniedig.

Yn 2021/22 talodd y Cyngor £11.02m (£10.23m yn 2020/21) am gost pensiwn athrawon, oedd yn cynrychioli 23.68% (23.67% yn 2020/21) o dâl pensiynadwy athrawon. Yn ychwanegol at hyn mae'r Cyngor yn gyfrifol am gostau unrhyw fuddiannau ychwanegol a ddyfarnir ar ymddeoliad cynnar tu allan i delerau'r cynllun athrawon. Yn 2021/22 roedd hyn yn £0.94m (£1.05m yn 2020/21), ac yn cynrychioli 2.01% (2.42% yn 2020/21) o dâl pensiynadwy athrawon. Cyfrifir am y costau hyn ar sail buddiannau diffiniedig a'u cynhwysir yn Nodyn 38.

NODYN 38 – COSTAU PENSIWN

Fel rhan o delerau ac amodau gwaith eu swyddogion a'u gweithwyr eraill, mae'r Awdurdod yn gwneud cyfraniadau at gostau buddiannau ôl-gyflogaeth. Er na fydd y buddion yma yn daladwy hyd nes i'r gweithwyr ymddeol, mae gan yr Awdurdod ymrwymiad i wneud y taliadau. Mae'n rhaid eu dangos ar yr adeg mae'r gweithwyr yn ennill eu hawliau yn y dyfodol.

Mae Cyngor Gwynedd yn ymwneud â dau gynllun buddiannau ôl-gyflogaeth:

- a) **Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol** a weinyddir yn lleol gan Gyngor Gwynedd. Mae'n gynllun wedi ei ariannu, gyda buddion diffiniedig yn seiliedig ar gyflog terfynol tan 31 Mawrth 2014, ac yn seiliedig ar gyflog cyfartaledd gyrfu o 1 Ebrill 2014. Mae'r Awdurdod a'r gweithwyr cyflogedig yn talu cyfraniadau i'r gronfa, sydd wedi eu cyfrifo ar lefel sydd i fod i falansio'r ymrwymadau pensiwn gyda'r asedau a fuddsoddir. Cyfran Cyngor Gwynedd o gyfanswm y cyfraniadau i Gronfa Bensiwn Gwynedd yn 2021/22 oedd 38% (35% yn 2020/21).
- b) **Trefniadau ar gyfer dyfarnu buddiannau ôl-ymddeol dewisol wrth ymddeol yn fuan.** Trefniant buddion diffiniedig heb ei ariannu yw hyn, lle adnabyddir yr ymrwymadau wrth wneud y dyfarniad. Fodd bynnag, nid oes asedau buddsoddi wedi eu cronni er mwyn cwrdd â'r ymrwymadau pensiwn, ac mae angen cynhyrchu arian er mwyn cwrdd â gwir daliadau pensiwnau wrth iddynt ddod yn ddyledus.

Mae Cronfa Bensiwn Gwynedd yn cael ei gweithredu dan y fframwaith rheoleiddio ar gyfer y Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol, a Phwyllgor Pensiwnau Cyngor Gwynedd sy'n gyfrifol am lywodraethu'r cynllun. Caiff polisi ei bennu yn unol â Rheoliadau'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol. Yn y gorffennol mae rheolwyr buddsoddiadau'r gronfa wedi cael eu penodi gan Bwyllgor Cronfa Bensiwn Gwynedd. Wrth i'r buddsoddiadau gael eu trosglwyddo i Bartneriaeth Pensiwn Cymru (PPC) caiff y rheolwyr eu penodi gan y bartneriaeth.

Y prif risgiau i'r Awdurdod o'r cynllun yw'r rhagdybiaethau hirhoedledd, newidiadau statudol i'r cynllun, newidiadau strwythurol i'r cynllun (megis nifer fawr yn tynnu allan o'r cynllun), newidiadau i chwyddiant, enillion bondiau a pherfformiad buddsoddiadau ecwiti a ddelir yn y cynllun. Mae'r rhain wedi'u lliniaru i ryw raddau gan y gofynion statudol i godi'r symiau sy'n ofynnol gan statud fel a ddisgrifir yn y nodyn polisiâu cyfrifo i'r Gronfa Gyffredinol.

Trafodion sy'n Perthyn i Fuddion Ôl-gyflogaeth

Mae'r Awdurdod yn adnabod cost y buddion ymddeol yn y gost gwasanaethau a adroddir pan mae gweithwyr yn eu hennill, yn hytrach na phan fydd y buddion yn cael eu talu fel pensiwnau. Fodd bynnag, mae'r gost sydd angen ei wneud yn erbyn treth y cyngor yn seiliedig ar yr arian a delir yn ystod y flwyddyn sy'n golygu bod gwir gost buddion ôl-gyflogaeth/ymddeol yn cael ei wrth-droi allan o'r Gronfa Gyffredinol trwy'r Datganiad o'r Symudiad Mewn Reserfau. Yn ystod y flwyddyn, mae'r trafodion canlynol wedi cael eu gwneud yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr a Balans y Gronfa Gyffredinol trwy'r Datganiad o'r Symudiad Mewn Reserfau:

NODYN 38 – COSTAU PENSIWN (parhad)

Newid mewn Gwerth Teg Asedau'r Cynllun, Ymrwymiad Buddion a Ddiffinir ac Ymrwymiad Net	Cyfnod yn gorffen 31 Mawrth 2021			Cyfnod yn gorffen 31 Mawrth 2022		
	Asedau	Ymrwym- iadau	(Ymrwym- iadau) /asedau net	Asedau	Ymrwym- iadau	(Ymrwym- iadau) /asedau net
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Gwerth Teg Asedau'r Cynllun	685,179	0	685,179	894,265	0	894,265
Gwerth Presennol Ymrwymiaid wedi eu Hariannu	0	(905,466)	(905,466)	0	(1,233,160)	(1,233,160)
Gwerth Presennol Ymrwymiaid heb eu Hariannu	0	(24,357)	(24,357)	0	(24,957)	(24,957)
Sefyllfa Agoriadol ar 1 Ebrill	685,179	(929,823)	(244,644)	894,265	(1,258,117)	(363,852)
Cost Gwasanaeth						
Cost Gwasanaeth Cyfredol*	0	(35,577)	(35,577)	0	(60,875)	(60,875)
Cost Gwasanaeth y Gorffennol (gan gynnwys cwtogiadau)	0	(14)	(14)	0	0	0
Cyfanswm Cost Gwasanaeth Llog Net	0	(35,591)	(35,591)	0	(60,875)	(60,875)
Incwm Llog ar Asedau'r Cynllun	15,839	0	15,839	17,971	0	17,971
Cost Llog ar Fuddion a Ddiffinir Ymrwymiad	0	(21,610)	(21,610)	0	(25,603)	(25,603)
Cyfanswm Llog Net	15,839	(21,610)	(5,771)	17,971	(25,603)	(7,632)
Cyfanswm Cost Buddion a Ddiffinir a Adnabyddir mewn Elw / (Colled)	15,839	(57,201)	(41,362)	17,971	(86,478)	(68,507)
Llif Arian						
Cyfraniadau aelodau'r cynllun	6,365	(6,365)	0	6,697	(6,697)	0
Cyfraniadau'r cyflogwr	20,943	0	20,943	23,057	0	23,057
Amcangyfrif cyfraniadau ynglŷn â buddion heb eu hariannu	1,675	0	1,675	1,599	0	1,599
Amcangyfrif buddion a dalwyd	(19,366)	19,366	0	(19,927)	19,927	0
Amcangyfrif buddion heb eu hariannu a dalwyd	(1,675)	1,675	0	(1,599)	1,599	0
Sefyllfa Cau a Ddisgwyilir	708,960	(972,348)	(263,388)	922,063	(1,329,766)	(407,703)
Ail Fesuriadau						
Newid mewn tybiaethau demograffig	0	(15,348)	(15,348)	0	6,615	6,615
Newid mewn tybiaethau ariannol	0	(279,335)	(279,335)	0	95,995	95,995
Profiadau eraill	0	8,914	8,914	0	(798)	(798)
Enillion ar Asedau ag eithrio symiau a gynhwysir yn y llog net	185,305	0	185,305	63,844	0	63,844
Cyfanswm yr holl ail fesuriadau a gynhwysir yn Incwm Cynhwysfawr Arall (ICA)	185,305	(285,769)	(100,464)	63,844	101,812	165,656
Gwerth Teg Asedau'r Cynllun	894,265	0	894,265	985,907	0	985,907
Gwerth Presennol Ymrwymiaid wedi eu hariannu	0	(1,233,160)	(1,233,160)	0	(1,206,012)	(1,206,012)
Gwerth Presennol Ymrwymiaid heb eu hariannu**	0	(24,957)	(24,957)	0	(21,942)	(21,942)
Sefyllfa Cau ar 31 Mawrth ***	894,265	(1,258,117)	(363,852)	985,907	(1,227,954)	(242,047)

* Mae'r gost gwasanaeth cyfredol yn cynnwys lwfans 0.5% cyflogau ar gyfer costau gweinyddiaeth.

** Mae'r ymrwymiad yn cynnwys tua £8,239,000 sydd yn perthyn i bensiynau heb eu cyllido y CPLIL a £13,703,000 sydd yn perthyn i bensiynau heb eu cyllido Athrawon.

*** Mae cyfran Cyngor Gwynedd o 12.5% o ymrwymiad pensiwn y BUEGC, sy'n cyfateb i £118k, hefyd wedi ei gynnwys yn y cyfrifon.

NODYN 38 – COSTAU PENSIWN (parhad)

Prif Gategoriâu Asedau'r Cynllun fel Canran o Gyfanswm Asedau'r Cynllun

Mae'r actiwari wedi darparu dadansoddiad manwl o asedau'r Gronfa yn unol â gofynion SCRh19. Mae'r dadansoddiad hwn yn gwahaniaethu rhwng natur a risg yr asedau hynny, ac yn eu torri i lawr ymhellach i'r rheiny sydd â dyfynbris mewn marchnad actif, a'r rheiny sydd ddim yn cael eu dyfynnu. Tybir bod rhaniad asedau Cyngor Gwynedd ar yr un gyfran â dyraniad asedau'r Gronfa fel yr oedd ar 31 Rhagfyr 2021. Mae'r tabl isod yn dangos y rhaniad. Mae'r actiwari yn amcangyfrif bod gwerth bid asedau'r Gronfa yn £2.734bn ar 31 Mawrth 2022, yn seiliedig ar wybodaeth a ddarparwyd gan yr Awdurdod Gweinyddu ac yn rhoi ystyriaeth i enillion mynegai lle bo hynny'n briodol.

Gwerth Teg Asedau'r Cyflogwr

Mae gwerth yr asedau isod ar werth bid yn unol â gofynion SCRh19.

Categori Ased	Ar 31 Mawrth 2021				Ar 31 Mawrth 2022			
	Prisiau a ddyfynnir mewn Marchnad -oedd Gweithredol £'000	Prisiau na ddyfynnir mewn Marchnad -oedd Gweithredol £'000	Cyfan -swm £'000	%	Prisiau a ddyfynnir mewn Marchnad -oedd Gweithredol £'000	Prisiau na ddyfynnir mewn Marchnad -oedd Gweithredol £'000	Cyfan -swm £'000	%
Ernesau Ecwiti								
Defnyddiwr	0	0	0	0	0	0	0	0
Cynhyrchu	0	0	0	0	0	0	0	0
Ynni a Gwasanaethau	0	0	0	0	0	0	0	0
Sefydliadau Ariannol	0	0	0	0	0	0	0	0
Iechyd a Gofal	0	0	0	0	0	0	0	0
Technoleg Gwybodaeth	0	0	0	0	0	0	0	0
Eraill	0	0	0	0	0	0	0	0
Ecwiti Preifat								
Y cyfan	0	55,604	55,604	6	0	55,560	55,560	6
Ernesau Dyledion								
Eraill	0	0	0	0	0	0	0	0
Eiddo Diriaethol								
Eiddo'r DU	0	70,927	70,927	8	0	84,556	84,556	9
Eiddo Tramor	0	0	0	0	0	0	0	0
Cronfeydd Buddsoddi ac Ymddiriedolaethau Unedol								
Ecwiti	0	572,959	572,959	64	0	626,572	626,572	63
Bondiau	0	0	0	0	0	0	0	0
Is-adeiladwaith	0	15,764	15,764	2	0	19,270	19,270	2
Eraill	0	173,850	173,850	19	0	196,874	196,874	20
Arian a Chyferwerthoedd Arian								
Y cyfan	5,161	0	5,161	1	3,075	0	3,075	0
Cyfanswm	5,161	889,104	894,265	100	3,075	982,832	985,907	100

NODYN 38 – COSTAU PENSIWN (parhad)

Sail ar gyfer amcangyfrif asedau ac ymrwymïadau

Mae'r ymrwymïadau wedi cael eu hasesu ar sail actiwaraidd gan ddefnyddio'r dull rhagamcanu unedau, sef amcangyfrif o'r pensiwn fydd yn daladwy yn y dyfodol yn ddibynnol ar dybiaethau ynghylch cyfraddau marwolaeth, disgwyliad oes a lefelau cyflog. Mae disgwyliad oes yn seiliedig ar ragamcanion penodol i'r gronfa a elwir yn VitaCurves a thybir bod gwelliant tymor hir eisoes wedi cyrraedd yr eithaf, sydd gyfystyr â 1.5% y flwyddyn.

Mae Hymans Robertson, cwmni actiwari annibynnol, wedi amcangyfrif ymrwymïadau Cynllun Pensiwn Gwynedd ac ymrwymïadau Buddion Dewisol. Roedd amcangyfrifon Cronfa Bensiwn Gwynedd yn seiliedig ar y prisiad llawn diweddaraf o'r cynllun fel yr oedd ar 31 Mawrth 2019. Mae'r rhagdybiaethau arwyddocaol a ddefnyddir gan yr actiwari yn y tabl canlynol wedi cael effaith sylweddol ar werthoedd yr asedau a'r ymrwymïadau fel a ganlyn:

	31 Mawrth 2021	31 Mawrth 2022
Tybiaethau Ariannol	% y.f.	% y.f.
Cyfradd Cynnydd Pensiynau	2.85	3.20
Cyfradd Cynnydd Cyflogau	3.15	3.50
Cyfradd Chwyddiant	2.85	3.20
Cyfradd Ddisgownt	2.00	2.70
Cyfradd enillion tymor hir a ddisgwylir ar yr holl asedau	2.00	2.70
Nifer a ddisgwylir i gymryd yr opsiwn i drosi pensiwn blynyddol i lwmp swm ymddeol		
am wasanaeth cyn Ebrill 2008	50	50
am wasanaeth ar ôl Ebrill 2008	75	75
Tybiaethau Marwolaeth	Blynyddoedd	Blynyddoedd
Hirhoedledd yn 65 oed i bensiynwyr cyfredol		
Dynion	21.5	21.3
Merched	23.9	23.7
Hirhoedledd yn 65 oed i bensiynwyr y dyfodol		
Dynion	22.7	22.4
Merched	25.9	25.7

Mae'r amcangyfrif o'r rhwymedigaethau buddion diffiniedig yn sensitif i'r rhagdybiaethau actiwaraidd sydd wedi'u nodi yn y tabl uchod. Er mwyn meintioli effaith unrhyw newid yn y rhagdybiaethau ariannol a ddefnyddir, mae'r actiwari wedi cyfrifo a chymharu gwerth ymrwymïadau'r cynllun fel yr oeddynt ar 31 Mawrth 2022 ar seiliau amrywiol. Mae'r dull a ddefnyddiwyd yn gyson â'r dull a fabwysiadwyd i gael y ffigyrau SCRh19 a ddarperir yn y nodyn hwn.

Er mwyn meintioli'r ansicrwydd ynghylch disgwyliad hyd oes, mae'r actiwari wedi cyfrifo'r gwahaniaeth yn y gost i'r Cyngor pe bai cynnydd o flwyddyn mewn disgwyliad oes. Yn nhermau sensitifrwydd, caiff hyn ei dybio i fod yn gynnydd o tua 3-5% yn y gost o fudd-daliadau. Yn ymarferol bydd gwir gost cynnydd o flwyddyn mewn disgwyliad oes yn ddibynnol ar strwythur y dybiaeth ddiwygiedig (h.y. os yw gwelliannau mewn cyfraddau goroesi yn bennaf berthnasol i oeddrannau iau neu hŷn). Mae'r ffigyrau yn y tabl isod wedi deillio'n seiliedig ar broffil aelodaeth y Cyngor fel yr oedd ar 31 Mawrth 2019, sef dyddiad y prisiad actiwaraidd diweddaraf. Mae'r dull a ddefnyddiwyd wrth baratoi'r dadansoddiad sensitifrwydd a ddangosir isod yn gyson â'r dull a ddefnyddiwyd y flwyddyn flaenorol.

NODYN 38 – COSTAU PENSIWN (parhad)

Effaith ar Ymrwymiad Buddion a Ddiffinnir yn y Cynllun		
Newid tybiaeth	Brasamcan cynnydd i'r Rhwymedigaeth Buddion Diffiniedig	Brasamcan swm ariannol
	31 Mawrth 2022	31 Mawrth 2022
	%	£'000
0.5% o leihad i'r gwir gyfradd ddisgownt	2	26,184
Cynnydd o 1 blwyddyn yn nisgwylid oes aelodau	4	49,118
0.5% o gynnydd i'r gyfradd codiad cyflog	0	3,007
0.5% o gynnydd i'r gyfradd codiad pensiwn	2	22,974

Y prif ragdybiaeth demograffig yw'r dybiaeth hirhoedledd (h.y. disgwylid oes yr aelod). At ddibenion sensitifrwydd, amcangyfrifir y bydd cynnydd o flwyddyn yn y disgwylid oes yn cynyddu Rhwymedigaeth Budd Diffiniedig y Cyflogwr tua 3-5%. Yn ymarferol, bydd y gwir gost o flwyddyn o gynnydd yn nisgwylid oes yn dibynnu ar strwythur y dybiaeth ddiwygiedig (h.y. os yw gwelliannau i'r cyfraddau goroesi yn bennaf berthnasol i oedrannau iau neu hŷn).

Effaith ar Lif Arian y Cyngor

Un o amcanion y cynllun yw y dylid cadw cyfraniadau cyflogwyr ar gyfradd mor gyson â phosib. Mae Cyngor Gwynedd wedi cytuno ar strategaeth gydag actiwari'r gronfa i gyflawni lefel gyllido o 100% dros y 17 mlynedd nesaf. Caiff lefelau cyllido eu monitro'n flynyddol.

Caiff y cyfraniadau a delir gan y Cyngor eu gosod gan Actiwari'r Gronfa yn y prisiad bob tair blynedd (y diweddaraaf oedd 31 Mawrth 2019), neu ar unrhyw adeg arall pan roddir cyfarwyddyd i wneud hynny gan yr Awdurdod Gweinyddu. Mae'r cyfraniadau sy'n daladwy dros y cyfnod tan 31 Mawrth 2022 wedi'u gosod yn y dystysgrif Cyfraddau ac Addasiadau. Am fanylion pellach ar y dull a ddefnyddiwyd i osod y cyfraddau cyfrannu ar gyfer y Cyngor, dylid cyfeirio at adroddiad actiwaraid 2019, dyddiedig 31 Mawrth 2020.

Gwybodaeth am yr Ymrwymiad Buddion a Ddiffinnir

	Rhaniad Ymrwymiad	
	31 Mawrth 2022	
	£'000	%
Aelodau Gweithredol	717,139	59.5
Aelodau Gohiriedig	194,195	16.1
Aelodau Pensiynwyr	293,958	24.4
Cyfanswm	1,205,292	100.0

Mae'r ffigyrau uchod yn cynnwys ymrwymadau wedi eu hariannu yn unig, nid ydynt yn cynnwys ymrwymadau pensiynwyr heb eu hariannu. Mae'r parhad yn effeithiol ar brisiad swyddogol blaenorol ar 31 Mawrth 2019.

Effaith ar y Blynyddoedd i ddod

Disgwylir i gyfanswm y cyfraniadau a wneir i Gynllun Pensiwn Llywodraeth Leol gan y Cyngor fod yn £22.932m yn y flwyddyn i 31 Mawrth 2023.

Gan fod adroddiad yr Actiwari yn seiliedig ar amcangyfrifon, ac o ganlyniad i wahaniaethau amseru, gwnaed addasiad o £218,134 yn 2021/221 (£515,736 yn 2020/21) i ddod a'r diffyg yn y Gronfa yn seiliedig ar y ffigyrau Actiwaraid yn unol â'r ymrwymiad perthnasol i gynllun pensiwn buddiannau diffiniedig sydd wedi eu diffinio ar y Fantolen. Mae'r gwahaniaeth yma wedi ei drin fel Enillion a Cholledion Actiwaraid ar Asedau ac Ymrwymadau Pensiwn ac felly wedi eu cynnwys yn y ffigyrau Ymrwymiad sy'n berthnasol i gynllun pensiwn buddiannau diffiniedig a diffinnir ar y Fantolen.

NODYN 38 – COSTAU PENSIWN (parhad)

Bwrdd Uchelgais Gogledd Cymru (BUEGC)

Mae cyfran Cyngor Gwynedd o 12.5% o Gostau Pensiwn y BUEGC hefyd wedi'u cynnwys yn y cyfrifon, ac mae rhagor o fanylion i'w gweld yn Natganiad cyfrifon y BUEGC:

[Datganiad o'r cyfrifon \(llyw.cymru\)](#)

NODYN 39 – YMRWYMIADAU DIBYNNOL

Ceir ymrwymiad dibynnol pan fo digwyddiad sy'n arwain at rwymedigaeth posib ar ran yr Awdurdod ble bydd ei fodolaeth yn cael ei gadarnhau gan ddigwyddiad neu fel arall ddigwyddiad ansicr sydd ddim yn gyfan gwbl o fewn rheolaeth yr Awdurdod.

Mae'r sefyllfa isod yn berthnasol i amgylchiadau'n ymwneud â dau ymrwymiad dibynnol penodol:

- Gofynion capio ac ôl-ofalaeth safleoedd tirlenwi yr Awdurdod - mae'r ddarpariaeth sydd yn gynwysedig yn y cyfrifon yn seiliedig ar amgylchiadau presennol a gwybyddus, yn ychwanegol i ragolygon perthnasol. Er hynny, mae'n bosib y bydd y gwir gost derfynol yn wahanol i'r amcangyfrif cyfredol o gostau'r dyfodol.
- Mae'r Awdurdod yn agored i ymrwymiad yswiriant posib sy'n berthnasol i drefniadau yswiriant ei gyn-Awdurdodau, sef Cyngor Sir Gwynedd, Cyngor Bwrdeistref Arfon, Cyngor Dosbarth Dwyfor, Cyngor Dosbarth Meirionnydd, a therfyniad Cronfa Municipal Mutual Insurance (MMI) ar 30 Medi 1992.

Gwnaeth MMI gynllun o drefniant gyda'i gredydwy'r, ble, os oedd cyllid MMI yn annigonol i gyfarfod hawliadau yn y dyfodol, yna byddai cymal adfachu'n cael ei sbarduno (sef Cynllun o Drefniant) a allai effeithio hawliadau a dalwyd ers 1992/93. Ar 13 Tachwedd 2012, daeth cyfarwyddwyr y Cwmni i'r casgliad y dylid gweithredu amodau'r Cynllun o Drefniant a rhoddwyd rhybudd i'r perwyl hwn i Weinyddwr y Cynllun a'r Cwmni. Mae'r penderfyniad yn derfynol. Talwyd ardoll gwreiddiol o 15% o'r taliadau a wnaethpwyd ers 30 Medi 1992 yn ystod 2013/14, a talwyd 10% pellach yn 2016/17.

Fodd bynnag, yn unol â'r cynllun, bydd modd codi ardoll pellach os na fydd y lefi gwreiddiol yma yn ddigonol ar gyfer ymrwymadau MMI yn y tymor hwy. Mae Cyngor Gwynedd o'r farn y byddai'n ddarbodus i gynnal cronfa yn y disgwyliad y bydd yr ardoll gwreiddiol yn annigonol. Uchafswm cyfredol yr ymrwymiad i'r Awdurdod hwn yn seiliedig ar y ffigyrau cyhoeddedig diweddaraf oedd ar gael ar ddiwedd y flwyddyn ariannol yw £1.3m.

NODYN 40 – YMDDIRIEDOLAETHAU

Mae'r Cyngor yn gweithredu fel yr unig ymddiriedolwr ar gyfer 172 o gymroddion megis cronfeydd gwobrau ysgolion, a chronfeydd cysuron a gwelliannau i nifer o Sefydliadau'r Cyngor. Mae gan y gronfa fwyaf, y Gronfa Degwm, gyfriflyfr cyfrifo sy'n hollol ar wahân, tra bo'r Cyngor yn dal eiddo 171 o'r cymynroddion hyn ond nid yw'n gwneud penderfyniadau ar ddefnydd y cronfeydd. Ymhob achos, nid yw'r cronfeydd yn cynrychioli asedion y Cyngor ac felly nid ydynt wedi eu cynnwys yn y Fantolen.

Cyfanswm balans y 171 o gymynroddion nad ydynt yn cael eu cydnabod ar Fantolen y Cyngor ar 31 Mawrth 2022 oedd £1,146,121 (£1,128,101 ar 31 Mawrth 2021). Buddsoddir y cronfeydd yn llawn er mwyn creu incwm.

Manylir ar y cymynroddion mwyaf, Y Gronfa Degwm ac Ymddiriedolaeth FMG Morgan, yn atodiadau A a B i'r cyfrifon hyn.

NODYN 4I – TREFNIANT CONSESIWN GWASANAETH

Mae GwryAD yn gynllun Trefniant Consesiwn Gwasanaeth, sydd hefyd yn cael ei adnabod fel cynllun ‘Menter Cyllid Preifat’ (MCP). Dechreuwyd ar y dasg o’i adeiladau yn 2012/13 a’r gwaith yn dod yn weithredol ym Medi 2013. Gwaith yw gogyfer â thrin gwastraff bwyd a ddiolir yn y tarddle gan breswylwyr a busnesau Gwynedd (yn bennaf) trwy ddefnyddio technoleg Treulio Anaerobig (Anaerobic Digestion). Mae hyn yn gymorth i’r Cyngor gyrraedd ei dargedau ailgylchu, a gweithio o fewn ei lwfansau tirlenwi o Wastraff Dinesig Bioddiraddadwy am gyfnod o 15 mlynedd.

Mae’r asedau sy’n cael eu darparu i gyflenwi’r gwasanaeth yn cael eu cydnabod ar Fantolen y Cyngor. Gwerth yr asedau perthnasol ar 31 Mawrth 2022 oedd £2.3m (£2.7m ar 31 Mawrth 2021). Mae’r Cyngor yn gwneud taliad cytunedig (ffi giât) bob blwyddyn yn seiliedig ar isafswm o dunelli sy’n cael ei gynyddu yn flynyddol gan chwyddiant ac sy’n gallu cael ei ostwng os yw’r contractwr yn methu â chyrraedd safonau argaeledd a pherfformiad mewn unrhyw flwyddyn. Mae gan y Cyngor yr hawl i gynyddu swm y tunelli dros y 7,500 tunnell cytunedig hyd at 11,000 tunnell, a bydd yn talu ffi giât ostyngol am unrhyw beth dros 7,500 tunnell.

	Taliad am Wasanaethau	Ad-daliad Gwariant Cyfalaf	Llog	Cyfanswm
	£’000	£’000	£’000	£’000
Talwyd yn 2021/22	498	170	95	763
Taladwy yn 2022/23	498	181	84	763
Taladwy o fewn 2 i 5 mlynedd	1,991	841	219	3,051
Taladwy o fewn 6 i 10 mlynedd	705	348	28	1,081
Cyfanswm	3,692	1,540	426	5,658

Er bod y taliadau sy’n cael eu gwneud i’r contractwr yn cael eu disgrifio fel taliadau unedol, maent wedi eu cyfrifo er digolledu’r contractwr am werth teg y gwasanaeth a gyflenwir, y gwariant cyfalaf a’r llog oedd yn daladwy.

Mae’r contractwr yn derbyn incwm o ynni sy’n cael ei gynhyrchu o’r gwastraff sydd wedi eu galluogi i gadw’r taliad unedol i’r Cyngor yn isel. Os yw’r incwm yn uwch na’r hyn sydd yn y cytundeb, mae trefniant iddo gael ei rannu rhwng y contractwr a Chyngor Gwynedd.

Mae’r ymrwymadau sy’n ddyledus i’r contractwr am y gwariant cyfalaf sydd wedi ei wneud fel a ganlyn:

	2021/22	
	Ymrwymadau Prydlesau	Incwm Gohiriedig
	£’000	£’000
Balans yn sefyll 1 Ebrill 2021	(1,540)	(1,081)
Ad-daliad o brifswm yn ystod y flwyddyn	170	0
Rhyddhad o incwm gohiriedig	0	146
Balans yn sefyll ar 31 Mawrth 2022	(1,370)	(935)

Gellir terfynu’r cytundeb gan un o’r ddwy ochr ar unrhyw adeg ar sail diffygion, yn amodol ar roi rhybudd yn unol â’r cytundeb. Yn ogystal, gall y Cyngor derfynu’r cytundeb yn unochrog yn unol â’r amodau ynddo. Byddai costau iawndal ynghlwm ag unrhyw drefniant terfynu. Ar ddiwedd y cytundeb, mae gan y Cyngor hawl i ail-dendro am gontractwr i ddarparu’r gwasanaeth.

NODYN 42 – CYLLIDEB CYFUN

O dan reoliad 19(1) o Reoliadau Trefniadau Partneriaeth (Cymru) 2015, cytunwyd ar drefniant cyllidebau cyfun rhwng Awdurdodau lleol Gogledd Cymru a Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr mewn perthynas â darparu llety cartrefi gofal ar gyfer pobl hŷn. Daeth y trefniant i rym ar 1 Ebrill 2019. Mae Cyngor Sir Ddinbych yn gweithredu fel awdurdod lletya yn ystod cyfnod cychwynol y cytundeb (2019/20 i 2021/22).

Mae trafodion y Cyngor wedi'u cynnwys o dan Oedolion, Iechyd a Llesiant yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Mae'r incwm a'r gwariant ar gyfer y trefniant cyllideb gyfun hwn wedi'u cynnwys yn y tabl isod:

Cartrefi Gofal ar gyfer Pobl Hŷn		
2020/21		2021/22
£'000		£'000
	Gwariant	
93,035	Costau Cartrefi Gofal	98,982
93,035	Cyfanswm Gwariant	98,982
	Arian a gyfrannir	
(8,626)	Cyngor Sir Ddinbych	(9,340)
(13,106)	Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy	(14,221)
(9,397)	Cyngor Sir y Fflint	(10,095)
(12,203)	Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam	(15,317)
(8,641)	Cyngor Gwynedd	(9,143)
(5,049)	Cyngor Sir Ynys Môn	(5,209)
(36,013)	Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr	(35,657)
(93,035)	Cyfanswm Arian a gyfrannir	(98,982)
0	(Gwared) / Diffyg a drosglwyddir i'r gronfa wrth gefn	0

NODYN 43 – GWEITHREDIADAU AR Y CYD A CHYD-BWYLLGORAU

Mae'r Cyngor yn rhan o nifer o weithrediadau ar y cyd gydag Awdurdodau cyfagos yng Ngogledd Cymru.

Yn ystod 2021/22, roedd Cyngor Gwynedd yn rhan o bedwar cyd-bwyllgor a thri gweithrediad ar y cyd, sef cyd-weithio mewn meysydd penodol rhwng Awdurdodau Lleol. Mae'n ofynnol i gyfrifon ar wahân gael eu cynhyrchu ar gyfer cyd-bwyllgorau. Y pedwar cyd-bwyllgor perthnasol i Wynedd yn ystod 2021/22 yw:

- Pwyllgor Polisi Cynllunio ar y Cyd
- GwE
- Prosiect Trin Gwastraff Gweddilliol Gogledd Cymru (PTGGGC)
- Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru (BUEGC)

Y tri gweithrediad ar y cyd sy'n berthnasol i Wynedd yn ystod 2021/22 ac sydd yn ymwneud â'r argyfwng Covid-19 yw:

- Rhaglen Profi, Orlhain a Diogelu
- Marwdy dros dro ym Mochdre
- Cynllun Argyfwng Bysus

Mae cyfrifon y cyd-bwyllgorau yn dilyn yr un amserlen o ran dyddiad statudol ar gyfer cwblhau y cyfrifon. Yn yr amgylchiadau, felly fe welir bod cyfrifon Cyngor Gwynedd yn adlewyrchu y gwir ymrwymiad net perthnasol, er bod y sefyllfa ddadansoddol oddrychol yn mynd i amrywio yn ddibynnol ar sefyllfa a threfniadau adrodd y gwahanol gyd-bwyllgorau (eithrio y BUEGC). Mae'r ffigyrau ar gyfran berthnasol i Wynedd wedi eu cynnwys yn y tabl isod:

Cyd-Bwyllgor / Gweithrediad ar y Cyd	Awdurdod Lletya Cyllid	Cyngorau a Sefydliadau sydd yn rhan o'r Cyd-Bwyllgor	Cyfran Cyngor Gwynedd	Gwerth Cyfran Gwynedd (Cyfrif Incwm a Gwariant)
			%	£'000
Cyd-Bwyllgor				
Pwyllgor Polisi Cynllunio ar y Cyd	Cyngor Gwynedd	Cyngor Gwynedd Cyngor Sir Ynys Môn	50.00	219
GwE	Cyngor Gwynedd	Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy Cyngor Sir Ddinbych Cyngor Sir y Fflint Cyngor Gwynedd Cyngor Sir Ynys Môn Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam	17.63	745
Prosiect Trin Gwastraff Gweddilliol Gogledd Cymru	Cyngor Sir y Fflint	Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy Cyngor Sir Ddinbych Cyngor Sir y Fflint Cyngor Gwynedd Cyngor Sir Ynys Môn	23.67	0
Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru	Cyngor Gwynedd	Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy Cyngor Sir Ddinbych Cyngor Sir y Fflint Cyngor Gwynedd Cyngor Sir Ynys Môn Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam Prifysgol Bangor Grŵp Llandrillo Menai Prifysgol Glyndŵr Wrecsam Coleg Cambria	*Gweler y nodyn isod.	

Gweithrediad ar y Cyd				
Rhaglen Profi, Olrhain a Diogelu	Cyngor Sir y Fflint	Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy Cyngor Sir Ddinbych Cyngor Sir y Fflint Cyngor Gwynedd Cyngor Sir Ynys Môn Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam	16.99	1,440
Marwdy dros dro ym Mochdre	Cyngor Sir y Fflint / Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy	Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy Cyngor Sir Ddinbych Cyngor Sir y Fflint Cyngor Gwynedd Cyngor Sir Ynys Môn Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam	17.71	5
Cynllun Argyfwng Bysus	Cyngor Sir y Fflint	Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy Cyngor Sir Ddinbych Cyngor Sir y Fflint Cyngor Gwynedd Cyngor Sir Ynys Môn Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam	24.03	381

*Mae cyfrifon Cyngor Gwynedd yn cynnwys y gwir trafodion a balansau mewn perthynas â busnes y BUEGC yn ogystal â'u cyfran o'r trafodion a'r balansau sy'n weddill, a ddsbarthwyd fel 12.5% (Awdurdod Lleol) a 6.25% (Addysg Bellach/Uwch) yn unol â'r dyraniadau yn y Cytundeb Llywodraethu 2.

Gellir gweld cyfrifon y cyd-bwyllgorau unigol ar wefannau y cynghorau sydd yn arwain ar y gwasanaeth cyllid a chyfrifeg.

NODYN 44 – DIGWYDDIADAU AR ÔL Y CYFNOD ADRODD

Awdurdodwyd y Datganiad o'r Cyfrifon gan y Pennaeth Cyllid ar 10 Mehefin 2022. Nid yw digwyddiadau yn dilyn y dyddiad yma wedi'u cynnwys yn y datganiadau ariannol na'r nodiadau cysylltiedig. Lle roedd digwyddiadau a oedd yn digwydd cyn y dyddiad hwn yn darparu gwybodaeth am amodau a oedd yn bodoli ar 31 Mawrth 2021, mae'r ffigyrau yn y datganiadau a'r nodiadau ariannol wedi'u haddasu ym mhob agwedd materol i ddangos yr effaith. Yn dilyn i Archwilio Cymru ryddhau cyfarwyddyd newydd yn ystod Mai 2022 ar brisio asedau, sydd eto i'w gadarnhau yn derfynol, bydd effaith ar y ffigyrau cysylltiedig a bwriedir cwblhau yr addasiadau perthnasol cyn cyhoeddi y fersiwn terfynol o'r cyfrifon.

Y GRONFA DEGWM

2020/21 £'000		2021/22	
		£'000	£'000
936	Cyfanswm y Gronfa ar 1 Ebrill		958
	Ychwaneger - Incwm yn ystod y flwyddyn		
41	Llog ar buddsoddiadau		42
	Llai - Gwariant yn ystod y flwyddyn		
(19)	Grantiau a chostau	(30)	(30)
958	Cyfanswm y Gronfa ar 31 Mawrth		970
	A gynrychiolir gan yr Asedau canlynol		
1	Dyledwyr		0
900	Buddsoddiadau		900
62	Arian mewn llaw		73
963			973
(5)	Llai - Credydwyr		(3)
958	Cyfanswm		970

NODIADAU I'R CYFRIFON

1. Dywed Cynllun gweinyddu'r Gronfa y ceir defnyddio'r incwm at bwrpasau elusennol - addysgol, adloniadol a chymdeithasol, yn unol â disgresiwn y Cyngor.

2. Mae'r Ddeddf Elusennol 1993 yn gofyn am archwiliad annibynnol o ddatganiad o gyfrifon y Gronfa Degwm yn flynyddol.

3. Dangosir buddsoddiadau ar gost yn y cyfrifon. Gwerth y buddsoddiadau ar y farchnad ar 31 Mawrth 2022 oedd £957,522.

CRONFA YMDDIRIEDOLAETH FMG MORGAN

2020/21 £'000		2021/22 £'000
194	Cyfanswm y Gronfa ar 1 Ebrill	188
	Ychwaneger - Incwm yn ystod y flwyddyn	
13	Llog enillwyd gan yr asedau	14
	Llai - Gwariant yn ystod y flwyddyn	
(19)	Grantiau	(18)
188	Cyfanswm y Gronfa 31 Mawrth	184
	Asedau	
144	Buddsoddiadau	144
44	Arian mewn llaw	40
188		184

NODIADAU I'R CYFRIFON

1. Sefydlwyd y Gronfa hon gyda gweddill ystâd y diweddar Mrs. Florence Merthyr Guest Morgan. Roedd incwm y Gronfa i'w ddefnyddio er budd trigolion rhannau o Lŷn at bwrpasau penodedig.
2. Dangosir buddsoddiadau ar gost yn y cyfrifon. Gwerth y buddsoddiadau ar y farchnad ar 31 Mawrth 2022 oedd £378,818 (£362,553 ar 31 Mawrth 2021).
3. Mae Cronfa FMG Morgan tu allan i ofynion y Ddeddf Elusennol 1993. Oherwydd hyn nid oes angen archwiliad annibynnol o'r Gronfa Ymddiriedolaeth hon.

DATGANIAD LLYWODRAETHU BLYNYDDOL

Mae'r datganiad hwn yn cwrdd â'r angen i gynhyrchu Datganiad Rheolaeth Fewnol yn unol â Rheoliad 5 o'r Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2014.

Rhan 1: CWMPAS CYFRIFOLDEB

Mae Cyngor Gwynedd yn gyfrifol am sicrhau bod ei weithgareddau yn cael eu cynnal yn unol â'r gyfraith a safonau priodol, a bod arian cyhoeddus yn cael ei ddiogelu a'i gyfrifo amdano yn briodol, a'i ddefnyddio mewn ffordd economaidd, effeithlon ac effeithiol. Mae'n ddyletswydd o dan Fesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009 i Gyngor Gwynedd wneud trefniadau i sicrhau gwelliant wrth arfer ei swyddogaethau, gan roi sylw penodol i effeithiolrwydd strategol, ansawdd gwasanaethau, argaeledd gwasanaethau, tegwch, cynaliadwyedd, effeithlonrwydd ac arloesi.

Wrth gyflawni'r cyfrifoldebau eang yma, mae Cyngor Gwynedd hefyd yn gyfrifol am roi trefniadau priodol yn eu lle ar gyfer llywodraethu ei swyddogaethau, cynorthwyo gweithrediad effeithiol ei weithgareddau, ac sydd yn cynnwys trefniadau i reoli risg a rheoli ariannol digonol ac effeithiol.

Mae Cyngor Gwynedd wedi cymeradwyo a mabwysiadu Côt Llywodraethu Corfforaethol, sy'n gyson ag egwyddorion Fframwaith CIPFA/Solace *Delivering Good Governance in Local Government*. Mae copi o'r côd i'w gael ar ein gwefan, neu gellir derbyn copi trwy ysgrifennu at Gyngor Gwynedd, Swyddfa'r Sir, Stryd y Jêl, Caernarfon, Gwynedd LL55 1SH. Mae'r datganiad yma yn esbonio sut mae'r Awdurdod yn cydymffurfio â'r côd ac mae hefyd yn cwrdd â gofynion rheoliad 5(5) Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2014 mewn perthynas â chyhoeddi datganiad ar reoli mewnol.

Rhan 2: PWRPAS Y FFRAMWAITH LLYWODRAETHU

Mae'r fframwaith llywodraethu'n cynnwys y systemau a phrosesau, diwylliant a gwerthoedd hynny sydd yn cyfeirio a rheoli'r awdurdod, a'r gweithgareddau ble mae'n adrodd i, cysylltu gydag ac yn arwain y gymuned. Mae'n galluogi'r awdurdod i fonitro llwyddiant ei amcanion strategol, ac i ystyried os yw'r amcanion wedi arwain at ddarparu gwasanaethau addas a chost effeithiol.

Mae'r system reolaeth fewnol yn rhan allweddol o'r fframwaith llywodraethu ac wedi ei ddylunio i alluogi'r Cyngor i reoli risg i lefel resymol yn hytrach na dileu'n gyfan gwbl y risg o fethiant i gyflawni polisiau ac amcanion; gall felly ond ddarparu sicrwydd rhesymol o effeithiolrwydd yn hytrach na sicrwydd diamod. Mae'r system rheolaeth fewnol yn seiliedig ar broses parhaus sy'n adnabod a blaenoriaethu risgiau sy'n berthnasol i gyflawni polisiau, nodau ac amcanion y Cyngor, i werthuso'r tebygolrwydd o risgiau'n cael eu gwireddu ac i isafu'r effaith petai hynny'n digwydd, ac i reoli'r risgiau mewn ffordd effeithlon, effeithiol ac economaidd.

Mae'r fframwaith llywodraethu a ddisgrifir uchod wedi bod yn ei le yng Nghyngor Gwynedd ar gyfer y flwyddyn sy'n diwedd 31 Mawrth 2022 a hyd at ddyddiad cymeradwyo'r datganiad o gyfrifon.

Rhan 3: TREFNIADAU LLYWODRAETHU A'U HEFFEITHIOLRWYDD

- 3.1 Mae'r **Grŵp Asesu Trefniadau Llywodraethu** yn cadw golwg parhaus, disgybledig ar faterion llywodraethu, yn codi ymwybyddiaeth ehangach ohonynt, ac yn hybu perchnogaeth ehangach o'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol. Mae'r Grŵp yn cynnwys y Prif Weithredwr, y Swyddog Monitro, y Swyddog Adran 151, Pennaeth Cefnogaeth Gorfforaethol, Pennaeth Cynorthwyol Cefnogaeth Gorfforaethol, y Rheolwr Risg & Yswiriant a'r Rheolwr Gwasanaeth Cefnogi Busnes y Cyngor.
- 3.2 Er mwyn adlewyrchu Fframwaith CIPFA/SOLACE *Delivering Good Governance in Local Government*, mae'r fframwaith leol ar ffurf Cofrestr Risg Llywodraethu sydd yn rhan o'r Gofrestr Risg Gorfforaethol, gan adnabod 23 maes o risg llywodraethu.
- 3.3 Rhoddir amlinelliad o'r Meysydd Llywodraethu, y risgiau perthnasol a threfniadau'r Cyngor er mwyn ymdrin â hwy, ac effeithiolrwydd y trefniadau hynny, yng ngweddill y rhan yma o'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol.
- 3.4 Ar gyfer pob un o'r Risgiau Llywodraethu, dangosir sgôr risg cyfredol, sef y sgôr ar ôl asesiad gwrthrychol o'r trefniadau rheoli sydd yn eu lle rŵan. Rhoddir ystyriaeth i ddau ffactor:
- **Effaith** y risg petai'r digwyddiad yn cael ei wireddu
  - **Y Tebygolrwydd** iddo ddigwydd.
- 3.5 Mae'r sgoriau Effaith yn amrywio o 1 (effaith gweladwy) i 5 (effaith catastroffig), a'r sgoriau Tebygolrwydd o 1 (Annhebygol iawn) i 5 (digwydd rŵan). Cyfrifir y sgôr risg drwy luosi'r sgôr effaith a'r sgôr tebygolrwydd gyda'u gilydd.
- 3.6 Asesir lefel gymharol y risgiau fel a ganlyn:

Sgôr 20-25	Risg Uchel iawn
Sgôr 12-16	Risg Uchel
Sgôr 6-10	Risg Canolig
Sgôr 1-5	Risg Isel

- 3.7 Ers Mawrth 2020, hyd at dyddiad cyhoeddi Datganiad Cyfrifon 2021/22, mae'r Cyngor wedi parhau i ymateb i argyfwng pandemig Covid-19. Lle mae hynny wedi cael effaith arwyddocaol a gweladwy ar drefniadau llywodraethu'r Cyngor, mae hynny wedi cael ei nodi isod.

Risg: Fod diwylliant amhriodol o fewn y Cyngor yn llesteirio ein gallu i wneud y pethau iawn ac i'w gwneud yn y ffordd iawn

Asesiad:

Rydym wedi asesu fod hwn yn risg **Uchel** ar hyn o bryd, oherwydd:

- Mae cael diwylliant priodol yn gallu hyrwyddo'r holl agweddau llywodraethu a nodir yn y gofrestr ac yn yr un modd, mae cael diwylliant amhriodol yn gallu llesteirio'r holl agweddau llywodraethu.
- O gael y diwylliant yn iawn, mae modd i hynny oruchafu popeth arall sy'n effeithio ein gallu i gyflawni gan y bydd yr egwyddorion llywodraethu da yn rhan annatod o ymddygiad dydd i ddydd pob unigolyn o fewn y sefydliad. Mae Strategaeth Ffordd Gwynedd bellach yn nodi mai un o brif amcanion y Cyngor yw rhoi Pobl Gwynedd yn ganolog i bopeth yr ydym yn ei wneud. Mewn gwirionedd mae hyn hefyd yn disgrifio gwerthoedd y Cyngor - sef unrhyw beth sy'n gydnaws â'r amcan hwnnw.
- Mae'r rhaglen 6 diwrnod i hyfforddi rheolwyr gwasaneth ar egwyddorion Ffordd Gwynedd (gan gynnwys egwyddorion rheoli perfformiad cadarn) wedi'i chyflwyno ers Haf 2017. Mae pob rheolwr gwasanaeth wedi dilyn yr hyfforddiant hwn erbyn hyn, gyda'r hyfforddiant hwn wedi bod ar gael i reolwyr newydd yn ogystal a darpar reolwyr i'r dyfodol. Mae'r Rhwydwaith Rheolwyr wedi'i ail-sefydlu ac wedi cynnal ei gyfres cyntaf o gyfarfodydd ym Mawrth 2019. Mae'r arwyddion cynnar yn galonogol gyda'r anogaeth i reolwyr a'u timau ymgymryd ag adolygiadau o fewn eu gwasanaethau eu hunain yn hytrach na'r canolbwyntio blaenorol ar gynnal adolygiadau dwys. Mae cynnydd arwyddocaol yn gyffredinol ond mae tystiolaeth o hyd nad yw'r cynnydd hwnnw yn gyson ar draws y Cyngor.
- Mabwysiadwyd Cynllun a rhaglen waith Ffordd Gwynedd ar gyfer y cyfnod 2019-2022 gan y Cabinet ar y 23 o Orffennaf, 2019. Mae'r Cynllun yn adnabod naw maes y byddwn yn canolbwyntio arno er mwyn gwreiddio'r "ffordd o weithio" ymhellach. Gyda golwg ar sicrhau fod pawb yn glir pa ymddygiad sy'n ddisgwyliedig ohonynt cylchredwyd swydd-ddisgrifiad newydd i bob rheolwr/uwch-reolwr sy'n amlinellu'r ymddygiadau disgwyliedig ohonynt a chytunwyd ar gynnwys generig i swydd-ddisgrifiad newydd ar gyfer penaethiaid a penaethiaid cynorthwyol. Mae ymgynghoriad yn bresennol ar gynnwys generig terfynol swydd-ddisgrifiadau ar gyfer arweinyddion tîm a staff yn gyffredinol.
- Rydym wedi paratoi cyflwyniad ar gyfer cynorthwyo rheolwyr i ddeall y cyswllt agos rhwng diwylliant Ffordd Gwynedd a gofynion Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol ac wedi cyflwyno'r sesiwn honno i'r Rhwydwaith Rheolwyr yn ystod Chwefror/Mawrth 2021.

Sgôr Risg Cyfredol:

Effaith	Tebygolrwydd	Sgôr risg
4	3	12

Ymddygiad

Risg: Diffyg integriti, moeseg a pharch yn ymddygiad aelodau a swyddogion, gan danseilio hyder y cyhoedd yn y Cyngor

Asesiad:

Rydym wedi asesu fod hwn yn risg **Isel** ar hyn o bryd, oherwydd:

- Mae'r Cyngor wedi mabwysiadu codau ymddygiad ar gyfer ei aelodau a swyddogion, yn seiliedig ar reoliadau cenedlaethol (codau fel y Cod Perthynas Aelod/Swyddog; y Cod Ymddygiad Aelodau; Y Cod Ymddygiad Swyddogion; Y Polisi Gwrth Dwyll a Llygredd a'r Cod Ymarfer Canu'r Gloch) ac mae rhain at ei gilydd yn gosod sylfaen ar gyfer sicrhau intergriti a moeseg. Mae tystiolaeth o weithredu pan mae'n ymddangos fod y codau ymddygiad hyn wedi cael eu torri.

- Mae tystiolaeth glir fod y Cyngor yn rhoi ystyriaeth ddilys i adroddiadau'r Ombwdsman fel rhan o waith y Pwyllgor Safonau, sy'n gweithio'n effeithiol.

Sgôr Risg Cyfredol:

Effaith	Tebygolrwydd	Sgôr risg
2	2	4

Cyfreithlondeb

Risg: Anwybyddu rheol y gyfraith, sy'n golygu fod y Cyngor yn agored i heriau yn y llysoedd.

Asesiad:

Rydym wedi asesu fod hwn yn risg **Isel** ar hyn o bryd, oherwydd:

- Rhaid i swyddogion statudol (y Swyddog Monitro a Phennaeth Cyllid) gynnig sylwadau ar unrhyw benderfyniad ffurfiol, fel rhan o Gyfansoddiad cynhwysfawr sy'n cael ei adolygu'n rheolaidd.
- Mae protocolau ffurfiol yn eu lle er mwyn gwarchod hawliau'r swyddogion statudol.
- Ni fu newid i'r trefniadau hyn yn ystod cyfnod y pandemig.

Sgôr Risg Cyfredol:

Effaith	Tebygolrwydd	Sgôr risg
3	1	3

Bod yn agored

Risg: Cyngor sydd ddim yn agored, sy'n golygu nad oes modd ei ddal yn atebol am ei benderfyniadau

Asesiad:

Rydym wedi asesu fod hwn yn risg **Isel** ar hyn o bryd, oherwydd:

- Isafswm bosib o adroddiadau Pwyllgor sydd yn eithredig
- Rhoddir cyhoeddusrwydd i daflenni penderfyniad aelodau unigol, gyda gweithdrefnau sy'n sicrhau fod hyn yn digwydd.
- Cyhoeddir papurau cefndir gydag adroddiadau pwyllgor er mwyn sicrhau fod penderfyniadau'n cael eu gwneud gyda gwybodaeth lawn.
- Fe we-ddarllidir nifer o gyfarfodydd pwyllgorau sy'n cymryd penderfyniadau.
- Bydd y Cabinet yn ystyried adroddiadau perfformiad yn rheolaidd fel rhan o'u cyfarfodydd sy'n agored a bydd y Cyngor yn cyhoeddi ei Gynllun Corfforaethol, Adroddiad Perfformiad Blynyddol a'r Datganiad o'r Cyfrifon i geisio rhoi gymaint o wybodaeth ag y byddai trigolion ei angen i ni fod yn atebol.
- Defnyddir dulliau amrywiol eraill hefyd megis y wefan a chyfryngau cymdeithasol i geisio sicrhau fod trigolion Gwynedd yn ymwybodol o beth sydd yn digwydd o fewn y Cyngor.

Sgôr Risg Cyfredol:

Effaith	Tebygolrwydd	Sgôr risg
2	1	2

Rhanddeiliad

Risg: Perthynas wan gyda rhanddeiliaid sefydliadol, gan ddiweddu gyda gwasanaethau is-optimaid

Asesiad:

Rydym wedi asesu fod hwn yn risg **Canolig** ar hyn o bryd, oherwydd:

- Mae parodrwydd cyrff sector gyhoeddus, gan gynnwys Cyngor Gwynedd, cyngorau unedol eraill cyfagos, yr Heddlu, Y Bwrdd Iechyd, y trydydd sector ac eraill i gydweithredu er mwyn darparu gwasanaethau cyhoeddus ar y cyd yn gallu cael effaith sylweddol, weladwy i Bobl Gwynedd.
- Mae gwaith yn mynd yn ei flaen o hyd i ymateb i ofynion Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 sy'n hwyluso egwyddor o'r fath.
- Mae yna waith wedi digwydd i greu Cynllun Llesiant ac mae'r berthynas rhwng y sefydliadau wedi aeddfedu.
- Mae'r Cyngor wedi ymrwymo i'r Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus.
- Nid y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus yw'r unig gyfrwng ar gyfer cydweithio gydag asiantaethau eraill ac mae yna risg bod yr amrediad eang o strwythurau cydweithio yn gallu llesteirio'r holl amcan o gydweithio gan greu dryswch.
- Mae gan y Cyngor Feini Prawf Partneriaethau wedi cael eu sefydlu ers sawl blwyddyn, fel bod Cyngor Gwynedd dim ond yn mynd i bartneriaethau pan mae hynny er lles pobl Gwynedd.
- Mae cydweithio hefyd yn digwydd ar lefel rhanbarthol sydd ddim bob tro mor effeithiol ag y gallai fod oherwydd maint yr ôl troed a'r trafferthion o adeiladu perthynas gyda nifer mor fawr o bobl. Mae yna rai engreiffiau o lwyddiant (e.e. Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru) ac un o ymatebion y Cyngor i'r Papur Gwyn a gyhoeddwyd ar ddyfodol Llywodraeth Leol oedd fod angen cydweithio yn ôl y budd fyddai'n deillio yn hytrach na glynu'n ddogmataidd i un model. Nodwyd hefyd fod angen sicrhau nad oes unrhyw gydweithio yn llesteirio atebolrwydd lleol am wasanaethau.
- Mae'r Cyngor yn ceisio chwarae ei ran yn symleiddio'r amgylchedd waith hynod gymhleth sydd wedi datblygu.
- Mae yna gydweithio hefyd yn digwydd ar lefel sirol gyda llwyddiant yn amrywiol. Mae ein perthynas gyda'r Trydydd Sector yn parhau i esblygu ac rydym yn ceisio sicrhau ein bod yn defnyddio'r berthynas honno i uchafu'r budd sy'n gallu deillio o hynny i bobl Gwynedd. Mae'r siwrnai yma yn parhau gyda'r adrannau perthnasol yn parhau i ddatblygu'r berthynas.
- Yn ystod cyfnod y pandemig gwelwyd brwdfrydedd amlwg ymysg gwirfoddolwyr i helpu ein cymunedau a bu'r Cyngor yn weithgar yn ceisio cynorthwyo'r grwpiau hynny i lwyddo.

Sgôr Risg Cyfredol:

Effaith	Tebygolrwydd	Sgôr risg
3	3	9

Ymgysylltu

Risg: Methiant i ymgysylltu'n effeithiol â defnyddwyr gwasanaeth a dinasyddion unigol yn arwain at flaenoriaethu a phenderfyniadau gwael

Asesiad:

Rydym wedi asesu fod hwn yn risg **Canolig** ar hyn o bryd, oherwydd:

- Mae ystod o weithdrefnau ymgysylltu corfforaethol wedi eu sefydlu i sicrhau fod y Cyngor yn derbyn barn y cyhoedd a rhanddeiliaid eraill fel bo'n briodol.
- Mae trefniadau wedi eu sefydlu i sicrhau fod ymarferiadau ymgysylltu corfforaethol y Cyngor yn cyrraedd grwpiau a charfannau megis pobl ifanc, pobl LGBT+, lleiafrifoedd ethnig, ffoaduriaid, oedolion gydag anabledau dysgu a busnesau Gwynedd.
- Cyfrifoldeb y Gwasanaeth Cyfathrebu ac Ymgysylltu yw cefnogi gwasanaethau unigol i ymgysylltu yn y dull mwyaf addas.

Sgôr Risg Cyfredol:

Effaith	Tebygolrwydd	Sgôr risg
2	3	6

Cyfeiriad a gweledigaeth

Risg: Cyfeiriad a gweledigaeth sydd heb ei wreiddio mewn canlyniadau i unigolion ac nad yw felly'n gwireddu anghenion Pobl Gwynedd

Asesiad:

Rydym wedi asesu fod hwn yn risg **Canolig** ar ar hyn o bryd, oherwydd:

- Mae'r Cyngor yn effeithiol wrth bennu ei flaenoriaethau a rheoli disgwyliadau oherwydd y diwylliant o ganolbwyntio ar yr hyn sy'n bwysig i bobl Gwynedd, gyda'r mesurau perfformiad a ddefnyddir i herio perfformiad ar draws yr holl wasanaethau yn deillio o hyn.
- Cymeradwywyd Cynllun y Cyngor 2018-23 (adolygiad 2022/23) gan y Cyngor llawn ar 3 Mawrth 2022. Mae'r Cynllun yn cynnwys ein saith Amcan Llesiant, wyth Blaenoriaeth Gwella a phob cynllun adrannol. Canolbwyntwyd ar sicrhau ei fod yn glir a hawdd i bawb i'w ddarllen a'i ddeall.

Sgôr Risg Cyfredol:

Effaith	Tebygolrwydd	Sgôr risg
3	2	6

Cynaliadwyedd

Risg: Risg o greu atebion anghynaliadwy sydd ddim yn cydymffurfio gyda 5 egwyddor Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol ac felly ddim yn edrych ar yr hirdymor

Asesiad:

Rydym wedi asesu fod hwn yn risg **Canolig** ar hyn o bryd, oherwydd:

- Mae'r Cyngor wedi cydnabod pwysigrwydd gweithredu yn unol â Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol ac, ar y cyd â'i bartneriaid ar y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus, wedi gwneud gwaith cychwynnol i adnabod yr hyn sydd angen ei wneud er mwyn gweithredu yn unol â'r 5 egwyddor - Hirdymor, Atal, Integreiddio, Cydweithio a Cynnwys.
- Mae'r Cyngor eisioes yn cydymffurfio â'r holl egwyddorion ond i raddau gwahanol. Penderfynodd y Grŵp Rheoli mai'r ffordd orau oedd i Dimau Rheoli Adrannau i dalu sylw i'r egwyddorion wrth gynllunio ymlaen. Mae adroddiadau sy'n dod gerbron y Cabinet yn cael eu cyflwyno ymlaen llaw i'r Adran Cefnogaeth Gorfforaethol er mwyn eu hadolygu i gadw golwg ar sefyllfaoedd lle efallai nad oes sylw priodol wedi eu rhoi i'r egwyddorion. Drwy hyn y gobaith yw y byddwn yn gwreiddio'r egwyddorion yn naturiol yn hytrach na thicio bocsys ond amser a ddengys a fyddwn yn llwyddiannus.
- Yn dilyn archwiliad gan y Gwasanaeth Archwilio Mewnol ar ddechrau 2020 gwnaed gwaith pellach i adnabod y cyswllt rhwng egwyddorion y Ddeddf a Ffordd Gwynedd; cynhaliwyd sesiynau codi ymwybyddiaeth fel rhan o gyfarfodydd y Rhwydwaith Rheolwyr yn ystod gwanwyn 2021.

Sgôr Risg Cyfredol:

Effaith	Tebygolrwydd	Sgôr risg
3	3	9

Penderfyniadau

Risg: Amharoddrwydd i wneud penderfyniadau ar weithredu, sy'n golygu oedi mewn gwireddu canlyniadau i bobl Gwynedd

Asesiad:

Rydym wedi asesu fod hwn yn risg **Isel** ar hyn o bryd, oherwydd:

- Tystiolaeth dros y blynyddoedd diwethaf fod Cyngor Gwynedd yn fodlon gwneud penderfyniadau anodd neu amhoblogaidd e.e. maes ysgolion, allanoli ei Dai Cyngor, gweithredu ar ganlyniadau anodd Her Gwynedd; newid y drefn leuenctid a chymryd camau i sicrhau egwyddorion gweithredu ym maes Addysg.
- Mae'r Cabinet a'r Cyngor llawn wedi cyfarfodydd yn rhithiol trwy dduliau meddalwedd fideogynadleda yn unol â'r Rheoliadau Awdurdodau Lleol (Coronafeirws) (Cyfarfodydd) (Cymru) 2020.

Sgôr Risg Cyfredol:

Effaith	Tebygolrwydd	Sgôr risg
2	2	4

Cynllunio Gweithrediadau

Risg: Ymyrryd heb gynllunio'n ddigonol, fyddai'n gallu golygu unai gweithredu ar fypwys neu gynllunio'n ormodol gan wastraffu amser ac adnoddau

Asesiad:

Rydym wedi asesu fod hwn yn risg **Isel** ar hyn o bryd, oherwydd:

- Mae'r Cyngor yn ymdrechu i gynnal balans addas rhwng cael gweithdrefnau Rheoli Prosiectau a gweithio'n effeithlon. Yn hynny o beth, mae'r Cyngor eisoes yn cynnal trefniadau rheoli prosiect ar cadarn ar gyfer y prosiectau mwyaf, gan ddefnyddio fersiwn llai cynhwysfawr ond yn seiliedig ar yr un egwyddorion ar gyfer prosiectau eraill.
- Er mwyn sicrhau fod y pethau cywir yn cael eu mesur mae mesurau cyflawni pob gwasanaeth yn seiliedig ar gyflawni pwrpas gan geisio sicrhau fod unrhyw weithred yn gwella ein gallu i gyflawni hynny.
- Ceisir taro cydbwysedd rhwng yr angen am drefn a'r angen i gyflawni cyn gynted ag bod modd drwy wneud cyn lleied o waith papur ag sy'n gyson gyda hynny, gan annog adroddiadau syml a byr yn gosod allan y prif bwyntiau allweddol.
- Mae gan y Cyngor Strategaeth Ariannol Tymor Canol, gyda cyllidebau blynyddol yn seiliedig ar hwnnw. Mae gwaith y Cyngor ar gynllunio ariannol yn cael ei ganmol yn rheolaidd gan yr archwilwyr allanol, ac mae'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio yn cymryd rôl flaenllaw ar graffu ariannol.
- Wrth adolygu ein trefniadau craffu byddwn yn cynnwys mwy o flaen graffu a'r gobaith yw y bydd hyn yn helpu'r Cabinet i ddewis y camau priodol i'w cymryd mewn amrywiol feysydd. Fodd bynnag os am wneud hynny rydym wedi cydnabod eisoes nad drwy gael Pwyllgor Craffu i edrych ar rywbeth yn syth cyn ei fabwysiadu yw'r ffordd o wneud hynny ond yn hytrach i aelodau Craffu fod yn rhan o'r asesu ar y cychwyn cyntaf. Golyga hyn fod angen i faterion fod yn hysbys yn gynnar yn y broses a Chraffu yn cael ei ddefnyddio yn ddigon buan. Amser a ddengys a fydd y trefniadau newydd yn gwneud hynny.
- Mae yna elfen o dystioaleth fod angen gwella'r cyfathrebu rhwng y Cabinet a'r corff sy'n gyfrifol am gydgydio'r gwaith craffu o hyd.

Sgôr Risg Cyfredol:

Effaith	Tebygolrwydd	Sgôr risg
2	2	4

Adolygu deilliannau

Risg: Methiant i adolygu deilliannau en gweithredoedd, sy'n golygu nad ydym yn dysgu gwersi gan barhau i wneud yr run pethau yn anghywir

Asesiad:

Rydym wedi asesu fod hwn yn risg **Canolig** ar hyn o bryd, oherwydd:

- Mae trefniadau asesu risg, llunio Cynllun Corfforaethol a rheoli prosiect y Cyngor yn sicrhau fod y deilliannau a fwriedir eu cyflawni ar gychwyn unrhyw brosiect yn glir.
- Mae'r adroddiad perfformiad blynyddol yn ceisio canolbwyntio ar asesu i ba raddau y mae'r deilliannau hynny wedi cael eu cyflawni. Mae yna engreiffiau lle mae hynny wedi digwydd yn dda ac mae'r sefyllfa yn gwella.
- Mae yna drafodaethau yn parhau i geisio sicrhau fod y Blaenoriaethau gwella yn ein Cynllun Corfforaethol yn fwy pendant o ran deilliannau, gyda'r Cynllun Perfformiad yn asesu i ba raddau y cyflawnwyd y deilliannau hynny. Ein bwriad maes o law yw eu cyfuno mewn un ddogfen fydd yn gyfrwng i wella'r sefyllfa.

Sgôr Risg Cyfredol:

Effaith	Tebygolrwydd	Sgôr risg
3	2	6

Asedau Eiddo

Risg: Asedau Eiddo'r Cyngor ddim yn cael ei defnyddio i'w llawn botensial

Asesiad:

Rydym wedi asesu fod hwn yn risg **Isel** ar hyn o bryd, oherwydd:

- Mae'r Cynllun Asedau ar gyfer y cyfnod 10 mlynedd o 2019/20 hyd 2028/29 wedi cael ei ddatblygu a chafodd ei gymeradwyo gan y Cyngor llawn ar 07/03/2019.
- Canlyniad hyn yw fod nifer o adeiladau nad oedd mo'u hangen mwyach wedi cael eu gwaredu.
- O ran y cerbydau mae yna gynllun ar waith i geisio gwneud gwell defnydd o fflyd y Cyngor sydd eisoes wedi cyflwyno rhai arbedion ariannol ac yn debygol o gyflawni mwy.

Sgôr Risg Cyfredol:

Effaith	Tebygolrwydd	Sgôr risg
2	2	4

Asedau Technoleg Gwybodaeth

Risg: Asedau Technoleg Gwybodaeth y Cyngor ddim yn cael ei defnyddio i'w llawn botensial

Asesiad:

Rydym wedi asesu fod hwn yn risg **Canolig** ar hyn o bryd, oherwydd:

- Mae defnyddio technoleg mewn ffordd effeithiol yn arf hanfodol i sicrhau fod gwasanaethau yn cael eu darparu mewn ffordd sy'n cwrdd ag anghenion trigolion, gan wneud hynny mewn ffordd cost effeithiol.
- Rydym wedi bod yn gweithredu yn unol â'r rhaglen waith sydd wedi ei gynnwys yn y Strategaeth Technoleg Gwybodaeth. Mae pwyslais penodol ar ddodâa gwasanaethu digidol yn agosach at bobl Gwynedd drwy gyflwyno arlwy o wasanaethau newydd, gan gynnwys:
  - apGwynedd, "Fy nghyfrif" a nifer o gyfleon i wneud ceisiadau am wasanaeth ar amser sy'n gweddu i'r dinesydd
  - cyfle i ddilyn cynnydd yn erbyn ceisiadau a gyflwynir, drwy'r wefan, drwy'r ffôn neu wyneb yn wyneb
  - nifer o wasanaethau newydd wedi eu cyflwyno yn ystod yr argyfwng Covid, gan gynnwys gweinyddu o grantiau i helpu busnesau a threfn apwyntiadau ar gyfer ymweld â'r canolfannau ailgylchu neu Siop Gwynedd.
- Mae'r sianel ddigidol yn ddatblygiad parhaus a gwasanaethau newydd yn cael eu rhyddhau'n gyson. Mae sawl datblygiad mewnol i wella gweinyddiaeth mewnol, gan gynnwys rhestr faith o ddatblygiadau hunanwasanaeth staff a gwelliannau sylweddol i drefniadau hyfforddi. Nid y sianeli hunanwasanaeth (mewnol ac allanol) yw'r unig ddatblygiadau. Mae oddeutu hanner cant o systemau newydd yn cael eu datblygu'n flynyddol a'r rhain wedi eu teilwra o amgylch y gofynion y gwasanaethau yn hytrach na gorfod addasu gwasanaeth i gwrdd ag anghenion system penodol. Tra bod yna enghreifftiau lu o ble 'rydym wedi defnyddio technoleg i wella sut yr ydym yn cyflawni gwasanaethau i drigolion Gwynedd, nid yw'n digwydd ar y cyflymder yr hoffem iddo ddigwydd a mae sawl cais yn parhau am adnodd i'w datblygu.
- Mae'r Strategaeth Technoleg Gwybodaeth yn gosod camau i ymestyn y defnydd a wneir o dechnoleg er mwyn cefnogi amcanion gwella y Cynllun Strategol, gan hefyd gryfhau gallu

gwasanaethau i fanteisio ar gyfleoedd i ddefnyddio technoleg yn effeithiol. Mae yna elfen o dystiolaeth fod hyn yn dwyn ffrwyth gyda hunan wasanaeth yn dod yn fwy a mwy o ran o ddefnyddio technoleg i'w gwneud yn haws i drigolion gael gwasanaethau.

- Wrth ymestyn defnydd technoleg mae risgiau pellach yn ein wynebu o ran diogelwch a seibrgadernid, gyda'r elfen yma yn asesiad hanfodol o unrhyw ddatblygiad newydd neu adolygiad o ddatrysiad cynhenid.

Sgôr Risg Cyfredol:

Effaith	Tebygolrwydd	Sgôr risg
3	3	9

Cynllunio'r Gweithlu

Risg: Gweithlu'r Cyngor ddim yn cael ei ddatblygu, sy'n golygu nad ydym yn gallu darparu gwasanaethau gorau i bobl Gwynedd

Asesiad:

Rydym wedi asesu fod hwn yn risg **Canolig** ar hyn o bryd, oherwydd:

- Mae'r Cynllun Pobl yn blaenoriaethu gwella trefniadau ar gyfer meithrin talent o fewn y Cyngor, gwella ein trefniadau Cynllunio'r Gweithlu, a sicrhau fod ein trefniadau dysgu a datblygu yn canolbwyntio ar y pethau angenrheidiol.
- Er mwyn sicrhau fod y Cyngor mewn sefyllfa i ddarparu gwasanaethau sydd yn rhoi Pobl Gwynedd yn y canol bob amser, rhaid sicrhau fod gennym y staff iawn yn y lle iawn gyda'r sgiliau iawn. Golyga hynny fod angen i ni hyfforddi staff yn barhaus, gwerthuso eu perfformiad, a meithrin a datblygu eu talent. Mae trefniadau hyfforddi staff yn ffordd bwysig o hybu a lledaenu meddylfryd Ffordd Gwynedd ar draws y Cyngor, ac wrth gwrs mae'n hollbwysig fod gan y Cyngor swyddogion sydd â'r sgiliau i gyflawni eu swyddi.
- Mae'r angen i ddatblygu unigolion i gyflawni swyddogaethau arbenigol ac allweddol yn cael ei ddiwallu mewn sawl modd gyda'r ffocws ar ymestyn y nifer o brentisiaethau presennol, cynllun Arbenigwyr Yfory a datblygu sgiliau arwain ymysg y gweithlu presennol trwy gyflwyno'r cynllun datblygu potensial presennol i'w weithredu ar draws pob Adran yn y Cyngor.
- Mae trafferthion llenwi rhai swyddi uwch o fewn y Cyngor yn awgrymu fod angen gwella ein gallu i greu dilyniant ar gyfer uwch swyddi, o leiaf. Mae hyn wedi ei adnabod fel sail i ddatblygu talent fewnol o fewn y Cynllun Pobl.
- Ymhellach, mae trafferthion recriwtio ar gyfer rhai swyddi mewn ardaloedd daeryddol penodol o fewn Gwynedd (e.e. gweithwyr gofal ym Meirionnydd). Mae'r Grŵp Prosiect a swyddogion y Tim Adnoddau Dynol yn cydweithio'n agos hefo rheolwyr yr Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant yn bresennol ac yn canolbwyntio ar adnabod swyddi a swyddogaethau allweddol yno. Mae'r Cynllun hwn wedi esblygu dros y deuddeg mis diwethaf ac mae o ers Ionawr 2021 yn ymgorffori gwaith sy'n cynnwys datblygiad y cynllun prentisiaethau a chynlluniau Adnabod a Datblygu Talent o fewn a thu hwnt i'r gweithlu presennol.

Sgôr Risg Cyfredol:

Effaith	Tebygolrwydd	Sgôr risg
3	3	9

Arweinyddiaeth

Risg: Diffygion yn arweinyddiaeth y Cyngor yn golygu nad ydym yn gwneud y pethau cywir

Asesiad:

Rydym wedi asesu fod hwn yn risg **Canolig** ar hyn o bryd, oherwydd:

- Mae Arweinyddiaeth yn gosod y safon y mae disgwyl i bob Aelod a gweithiwr yn y Cyngor ei ddilyn. Mae ei effaith, felly, yn enfawr - gall Arweinyddiaeth dda oresgyn popeth arall, tra gallai Arweinyddiaeth wael ddistrywio'r hyn y mae'r Cyngor yn ceisio ei gyflawni. Hwn sy'n hwyluso gwreiddio diwylliant y Cyngor.
- Mae rolau y Cyngor, Cabinet, Aelodau Unigol a Prif Swyddogion, ynghyd â chynllun dirprwyo clir, wedi eu gosod allan yng Nghyfansoddiad y Cyngor. Mae Cyngor Gwynedd hefyd wedi blaenoriaethu datblygu ei Raglen Arweinyddiaeth ac mae hwnnw yn rhan o'r Cynllun Pobl a fabwysiadwyd gan y Cabinet.
- Tra bod yna ymrwymiad clir i fod yn ceisio gwella arweinyddiaeth yn barhaus, nid ydym bob tro yn y gorffennol wedi bod yn glir beth y mae hynny yn ei olygu na sut i'w wella.
- Mae yna elfen o dystiolaeth (drwy hunan asesiad) fod arweinyddiaeth o fewn y Cyngor yn gwella gyda nifer o enghreifftiau o arweinyddiaeth trawsffurfiol yn cael ei arddangos yn hytrach nag arweinyddiaeth trafodaethol. Mae'r pwyslais cynyddol a roddir ar "arwain" yn hytrach na "rheoli" o fewn diwylliant Ffordd Gwynedd yn arwydd arall cadarn o'r camau breision sy'n cael eu cymryd gydag aelodau'r Cabinet yn cymryd rol blaenllaw i hyrwyddo arweinyddiaeth dda trwy ymrwmo i'w datblygiad fel arweinwyr. Ymhellach cytunwyd ar yr hyn a ddiffinir fel arweinyddiaeth o fewn Cyngor Gwynedd ac mae'r diffiniad hwnnw yn cael ei adlewyrchu mewn swydd-ddisgrifiadau diwygiedig ar gyfer pob pennaeth a rheolwr yn y Cyngor. Mae'r ymrwymiad ar lefel gwleidyddol a gweithredol yn arddangos bod y camau positif hyn wedi dwyn ffrwyth a bod yr angen a'r gallu i arwain yn gwreiddio fel y norm o fewn y Cyngor
- Mae atgyfodiad diweddar y Rhwydwaith Rheolwyr, gyda'r pwyslais ar ddatblygu sgiliau arwain, yn gam allweddol arall yn y newid pwyslais o ddiwylliant "rheoli" i "arwain" o fewn y Cyngor tra bo'r Adolygiad Rheolaethol a'r swydd-ddisgrifiadau diwygiedig hefyd wedi cyfrannu at eglurder yng nghyswllt y disgwyliad o arwain.
- Yn sgil hyn oll, ystyrir y gwaith yma fel rhywbeth sy'n parhau yn allweddol ond gan gydnabod nad yw'n gymaint o risg ag y bu yn y gorffennol.
- Er mwyn adlewyrchu hynny, mae'r gwaith hwn wedi'i ymgorffori o fewn rhaglen waith Cynllun Ffordd Gwynedd yn hytrach na sefyll fel prosiect ar ei draed ei hun er bod prosiect penodol yn parhau i gael blaenoriaeth gwella uchel yng nghyswllt Merched mewn Arweinyddiaeth o fewn y Cyngor.
- Mae'r Cyngor yn cydnabod bod y nifer o ferched sydd yn cyflawni swyddogaeth rheolaethol o fewn y Cyngor yn anghymesur â rhaniad y gweithlu cyfan ac felly'n edrych i hybu'r nifer merched sy'n ymgeisio ac yn cyrraedd swyddi uwch o fewn y Cyngor.

Sgôr Risg Cyfredol:

Effaith	Tebygolrwydd	Sgôr risg
4	2	8

Rheoli Risg

Risg: Gwendidau yn ein trefniadau rheoli risg, sy'n cynyddu'r bygythiad o rhywbeth yn mynd o'i le neu fethu cymryd cyfle i wella

Asesiad:

Rydym wedi asesu fod hwn yn risg **Canolig** ar hyn o bryd, oherwydd:

- Mae yna drefniadau cryf ar gyfer monitro ein cydymffurfiaeth â rhai mathau penodol o risgiau gweithredol.
- Mae pob risg yn y Gofrestr Risg Gorfforaethol wedi cael ei ystyried o berspectif y risg i Bobl Gwynedd, nid o safbwynt mewnbylg y Cyngor.
- Lanswyd Cofrestr Risg Corfforaethol ar ei newydd wedd ar 6 Mawrth 2021. Mae'r system newydd wedi profi i fod yn gyfleuster hwylus i ddefnyddiwr ym mhob adran wrth iddynt ystyried eu blaenoriaethau a nodi beth sydd angen ei wneud, ac i gynorthwyo aelodau i herio perfformiad a sicrhau fod y camau disgwylidig wedi cael eu cymryd.
- Mae gwersi wedi eu dysgu o'r Pandemig Covid-19 sydd wedi bod yn werthfawr mewn argyfyngau dilynol, e.e. y rhyfel yn Wcrain.

Sgôr Risg Cyfredol:

Effaith	Tebygolrwydd	Sgôr risg
5	2	10

Perfformiad

Risg: Gwendidau yn ein trefniadau rheoli perfformiad sy'n golygu nad ydym yn gallu cymryd camau priodol i wireddu ein pwrpas

Asesiad:

Rydym wedi asesu fod hwn yn risg **Isel** ar hyn o bryd, oherwydd:

- Mae cyfundrefn Rheoli Perfformiad y Cyngor yn canolbwyntio ar sicrhau fod unedau busnes yn cyflawni eu pwrpas, a hynny trwy adolygu'n barhaus os ydym yn mesur y pethau cywir.
- Mae yna gyfarfodydd rheolaidd gydag Aelodau Cabinet a rheolwyr i asesu'r perfformiad diweddaraf gydag aelodau o'r Pwyllgor Craffu perthnasol hefyd yn bresennol i roi her. Cyflwynir adroddiadau perfformiad rheolaidd gan yr aelodau Cabinet ar eu meysydd cyfrifoldeb hwy i gyfarfodydd y Cabinet. Mae trefniadau clir wedi cael eu rhoi yn eu lle ar gyfer 2022/23.
- Bydd yr Archwilydd Cyffredinol hefyd yn arsylwi ar ein perfformiad mewn gwahanol feysydd drwy gyhoeddi amrywiol adroddiadau ac mae'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio yn cymryd trosolwg fod unrhyw argymhellion yn derbyn sylw.
- Mae'r Drefn Gwynion Gorfforaethol yn parhau i weithio'n dda. Mae'r Swyddog Gwella Gwasanaeth yn sicrhau ein bod yn dysgu gwersi o gwynion, ac yn osgoi ailadrodd camgymeriadau. Mae'r Gwasanaeth Cwynion a Gwella Gwasanaethau wedi gallu parhau i weithredu i ddelio â phryderon y cyhoedd ac i gefnogi gwasanaethau trwy gydol cyfnod y pandemig.

Sgôr Risg Cyfredol:

Effaith	Tebygolrwydd	Sgôr risg
2	2	4

Rheolaeth Fewnol

Risg: Trefniadau rheolaeth fewnol anaddas, sy'n golygu unai nad ydym yn gwarchod rhag risgiau, neu yn gwastraffu adnoddau ar or-reoli

Asesiad:

Rydym wedi asesu fod hwn yn risg **Isel** ar hyn o bryd, oherwydd:

- Mae adroddiad blynyddol y Rheolwr Archwilio yn cadarnhau fod modd rhoi sicrwydd ar y rheolaethau mewnol yn y Cyngor.
- Mae adolygu ac addasu rheolaethau mewnol fel eu bod yn gymesur i'r hyn sydd ei angen yn greiddiol i'r nod o roi pobl Gwynedd yn ganolog i bopeth yr ydym yn ei wneud, gan waredu tasgau or-fiwrocraidd. Mae cael gwared o rwystrau yn ran o waith pawb, gan arwain at lefel addas o reolaeth fewnol.
- Mae effeithlonrwydd y gyfundrefn Archwilio Mewnol dan adolygiad parhaus, ac mae hunanasesiad yn dangos fod y gwasanaeth yn cwrdd â'r safonau proffesiynol yn unol â'r disgwyl.
- Mae gan y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio gylch gorchwyl cytunedig sy'n cael ei adolygu'n rheolaidd. Mae tystiolaeth fod y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio yn effeithiol iawn yn gwireddu ei swyddogaethau.

Sgôr Risg Cyfredol:

Effaith	Tebygolrwydd	Sgôr risg
2	2	4

Gwybodaeth

Risg: Methiant i reoli gwybodaeth gan arwain at fethu gwarchod y gwybodaeth sydd gennym, neu beidio gwneud y defnydd gorau ohono.

Asesiad:

Rydym wedi asesu fod hwn yn risg **Canolig** ar hyn o bryd, oherwydd:

- Mae'r system ERDMS, iGwynedd, bellach wedi ei chyflwyno i bawb yn y Cyngor ac yn sylfaen ar gyfer rhannu gwybodaeth yn fwy effeithiol, lleihau dyblygu a galluogi llai o gamau mewn prosesau. Mae'r gwaith o uwchraddio'r system i fersiwn ddiweddaraf y dechnoleg yn mynd yn ei flaen yn ystod 2021 a 2022.
- Mae'r Gwasanaeth Ymchwil a Gwybodaeth yn cefnogi adrannau wrth ddefnyddio gwybodaeth i wneud penderfyniadau gan ganolbwyntio ar y blaenoriaethau uchaf yng Nghynllun y Cyngor.
- Mae angen parhaus i godi ymwybyddiaeth am egwyddorion Diogelu Data, a gwella ymagweddiad yn y maes. Mae'r gwaith hwn yn parhau.

Sgôr Risg Cyfredol:

Effaith	Tebygolrwydd	Sgôr risg
3	3	9

Cyllid

Risg: Gwendidau wrth rheoli arian cyhoeddus, sy'n golygu nad yw cyllid y Cyngor yn cael ei ddefnyddio ar ei flaenoriaethau

Asesiad:

Rydym wedi asesu fod hwn yn risg **Canolig** ar hyn o bryd, oherwydd:

- Mae gan y Cyngor drefniadau effeithiol ar gyfer cynllunio a rheoli'n ariannol, gan gynnwys cyfrifwyr ac archwilwyr mewnlol, dan arweiniad y prif swyddog cyllid.
- Mae gan archwilwyr mewnlol ffocws ar drefniadau effeithiol a rheolaethau mewn systemau ariannol, tra mae'r cyfrifwyr yn gweithio'n agos gyda'r adrannau ac yn annog perchnogaeth rheolwyr o'u systemau, perfformiad, a phriodoldeb ariannol.
- Mae'r gwaith o adolygu gwariant yn erbyn cyllidebau, a monitro fod arbedion wedi'u cyflawni gan holl adrannau'r Cyngor, yn sicrhau fod y gwasanaethau yn gweithredu'n effeithlon.

Sgôr Risg Cyfredol:

Effaith	Tebygolrwydd	Sgôr risg
3	3	9

Atebolrwydd

Risg: Adrodd gwael, heb dryloywder ac anaddas i'r gynulleidfa, sydd ddim yn amlygu i'r cyhoedd yr hyn y mae'r Cyngor yn ei wneud ar eu cyfer gan danseilio'r sefyllfa ddemocrataidd

Asesiad:

Rydym wedi asesu fod hwn yn risg **Isel** ar hyn o bryd, oherwydd:

- Mae'r Cyngor wedi darparu canllawiau ar baratoi adroddiadau ac ar wneud penderfyniadau da, er mwyn sicrhau fod yr adroddiadau sydd ar gael i'r cyhoedd yn eglur.
- Yn ogystal ag adroddiadau ffurfiol ar gyfer gwneud penderfyniadau, mae'r adroddiadau a gynhyrchir hefyd yn cynnwys yr Adroddiad Perfformiad Blynyddol, y Cynllun Strategol (fydd yn cwmpasu cynlluniau busnes adrannol) a'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol a gynhyrchir yn unol â fframwaith CIPFA/Solace.
- Mae'r Cyngor yn cynhyrchu adroddiadau rheolaidd ar ei sefyllfa ariannol.
- Bydd monitro adroddiad Cabinet yn parhau i ddigwydd yn naturiol gyda'r Prif Weithredwr yn taro golwg ar bob un.

Sgôr Risg Cyfredol:

Effaith	Tebygolrwydd	Sgôr risg
2	2	4

Sicrwydd

Risg: Diffyg sicrwydd ac atebolrwydd sy'n codi amheuaeth ymysg y cyhoedd am yr hyn mae'r Cyngor yn ei wneud

Asesiad:

Rydym wedi asesu fod hwn yn risg **Canolig** ar hyn o bryd, oherwydd:

- Mae nifer o ffyrdd ar gael o fewn y Cyngor er mwyn darparu sicrwydd annibynnol fod trefniadau llywodraethu'r Cyngor yn gweithio fel y dylent. Mae swyddogion statudol yn sicrhau fod materion yn cydymffurfio â'r gyfraith a threfniadau'r cyfansoddiad tra bod y Prif Weithredwr a'r Cyfarwyddwr yn herio yn barhaus a yw adrannau yn gwneud y pethau iawn. Mae aelodau'r Cabinet hefyd yn cwrdd yn aml i herio eu gilydd ar ddatblygiadau.
- Mae'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio yn cadw trosolwg ar y trefniadau llywodraethu yn ogystal ag ar weithrediad argymhellion archwilwyr allanol.
- Yn cefnogi hyn mae'r Gwasanaeth Archwilio Mewnol yn gweithredu yn unol â'r safonau proffesiynol statudol, sef Safonau Archwilio Mewnol y Sector Gyhoeddus. Mae Covid-19 wedi cael effaith andwyol ar allu'r Archwilio Mewnol i gyflawni cymaint o archwiliadau yn ystod 2020/21, ac i raddau llai yn 2021/22, ag mewn blwyddyn arferol.
- Yn ffurfiol, fodd bynnag, y drefn craffu sydd i fod i ddal y Cabinet i gyfrif. Mae yna graffu a herio penderfyniadau a pholisiau yn dryloyw a gwrthrychol ond mae ansicrwydd ynglŷn a pha mor effeithiol y mae hynny. Adolygwyd y trefniadau cyn etholiad Mai 2017 ac fe benderfynodd y Cyngor fynd yn groes i argymhelliad y Pwyllgor Archwilio a mabwysiadu trefn wahanol ar gyfer y dyfodol.
- Mae'r drefn newydd wedi'i rhoi ar waith yn dilyn etholiadau Mai 2017. Gwnaed addewid i adolygu effeithiolrwydd y trefniadau diwygiedig ac mae'r Gweithgor Craffu, sy'n cynnwys aelodau o'r Cabinet, Fforwm Craffu ac uwch swyddogion, wedi cyflwyno opsiynau ar gyfer diwygio'r trefniadau ymhellach. Cynhaliwyd gweithdai gyda'r Aelodau yn ystod Hydref 2019 er mwyn egluro ac ystyried yr opsiynau ond bu i'r Cyngor, yn ei gyfarfod ar y 19 Rhagfyr 2019, dderbyn argymhelliad y Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu i wrthod newid y trefniadau sylfaenol a thrwy hynny llynu at dri pwyllgor craffu, fel ag y sefydlwyd ym Mai 2017.
- Mae'r tîm newydd a sefydlwyd, ar gyfer cryfhau'r gefnogaeth i drefniadau craffu o fewn y Cyngor, yn gweithio'n agos hefo Cadeiryddion/Is-gadeiryddion y pwyllgorau unigol er mwyn sicrhau eglurder a rhannu arferion gorau. Bydd hyn yn ymestyn i ddatblygu trefniadau craffu rhanbarthol ar y cyd ag awdurdodau eraill ble'n berthnasol.

Sgôr Risg Cyfredol:

Effaith	Tebygolrwydd	Sgôr risg
2	3	6

Iechyd, Diogelwch a Llesiant

Risg: Trefniadau a gweithredu anniogel gan Wasanaethau y Cyngor i reoli risgiau iechyd a diogelwch yn effeithiol

Asesiad:

Rydym wedi asesu fod hwn yn risg **Uchel** ar hyn o bryd, oherwydd:

- Hyd at gychwyn COVID roedd gwaith da wedi digwydd yn y maes hwn, ond mae ffocws y gwaith tros y ddwy flynedd diwethaf wedi gorfod bod ar reolaeth risgiau COVID. Fen enghraifft, hyd at gychwyn COVID, roedd y mwyafrif helaeth o Reolwyr Gwasanaeth wedi mynychu cwrs IOSH Rheoli yn Ddiogel o fewn y 3 mlynedd ddiwethaf (ag eithrio lleiafswm bychan ble nad ydynt yn rheoli risgiau arwyddocaol). Oherwydd trosiant, a gan nad oes cyrsiau wedi eu cynnal tros y ddwy flynedd ddiwethaf, mae hyn wedi llithro.
- Gweithdai iechyd a diogelwch wedi eu cynnal i staff a rheolwyr fel dilyniant i'r hyfforddiant IOSH mewn Adrannau ble fo risgiau uchel
- Gwaith o asesu cymhwysedd rheolwyr i reoli iechyd a diogelwch ar draws y Cyngor wedi ei gychwyn cyn yr argyfwng Covid. Hwnnw wedi adnabod gwendidau o ran cwblhau asesiadau risg yn gywir neu fethu rhoi mesurau lliniaru digonol mewn lle. Bydd angen ail afael yn y gwaith hwnnw fel mater o flaenoriaeth unwaith bydd y sefyllfa wedi ei adfer i lefel diogel er mwyn cynnal ymweliadau monitro rhaglunedig. Mae rhai Rheolwyr yn adrodd fod swmp y gwaith sydd ei angen i godi pob elfen o'u gwaith i safon yn enfawr.

Sgôr Risg Cyfredol:

Effaith	Tebygolrwydd	Sgôr risg
5	3	15

Rydym wedi cael ein cyngori ar oblygiadau canlyniad **yr adolygiad o effeithiolrwydd y fframwaith llywodraethu** gan y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio, a bod y trefniadau **yn parhau i gael eu hystyried yn addas at ei ddiben yn unol â'r fframwaith llywodraethu**. Mae'r meysydd sydd wedi derbyn sylw eisoes a'r rhai y mae'r Cyngor am fynd i'r afael â hwy yn benodol gyda chamau gweithredu newydd ar y gweill yn cael eu hamlinellu isod.

Rhan 4: MATERION LLYWODRAETHU ARWYDDOCAOL

- 4.1 Dengys y sgoriau uchod na ystyrir fod unrhyw un o'r 23 maes llywodraethu yn cyflwyno risg uchel iawn, ond mae 2 yn risg uchel ac 12 yn risg canolig.
- 4.2 Mae pob un o'r meysydd llywodraethu wedi cael ei ystyried yng nghyd-destun y pandemig Covid-19 a rydym yn fodlon fod Cyngor Gwynedd wedi gallu addasu ei drefniadau gwaith er mwyn ymdopi â'r argyfwng heb wanhau ei drefniadau llywodraethu a rheolaeth fewnol mewn ffordd sydd angen ei amlygu yn y Datganiad Llywodraethu Blynyddol hwn.
- 4.2 Mae camau gweithredu ar gyfer y meysydd sydd â risg uchel neu ganolig wedi eu nodi isod.

RISG UCHEL

Maes Llywodraethu	Trefniadau i Ymateb	Adran Gyfrifol
Diwylliant y Cyngor	<p>Mae fersiwn terfynol swydd-ddisgrifiad diwygiedig i arweinyddion tîm a gweddill staff y Cyngor sydd yn cadarnhau'r ymddygiadau disgwylidig ohonynt wedi'u cytuno arnynt gyda golwg i ryddhau'r swydd-ddisgrifiadau diwygiedig erbyn Hydref 2022.</p> <p>Mae adolygiad o gynnydd Ffordd Gwynedd ar draws y Cyngor yn cael ei gynnal yn bresennol mewn cydweithrediad ag aelodau Cabinet a Grwp Tasg a Gorffen o blith aelodau'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio. Mae'r adolygiad wedi cynnwys gofyn i bob Pennaeth Adran gynnal hunan-asesiad o ddatblygiad y diwylliant o fewn eu gwasanaethau. Rhagwelir y bydd adroddiad yn nodi casgliadau'r adolygiad yn cael ei chytuno arni cyn diwedd Gorffennaf 2022. Bydd hynny wedyn yn sail i gynhyrchu rhaglen waith tair blynedd ffres ar gyfer gwreiddio'r diwylliant ymhellach ar draws y Cyngor.</p>	Cefnogaeth Gorfforaethol
Iechyd, Diogelwch a Llesiant	<ol style="list-style-type: none"> 1. Cynnal trafodaeth agored â phenaethiaid /uwch reolwyr / rheolwyr pob Adran er mwyn deall eu anghenion, egluro'r egwyddor y tu ôl i newid mewn model busnes, a chanfod y ffordd fwyaf effeithiol o ddatrys y sefyllfa. 2. Cytundeb fod y cyrsiau IOSH yn ail ddechrau ym mis Mai 2022 3. Prosiect iechyd a diogelwch corfforaethol ar y gweill i gynnal adolygiad llawn o bob elfen ar draws y sefydliad a chynllun gwaith mewn lle. 4. Cynnal adolygiad llawn o hyfforddiant penodol staff, sut mae hyfforddiant mandadol yn cael ei ddarparu, a phwy sydd yn ei ddarparu. 	Cefnogaeth Gorfforaethol

RISGIAU CANOLIG

Maes Llywodraethu	Trefniadau i Ymateb	Adran Gyfrifol
Rhanddeiliad	<p>Mae yna ymdrechion yn mynd ymlaen mewn amryw feysydd i geisio symleiddio perthynas waith sy'n gymhleth. Fodd bynnag rhaid cydnabod mai dim ond hyn a hyn y mae modd i ni ei wneud ac mae yna le i gwestiynu mai'r ateb bellach yw ceisio darganfod ffyrdd o weithio rownd y rhwystrau deddfwriaethol sydd wedi cael eu gosod gan y Llywodraeth arnom. Rydym eisoes yn gwneud hynny yn eithaf llwyddiannus.</p>	<p>Tim Arweinyddiaeth a Chyfreithiol</p>
Ymgysylltu	<p>Yn ystod 2022/23, byddwn yn defnyddio ymarferiad ymgysylltu Fframwaith Adfywio'r Cyngor i:</p> <ul style="list-style-type: none"> • gynnal ymarferiad ymgysylltu fydd yn dod a budd i sawl Adran, Gwasanaeth a phrosiect allweddol gan gynnwys Arolwg Llesiant Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Gwynedd a Môn, Aseiad Anghenion Poblogaeth (Adran Oedolion), Arolwg Angen Tai Lleol (Adran Tai ac Eiddo), Cymunedau Glan a Thaclus (Priffyrdd a Bwrdeistrefol), Egwyddorion Twristiaeth Gynaliadwy (Economi a Chymuned); • treialu'r defnydd o feddalwedd ymgysylltu newydd (meddalwedd "Bang The Table") fydd yn gwneud y profiad o ddweud eu dweud yn syml ac apelgar i'r cyhoedd; • datblygu brand newydd ar gyfer y maes ymgysylltu (brand "Ardal Ni"); • treialu ffordd newydd o ymgysylltu ar lefel 13 ardal lleol yn hytrach na Gwynedd gyfan. <p>Byddwn hefyd yn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • parhau i ddatblygu a chryfhau trefniadau ymgysylltu ar draws y Cyngor; • parhau i amlygu'r cyfleoedd a chefnogi gwasanaethau unigol i ymgysylltu'n rhagweithiol gyda phobl Gwynedd; • parhau i ddatblygu ein trefniadau ar gyfer sicrhau ein bod yn ymgysylltu'n effeithiol gyda grwpiau yr ydym fel Cyngor yn ei chael yn anodd i'w cyrraedd; • cwblhau'r gwaith ar brosiect ymgysylltu sy'n rhan o Gynllun Cydraddoldeb y Cyngor. 	<p>Cefnogaeth Gorfforaethol</p>
Cyfeiriad a gweledigaeth	Derbynnir y risg ar ei lefel bresennol.	Cefnogaeth Gorfforaethol

Maes Llywodraethu	Trefniadau i Ymateb	Adran Gyfrifol
Cynaliadwyedd	<p>Byddwn yn edrych ar ein trefniadau cynllunio (gan gynnwys Cynllun y Cyngor, Adroddiadau Perfformiad Blynyddol a'r hunan asesiad corfforaethol sydd angen ei gynnal) er mwyn ceisio sicrhau ein bod yn rhoi mwy o sylw i egwyddorion y Ddeddf gan hefyd adrodd ar y cynnydd.</p> <p>Byddwn yn ystyried sut y gellir codi ymwybyddiaeth o'r egwyddorion trwy eu perthnasu hefo egwyddorion gweithredu Ffordd Gwynedd.</p> <p>Fel rhan o'r teclyn asesu effaith newydd Cydraddoldeb bydd angen amlinellu cyfraniad tuag at roi'r pum ffordd o weithio ar waith, ac yn ymateb i'r 7 nod llesiant cenedlaethol. Bydd y teclyn yn cael ei lansio ym mis Mai 2022.</p>	Cefnogaeth Gorfforaethol
Adolygu deilliannau	Derbynnir y risg ar ei lefel bresennol.	Tim Arweinyddiaeth a Chyfreithiol
Asedau Technoleg Gwybodaeth	Bydd gweithgaredd i lunio Strategaeth Ddigidol newydd yn mynd rhagddo a hynny dan oruchwyliaeth y Grŵp Rheoli Corfforaethol drwy nawdd y Grŵp Strategol Trawsnewid Digidol. Fe fydd y strategaeth ddigidol yn gam naturiol o'r Strategaeth Technoleg Gwybodaeth.	Cyllid
Cynllunio'r Gweithlu	<p>Bydd y gwaith o adnabod bylchau a gweithredu'n rhagweithiol, sydd wedi ei gychwyn gyda'r Adran Oedolion, yn cael ei ledaenu i weddill y Cyngor yn ystod y flwyddyn gyfredol gyda Grwp Prosiect traws-adrannol yn cyfarfod am y tro cyntaf ar 4 Gorffennaf, 2022.</p> <p>Cymeradwywyd cyfanswm o £1.1 miliwn gan y Cabinet ym Mai 2021 er mwyn parhau efo'r Cynllun Prentisiaethau a'r Cynllun Rheolwyr ac Arbenigwyr Yfory. Bydd hyn yn ein galluogi i gyflogi o leiaf 20 prentis y flwyddyn am y dair blynedd nesaf ynghyd ag hyd at 6 hyfforddai proffesiynol yn ystod yr un cyfnod.</p> <p>Mae'r Cynllun Datblygu Talent Mewnol hefyd wedi'i sefydlu a byddwn yn edrych i ymestyn y Rhaglen Datblygu Potensial i adrannau tu hwnt i Cefnogaeth Gorfforaethol yn ystod y flwyddyn i ddod. Mae Rhaglen Datblygu Potensial benodol hefyd wedi'i datblygu ar gyfer merched fel rhan o'r Prosiect Merched mewn Arweinyddiaeth. Mae'r garfan cyntaf o ferched wedi ymgymryd a'r Rhaglen eisoes gyda'r ail gyfres wedi'i threfnu a'r cofrestru ar ei gyfer wedi'i gau.</p>	Cefnogaeth Gorfforaethol

Maes Llywodraethu	Trefniadau i Ymateb	Adran Gyfrifol
Arweinyddiaeth	<p>Mae Rhaglen Datblygu Potensial benodol wedi'i datblygu ar gyfer merched fel rhan o'r Prosiect Merched mewn Arweinyddiaeth. Mae Cynllun Mentora ar gyfer merched hefyd wedi'i gymeradwyo ac mae hyfforddiant penodol i'r garfan gyntaf o "fentoriaid" wedi'i gynnal. Byddwn yn parhau i gynnal "sgyrsiau dros banded" ar gyfer arweinwyr a darpar-arweinwyr ar draws y Cyngor ac hefyd i gynghorwyr benywaidd yn y Cyngor newydd.</p> <p>Byddwn hefyd yn datblygu'r ymddygiadau arwain a ddisgwylir o reolwyr yn gyffredinol ac hynny'n bennaf trwy gyfuniad o hyfforddiant yn ymwneud a'r "ffordd o weithio" a thrwy herio'r ymddygiadau fel rhan o'r gwerthuso parhaus sy'n cael ei hyrwyddo fel rhan o sefydlu'r diwylliant.</p> <p>Byddwn yn arbrofi efo dull amgen o gynnal sesiynau y rhwydwaith rheolwyr trwy sefydlu grwpiau o 12 rheolwr fydd yn gallu cynnal a chefnogi'u gilydd. Mae'r gyfres cyntaf o gyfarfodydd wedi'u cynnal ar sail rhithiol yn gynharach yn y flwyddyn gyda'r bwriad o gynnal y gyfres nesaf o gyfarfodydd wyneb i wyneb yn ystod Hydref 2022.</p>	Cefnogaeth Gorfforaethol
Rheoli Risg	<p>Gwaith dal angen ei wneud i sicrhau fod holl adrannau'r Cyngor yn cynnal y drefn o gofnodi eu prif risgiau a'u hadolygu'n rheolaidd. Byd y Gwasanaeth Yswiriant a Risg yn cefnogi'r holl adrannau er mwyn sicrhau fod defnydd y Gofrestr Risg Gorfforaethol yn gyson ar draws y Cyngor, ac fod risgiau yn cael eu diweddar'u'n barhaus. Bydd y drefn o ystyried cynnwys cofrestrau risg wrth fonitro perfformiad adrannau yn datblygu ymhellach.</p>	Cyllid

Maes Llywodraethu	Trefniadau i Ymateb	Adran Gyfrifol
Gwybodaeth	<p>Mae Cynllun Gwybodaeth newydd yn cael ei lunio ar gyfer 2021-26 fydd yn edrych i:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ymestyn y gwaith cefnogi gwasanaethau wrth ddefnyddio a dehongli data ynglŷn â'u gwasanaethau ac am Wynedd 2. Sefydlu a hyrwyddo Safonau Data ar gyfer meysydd lle mae anghysondebau yn bodoli neu wedi codi. 3. Leihau y risg mewn diogelwch gwybodaeth sy'n bodoli ar draws y Cyngor (hynny yn sgil cynnal asesiad cynhwysfawr ar sail fframwaith archwilio'r ICO) 4. Gyflwyno ffyrdd o sicrhau bod staff yn derbyn hyffroddiant priodol ar gyfer diogelu data'r Cyngor. 5. Roi trefn ar wybodaeth a gwaredu gwybodaeth yn amserol 6. Ehangu'r defnydd o iGwynedd fel ein bod yn gwneud y mwyaf o'r hyn mae'n ei gynnig 7. Sicrhau bod gwybodaeth ar gael yn rhwydd 8. Leihau'r defnydd o bapur 9. Cryfhau trefniadau rheoli CCTV trwy benodi person cyswllt ar gyfer systemau sydd ddim yn rhai canol tref a chamerau corff 	Cefnogaeth Gorfforaethol
Cyllid	<p>Ar ôl cyfnod hir o ddarganfod a chyflawni arbedion, dros £30m yn y cyfnod ers 2015/16, mae'r cynlluniau bellach gymaint yn anoddach i'w gwireddu gyda phrosiectau effeithlonrwydd yn llawer mwy o waith na thorri gwasanaethau. Adolygwyd yr holl gynlluniau arbedion er mwyn asesu pa rai sydd bellach yn anghyraeddadwy, a lluniwyd rhaglen ddiwygiedig o arbedion ar gyfer 2022/23. Drwy'r trefniadau cadarn sydd gennym i fonitro sut y mae adrannau yn cyflawni arbedion, byddwn yn sicrhau bod y rhaglen ddiwygiedig yma yn cael ei chyflawni. Byddwn hefyd yn cefnogi adrannau gyda chostau trawsffurfio, wrth iddynt gyflwyno trefniadau gwaith newydd.</p>	Cyllid

Maes Llywodraethu	Trefniadau i Ymateb	Adran Gyfrifol
Sicrwydd	<p>Bydd y Tim Craffu yn gweithio'n agos trwy'r Fforwm Craffu gyda'r Cadeiryddion newydd er mwyn gweithredu ar y rhaglenni craffu yn ystod y flwyddyn i ddod gyda'r trefniadau yn eu lle ar gyfer cynnal gweithgorau efo holl aelodau pob Pwyllgor Craffu cyn diwedd Gorffennaf 2022.</p> <p>Bydd adroddiad yn cael ei chyflwyno i gyfarfod o'r Cyngor llawn ar y 23 Mehefin 2022 yn argymhell cyfrifoldeb am graffu gwasanaethau canolog o'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio i'r Pwyllgor Addysg ac Economi yn sgil newidiadau sydd yn cael eu cyflwyno i rôl a chyfansoddiad y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio yn sgil gofynion Deddf Lywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021.</p>	Cefnogaeth Gorfforaethol

Rhan 5: BARN

Rydym o'r farn fod y trefniadau llywodraethu a ddisgrifir uchod yn cynnig sicrwydd fod ein trefniadau llywodraethu ar y cyfan yn gweithredu'n dda. Serch hynny, rydym yn bwriadu cymryd camau i ddelio gyda'r materion a nodir yn Rhan 4 uchod yn ystod y flwyddyn nesaf er mwyn gwella ein trefniadau llywodraethu. Rydym yn fodlon bydd y camau hyn yn delio gyda'r angen i wella adnabuwyd yn yr adolygiad effeithiolrwydd a byddwn yn monitro eu gweithrediad fel rhan o'r adolygiad blynyddol nesaf.

DAFYDD GIBBARD
PRIF WEITHREDWR CYNGOR GWYNEDD

Cyng. DYFRIG SIENCYN
ARWEINYDD CYNGOR GWYNEDD

DYDDIAD: 17/01/2023

DYDDIAD: 17/01/2023

Adroddiad archwilydd annibynnol Archwilydd Cyffredinol Cymru ar gyfer aelodau Cyngor Gwynedd

Barn ar y datganiadau ariannol

Rwyf wedi archwilio datganiadau ariannol Cyngor Gwynedd ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2022 o dan Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004.

Mae datganiadau ariannol Cyngor Gwynedd yn cynnwys y Dadansoddiad Gwariant a Chyllid, y Datganiad Symudiadau mewn Cronfeydd Wrth Gefn, y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, y Fantolen, y Datganiad Llif Arian Parod a'r nodiadau cysylltiedig, gan gynnwys crynodeb o bolisiau cyfrifyddu arwyddocaol.

Y fframwaith adrodd ariannol a gymhwyswyd wrth eu paratoi yw'r gyfraith berthnasol a'r safonau cyfrifyddu rhyngwladol a fabwysiadwyd gan y DU fel y'u dehonglwyd ac y'u haddaswyd gan Gôd Ymarfer ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2021-22.

Yn fy marn i, mae'r datganiadau ariannol:

- yn rhoi darlun gwir a theg o sefyllfa ariannol Cyngor Gwynedd ar 31 Mawrth 2022 ac o'i incwm a'i wariant ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben bryd hynny; ac
- wedi eu paratoi'n briodol yn unol â gofynion deddfwriaethol a safonau cyfrifyddu rhyngwladol a fabwysiadwyd gan y DU fel y'u dehonglwyd ac y'u haddaswyd gan Gôd Ymarfer ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2021-22.

Sail y farn

Cynhaliais fy archwiliad yn unol â'r gyfraith berthnasol a'r Safonau Rhyngwladol ar Archwilio yn y DU (Safonau Rhyngwladol ar Archwilio (DU)) a Nodyn Ymarfer 10 'Archwilio Datganiadau Ariannol Cyrff y Sector Cyhoeddus yn y Deyrnas Unedig'. Disgrifir fy nghyfrifoldebau ymhellach o dan y safonau hynny yn adran cyfrifoldebau'r archwilydd wrth archwilio datganiadau ariannol fy adroddiad. Rwyf yn annibynnol ar Cyngor Gwynedd yn unol â'r gofynion moesegol sy'n berthnasol i'm harchwiliad o'r datganiadau ariannol yn y DU, gan gynnwys Safon Foesegol y Cyngor Adrodd Ariannol, ac rwyf wedi cyflawni fy nghyfrifoldebau moesegol eraill yn unol â'r gofynion hyn. Credaf fod y dystiolaeth archwilio yr wyf wedi ei chael yn ddigonol ac yn briodol i ddarparu sail i'm barn.

Casgliadau sy'n ymwneud â busnes gweithredol

Wrth archwilio'r datganiadau ariannol, rwyf wedi dod i'r casgliad bod y defnydd o sail gyfrifyddu busnes gweithredol wrth baratoi'r datganiadau ariannol yn briodol.

Yn seiliedig ar y gwaith a wnaed gennyf, nid wyf wedi nodi unrhyw ansicrwydd perthnasol sy'n ymwneud â digwyddiadau nac amodau a allai, yn unigol neu ar y cyd, fwrw amheuaeth sylweddol ar allu Cyngor Gwynedd i barhau i fabwysiadu sail gyfrifyddu busnes gweithredol am gyfnod o ddeuddeng mis o leiaf o'r adeg pan awdurdodir cyhoeddiad y datganiadau ariannol.

Disgrifir fy nghyfrifoldebau a chyfrifoldebau y swyddog ariannol cyfrifol mewn cysylltiad â busnes gweithredol yn adrannau perthnasol yr adroddiad hwn.

Gwybodaeth Arall

Mae'r wybodaeth arall yn cynnwys yr wybodaeth a gynhwysir yn y Datganiad o Gyfrifon heblaw'r datganiadau ariannol a'm hadroddiad archwilydd arnynt. Y Swyddog Ariannol Cyfrifol sy'n gyfrifol am yr wybodaeth arall a gynhwysir yn y Datganiad o Gyfrifon. Nid yw fy marn ar y datganiadau ariannol yn cwmpasu'r wybodaeth arall ac, oni nodir fel arall yn glir yn fy adroddiad, nid wyf yn mynegi unrhyw fath o sicrwydd ynghylch hynny.

Fy nghyfrifoldeb i yw darllen yr wybodaeth arall ac, wrth wneud hynny, ystyried a yw'r wybodaeth arall yn anghyson yn berthnasol â'r datganiadau ariannol neu'r wybodaeth a gafwyd yn ystod yr archwiliad, neu ei bod yn ymddangos fel arall ei bod wedi ei chamddatgan yn faterol. Os byddaf yn nodi anghysondebau perthnasol o'r fath neu gamddatganiadau perthnasol amlwg, mae'n ofynnol imi benderfynu a yw hyn yn arwain at gamddatganiad perthnasol yn y datganiadau ariannol eu hunain. Os byddaf, ar sail y gwaith a wnaed gennyf, yn dod i'r casgliad bod yr wybodaeth arall hon wedi ei chamddatgan yn faterol, mae'n ofynnol imi adrodd y ffaith honno.

Nid oes gennyf ddim i'w adrodd yn hyn o beth.

Adroddiad ynghylch gofynion eraill

Barn ar faterion eraill

Yn fy marn i, yn seiliedig ar y gwaith a wnaed yn ystod fy archwiliad:

- mae'r wybodaeth a geir yn yr Adroddiad Naratif ar gyfer y flwyddyn ariannol y paratowyd y datganiadau ariannol ar ei chyfer yn gyson â'r datganiadau ariannol ac mae'r Adroddiad Naratif wedi ei baratoi yn unol â Chod Ymarfer ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2021-22;
- Mae'r wybodaeth a roddir yn y Datganiad Llywodraethu ar gyfer y flwyddyn ariannol y paratowyd y datganiadau ariannol ar ei chyfer yn gyson â'r datganiadau ariannol ac mae'r Datganiad Llywodraethu wedi ei baratoi yn unol â'r canllawiau.

Materion y byddaf yn adrodd arnynt drwy eithriad

Yng ngoleuni gwybodaeth a dealltwriaeth Cyngor Gwynedd a'i amgylchedd a gafwyd yn ystod yr archwiliad, nid wyf wedi nodi camddatganiadau perthnasol yn yr Adroddiad Naratif na'r Datganiad Llywodraethu.

Nid oes gennyf unrhyw beth i'w nodi o ran y materion canlynol, y cyflwynaf adroddiad i chi arnynt os bydd yr amgylchiadau canlynol yn berthnasol, yn fy marn i:

- nad oes cofnodion cyfrifyddu digonol wedi eu cadw, neu na dderbyniwyd ffurflenni cyfrifyddu digonol ar gyfer fy archwiliad oddi wrth y canghennau nad yw fy nhîm wedi ymweld â nhw;
- nid yw'r datganiadau ariannol yn cytuno â'r cofnodion a'r ffurflenni cyfrifyddu; neu
- nad wyf wedi derbyn yr holl wybodaeth a'r esboniadau sydd eu hangen arnaf ar gyfer fy archwiliad.

Cyfrifoldebau

Cyfrifoldebau'r swyddog ariannol cyfrifol mewn cysylltiad â'r datganiadau ariannol

Fel yr esbonnir yn fanylach yn y Datganiad o Gyfrifoldebau ar gyfer y Datganiad o Gyfrifon, mae'r swyddog ariannol cyfrifol yn gyfrifol am baratoi'r datganiad o gyfrifon, sy'n rhoi darlun gwir a theg, ac am ba bynnag reolaeth fewnol sy'n angenrheidiol ym marn y swyddog ariannol cyfrifol i allu paratoi datganiadau o gyfrifon sy'n rhydd o gamddatganiadau perthnasol, boed hynny trwy dwyll neu wall.

Wrth baratoi'r datganiad o gyfrifon, mae'r swyddog ariannol cyfrifol yn gyfrifol am asesu gallu Cyngor Gwynedd i barhau fel busnes gweithredol, gan ddatgelu fel y bo'n briodol, faterion sy'n ymwneud â'r busnes gweithredol a defnyddio sail gyfrifyddu busnes gweithredol oni thybir bod hynny'n amhriodol.

Cyfrifoldebau'r Archwilydd o ran archwilio'r datganiadau ariannol

Fy amcanion yw cael sicrwydd rhesymol ynghylch a yw'r datganiadau ariannol yn eu cyfanrwydd yn rhydd o gamddatganiadau perthnasol, boed hynny oherwydd twyll neu wall, a chyhoeddi adroddiad archwiliwr sy'n cynnwys fy marn. Sicrwydd rhesymol yw lefel uchel o sicrwydd, ond nid yw'n gwarantu y bydd archwiliad a gynhelir yn unol â Safonau Archwilio Rhyngwladol (DU) yn canfod camddatganiad perthnasol bob amser pan fydd yn bodoli. Gall camddatganiadau godi trwy dwyll neu wall a chânt eu hystyried yn berthnasol os, yn unigol neu gyda'i gilydd, gellid disgwyl yn rhesymol iddynt ddylanwadu ar benderfyniadau economaidd defnyddwyr ar sail y datganiadau ariannol hyn.

Achosion o beidio â chydymffurfio â chyfreithiau a rheoliadau yw afreoleidd-dra, ac mae'n cynnwys twyll. Rwyf yn cynllunio gweithdrefnau yn unol â'm cyfrifoldebau a amlinellir uchod er mwyn canfod camddatganiadau perthnasol mewn cysylltiad ag afreoleidd-dra, gan gynnwys twyll.

Roedd fy ngweithdrefnau'n cynnwys y canlynol:

- Holi'r rheolwyr, Pennaeth Archwilio Mewnol Cyngor Gwynedd a'r rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu, gan gynnwys cael ac adolygu dogfennau ategol sy'n ymwneud â pholisïau a gweithdrefnau mewn cysylltiad â:
  - nodi, gwerthuso a chydymffurfio â chyfreithiau a rheoliadau ac a oeddent yn ymwybodol o unrhyw achosion o beidio â chydymffurfio;
  - canfod ac ymateb i risgiau o dwyll ac a oes ganddynt wybodaeth am unrhyw dwyll gwirioneddol, tybiedig neu honedig; ac
  - y rheolaethau mewnol a sefydlwyd i liniaru risgiau sy'n gysylltiedig â thwyll neu beidio â chydymffurfio â chyfreithiau a rheoliadau.
- Ystyried gan weithredu fel tîm archwilio sut a ble y gallai twyll ddigwydd yn y datganiadau ariannol ac unrhyw ddangosyddion twyll posibl. Yn rhan o'r drafodaeth hon, nodais y posibilrwydd o dwyll gyda rheolwyr yn gwrthwneud rheolaethau.
- Cael dealltwriaeth o fframwaith awdurdod Cyngor Gwynedd yn ogystal â fframweithiau cyfreithiol a rheoliadol eraill y mae Cyngor Gwynedd yn gweithredu ynddynt, gan ganolbwyntio ar y cyfreithiau a'r rheoliadau hynny a gafodd effaith uniongyrchol ar y datganiadau ariannol neu a gafodd effaith sylfaenol ar weithrediadau Cyngor Gwynedd.

Yn ogystal â'r uchod, roedd fy ngweithdrefnau ar gyfer ymateb i risgiau a nodwyd yn cynnwys y canlynol:

- adolygu datgeliadau y datganiad ariannol a phrofi dogfennau ategol er mwyn asesu cydymffurfedd â'r cyfreithiau a'r rheoliadau perthnasol a drafodir uchod;
- holi'r rheolwyr, y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio a chynghorwyr cyfreithiol ynghylch cyfreithiad a honiadau gwirioneddol a phosibl;
- darllen cofnodion cyfarfodydd y rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu;

- wrth fynd i'r afael â'r risg o dwyll trwy wrth-wneud rheolaethau gan reolwyr, profi priodoldeb cofnodion mewn cyfnodolion ac addasiadau eraill; asesu a yw'r barnau a wneir wrth wneud amcangyfrifon cyfrifyddu yn arwydd o duedd bosibl; a gwerthuso rhesymeg busnes unrhyw drafodiadau arwyddocaol sy'n anarferol neu y tu allan i fusnes arferol.

Rwyf hefyd wedi cyfleu cyfreithiau a rheoliadau perthnasol a nodwyd a risgiau o dwyll posibl i bob aelod o'r tîm archwilio, gan barhau i fod yn effro i unrhyw arwyddion o dwyll neu beidio â chydymffurfio â chyfreithiau a rheoliadau trwy gydol yr archwiliad.

Mae'r anhawster cynhenid i ganfod afreoleidd-dra, effeithiolrwydd rheolaethau Cyngor Gwynedd, a natur, amseru a graddau'r gweithdrefnau archwilio a gyflawnir yn effeithio ar y graddau y gall fy ngweithdrefnau ganfod afreoleidd-dra, gan gynnwys twyll.

Ceir disgrifiad pellach o gyfrifoldebau'r archwilydd o ran archwilio'r datganiadau ariannol ar wefan y Cyngor Adrodd Ariannol www.frc.org.uk/auditorsresponsibilities. Mae'r disgrifiad hwn yn rhan o fy adroddiad archwilydd.

Tystysgrif cwblhau archwiliad

Tystiaf fy mod wedi cwblhau'r archwiliad o gyfrifon Cyngor Gwynedd yn unol â gofynion Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 a Chod Ymarfer Archwilio Archwilydd Cyffredinol Cymru.

Adrian Crompton
Archwilydd Cyffredinol Cymru
31 Ionawr 2023

24 Heol y Gadeirlan
Caerdydd
CF11 9LJ

Geirfa

Amhariad – Lleihad yng ngwerth cario ased sefydlog oddi tan ei werth cario (oherwydd darfodedigrwydd, difrod neu newid anffafriol mewn amgylchedd statudol).

Amorteiddio – Gwarediad graddol ymrwymiad, megis benthyciad, gyda thaliadau cyson dros gyfnod penodol o amser. Rhaid i daliadau o'r fath fod yn ddigonol i glirio'r prifswm a'r llog.

Ariannu Cyfalaf - Cyllid ar gyfer talu am wariant cyfalaf. Mae nifer o ffyrdd i ariannu gwariant cyfalaf yn cynnwys benthycia, lesu, cyllido'n uniongyrchol o refeniw, derbyniad cyfalaf i'w ddefnyddio, grantiau cyfalaf, cyfraniadau cyfalaf, reserfau refeniw a reserfau wedi'u clustnodi.

Ased - Eitemau o werth sydd yn cael ei fesur mewn cyd-destun pris.

- Caiff ased cyfredol ei dreulio neu gall golli gwerth ariannol materol o fewn y flwyddyn ariannol nesaf.
- Mae ased anghyfredol yn darparu budd i'r Cyngor ac i'r gwasanaethau mae'n ddarparu am gyfnod o dros flwyddyn.

Asedau Anniriaethol – Ased anariannol adnabyddadwy heb sylwedd corfforol. Meddalwedd cyfrifiadurol er enghraifft.

Asedau Cymunedol - Asedau anghyfredol y mae'r Cyngor yn bwriadu eu dal yn barhaus sydd heb oes benodol ddefnyddiol, ac a allai gael cyfyngiadau ar eu gwarediad. Gall esiamplau gynnwys parciau ac adeiladau hanesyddol.

Asedau Treftadaeth – Ased gyda rhinweddau Hanesyddol, Artistig, Gwyddonol, Technolegol, Geoffisegol neu a budd Amgylcheddol, gaiff ei ddal a'i gynnal yn bennaf am ei gyfraniad i wybodaeth a diwylliant.

Balansau (neu Reserfau) - Mae'r rhain yn cynrychioli cyllid cronodig sydd ar gael i'r Cyngor. Caiff rhai balansau (reserfau) eu clustnodi ar gyfer pwrpas penodol i ariannu mentrau diffiniedig yn y dyfodol neu i gwrdd â risg neu ymrwymadau gaiff eu hadnabod.

CIPFA (Chartered Institute of Public Finance and Accounting) – Sefydliad proffesiynol ar gyfer cyfrifwyr sy'n gweithio yn y sector gyhoeddus.

Cost Adnewyddu Dibrisiedig – Dull prasio sy'n darparu procsi ar gyfer gwerth marchnad asedau arbenigol.

Cost Gwasanaeth Cyfredol – Cynnydd yng ngwerth cyfredol ymrwymadau cynllun pensiwn buddiannau diffiniedig a ddisgwyllir i godi o wasanaeth gweithiwr yn y cyfnod presennol.

Credydwyr - Symiau yn ddyledus gan y Cyngor am waith a wnaed, nwyddau a dderbyniwyd neu wasanaeth a dderbyniwyd, sydd â thaliadau heb eu gwneud erbyn diwedd y cyfnod cyfrifo.

Cronfa Gyffredinol - Prif gronfa refeniw'r Cyngor sydd yn cynnwys cost net yr holl wasanaethau a ariennir gan drethdalwyr lleol a grantiau'r Llywodraeth.

Cronfa Ymddiriedolaeth - Cronfeydd a weinyddir gan y Cyngor ar gyfer dibenion megis gwobrau, elusennau, prosiectau penodol ac ar ran plant dan oed.

Cyfrif Addasiadau Cyfalaf – Reserf wedi ei glustnodi o adnoddau cyllid neu dderbyniad cyfalaf i ariannu gwariant cyfalaf neu ad-daliad benthyciad allanol a mathau eraill o drafodion cyllido cyfalaf.

Cynllun Buddiannau Diffiniedig – Pensiwn neu gynllun budd ymddeoliad arall sydd ddim yn gynllun cyfraniad diffiniedig.

Cynllun Cyfraniadau Diffiniedig - Pensiwn neu gynllun budd ymddeoliad arall lle gwelir gweithiwr yn cyfrannu symiau penodol rheolaidd fel swm neu ganran o'r cyflog, a ni fydd rhwymedigaeth gyfreithiol nac adeiladol i dalu cyfraniadau pellach petai'r cynllun ddim ag asedau digonol i dalu buddion i'r holl weithwyr mewn perthynas â gwasanaeth y gweithiwr yn y cyfnod presennol a blaenorol.

Darpariaeth – Ymrwymiad sydd ag amseru neu swm ansicr, sydd i gael ei dalu drwy drosglwyddo buddion economaidd.

Derbyniadau Cyfalaf - Incwm a dderbynnir o werthu tir neu asedau cyfalaf arall.

Dibrisio – Mesuriad cost y budd economaidd yr asedau sefydlog diriaethol dreuliyd yn ystod y cyfnod.

Dyledwyr - Symiau yn ddyledus i'r Cyngor am waith a wnaed, nwyddau a dderbyniwyd neu wasanaeth a dderbyniwyd, o fewn y cyfnod cyfrifo, sydd â thaliadau heb eu derbyn erbyn diwedd y cyfnod cyfrifo.

Eiddo Buddsoddi – Eiddo a ddelir unai ar gyfer ennill incwm rhent neu ar gyfer gwerthfawrogiad cyfalaf, neu'r ddau.

Enillion a Cholledion Actiwaraid - Ar gyfer cynllun pensiwn buddiannau diffiniedig, mae y newidiadau mewn gwarged actiwaraid sydd yn codi oherwydd bod digwyddiadau heb gyd-daro gyda rhagdybiaeth actiwaraid a wnaed ar gyfer y prisiad diwethaf (profiad enillion a cholledion) neu bod y rhagdybiaethau actiwaraid wedi newid.

Gwariant Cyfalaf - Gwariant caffael ar ased anghyfredol, a gaiff ei ddefnyddio wrth ddarparu gwasanaeth tu hwnt i'r cyfnod cyfrifo neu wariant sydd yn cyfrannu, a ddim yn unig yn cynnal, at werth ased anghyfredol.

Gwerth Llyfr Net – Gwerth lle caiff asedau sefydlog eu cynnwys ar y Fantolen, h.y. eu cost hanesyddol neu werth cyfredol llai'r gwerth cronus a ddarperir ar gyfer dibrisiad.

Gwerth Teg - Y pris a dderbynnir i werthu ased, neu a delir i drosglwyddo ymrwymiad mewn trafodyn trefnus rhwng cyfranwyr i'r farchnad ar ddyddiad y mesuriad.

Lleiafswm Darpariaeth Refeniw (LIDR) – Y lleiafswm sydd rhaid ei godi ar gyfrif refeniw Awdurdod yn flynyddol a'i neilltuo fel darpariaeth ar gyfer ymrwymiad credyd.

Menter Cyllid Preifat (MCP) – Menter llywodraeth ganolog sy'n anelu i gynyddu lefel y cyllid sydd ar gael ar gyfer gwasanaethau cyhoeddus drwy ddenu ffynonellau preifat o gyllid.

Offerynnau Ariannol - Unrhyw gytundeb sydd yn cynyddu ased un endid ac ymrwymadau ariannol neu offeryn ecwiti un arall. Mae'r term yn cynnwys asedau ariannol ac ymrwymadau ariannol, o fasnach dderbyniadwy (anfoneb dyledus) a masnach daladwy (anfoneb sy'n ddyledus i'w talu) i ddeilliadau cymhleth a deilliadau wedi eu mewnbllannu.

Partïon Cysylltiedig - Caiff partïon eu hystyried i fod yn gysylltiedig os oes gan un parti'r gallu i reoli'r parti arall neu gyda dylanwad sylweddol penodol dros y parti arall wrth wneud penderfyniadau ariannol neu weithredol.

Praeseptau – Yr ardoll a wnaed gan Awdurdodau archebiant ar Awdurdodau sy'n bilio, gyda'r gofyn ar yr Awdurdod sy'n bilio i gasglu'r incwm gan drethdalwyr y Cyngor ar eu rhan.

Prydlesau Cyllidol – Les sydd yn trosglwyddo'n sylweddol holl risg a gwobr perchnogaeth ased anghyfredol i'r deiliad prydles.

Prydlesau Gweithredol - Math o les, gan amlaf ar offer cyfrifiadurol, cyfarpar swyddfa, dodrefn a.y.y.b. ble mae'r cydbwysedd risgiau a gwobrau o ddal yr ased ynghlwm â'r prydleswr. Mae'r ased yn aros ym mherchnogaeth y prydleswr ac mae costau'r les yn wariant refeniw i'r Cyngor.

Rhestr Eiddo – Niferoedd stoc heb eu defnyddio sy'n cael eu dal gyda'r disgwyliad o'u defnyddio yn y dyfodol. Fe gawn eu categorioedd fel nwyddau neu asedau eraill a brynwyd i'w gwerthu ymlaen, nwyddau traul, defnydd crai a chyfansoddion, nwyddau a gwasanaeth mewn camau canolog rhwng cwblhad a gorffenedig.

Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol (SAARh) – Cyfres o safonau cyfrifo a ddefnyddir ar draws y byd. Rhaid iddynt gael eu gweithredu ar bob datganiad cyllidol gan bob endid sy'n adrodd i bob datganiad cyllidol er mwyn darparu darlun gwir a theg o sefyllfa ariannol yr endid, ac fel ffordd i gysoni a chymharu gyda datganiadau cyllidol endidau eraill.

Ymrwymadau – Symiau sydd yn ddyledus i unigolion / sefydliadau y bydd yn rhaid eu talu rhywbryd yn y dyfodol.